

Printed from the Sir Jamsetjee Jejeebhoy Translation Fund.

PAHLAVI ANDARZ-NĀMAK

CONTAINING

CHĪTAK ANDARZ I PORYŌTKAÊSHĀN

OR

THE SELECTED ADMONITIONS OF THE
PORYŌTKAÊSHĀN

AND FIVE OTHER ANDARZ TEXTS

— — —
Transliteration and Translation into English and Gujarati
of the original Pahlavi Texts with an Introduction

BY

J. C. TARAPORE, M.A., LL.B.

PUBLISHED BY

THE TRUSTEES OF THE PARSEE PUNCHAYET FUNDS AND PROPERTIES.

— — —
BOMBAY

1933

Printed by Hosang T. Anklesaria, at the Fort Printing Press,
No. 1, Parsi Bazar Street, Fort, Bombay.
and Published by Dr. Jal Feeroze Bulsara for the Trustees of the
Parsee Panchayet Funds and Properties, Hornby Road, Fort,
Bombay.

Mv. No. 3462

CONTENTS.

	PAGE
FOREWORD	v-vi
INTRODUCTION	vii-xxi
TEXTS : TRANSLITERATION AND TRANSLATION :—	
Chítak Andarz í Pôryôtkaêshân (Selected Admonitions of the Pôryôtkaêshân)	1-12
Andarz í Dânakân ôl Mâzdayasnân (Admonitions of the Wise to the Mazdâ Worshippers)	13-17
Andarz í Khûsrû í Kavâtân (Admonitions of Khûsrû-í Kavâtân)	18-20
Andarz í Atrôpât Mârespendân (Admonitions of Atrô- pât Mârespendân)	21-33
Andarz í Veh-zât Farkhô Pîrûz (Admonitions of Veh-zât Farkhô Pîrûz)	34-37
Aiyayâdgâr í Vazôrg-Mitrô (Memoirs of Vazôrgmitrô)... ..	38-57
NOTES :—	
Chítak Andarz í Pôryôtkaêshân	58-59
Andarz í Dânakân ôl Mâzdayasnân	59-60
Andarz í Khûsrû-í Kavâtân	60
Andarz í Âtrôpât Mârespendân	61-63
Andarz í Veh-zât Farkhô Pîrûz	63-64
Aiyayâdgâr í Vazôrgmitrô	64-69
GUJARATI TRANSLATION :—	
પૈયોત્કૈશની ચુટેલી શિખામણી	૭૦-૭૪
માજદયસ્તી લોકાને ગણાંઓની શિખામણી... ..	૭૫-૭૬
ખુશરુ-ઈ કવતાવની નસીહત	૭૭
આત્રોપાત મારેસ્પંદની શિખામણી	૭૮-૮૨
વેહ-ઝાત ફરખો-પીરૂઝની શિખામણી	૮૩-૮૪
આયયાદગાર વઝોરગમિટ્રો	૮૫-૯૨
GLOSSARY OF SELECT WORDS	93-94

FOREWORD

In order to encourage higher studies and research in ancient Iranian languages and literature among the students of the Sir Jamsetjee Jejeebhoy Zarthosti Madressa, the Trustees of the Parsee Punchayet Funds and Properties resolved in October 1924 to ask the Principal and Superintendent of the Madressa to select each year a graduate student of the Madressa and entrust him with some definite subject of study and research. They offered the selected candidate a prize if his essay was considered worthy of such award by the Examining Committee. Accordingly the Principal entrusts from time to time capable graduate students of the Madressa with the work of translating and transliterating certain Pahlavi Texts. So far the Trustees have published the following books in the Madressa Series:—

1. Denâ Vâjak-i-Aichand Âtrôpât Mârespandân—prepared by Mr. Sorab Kavasji Dastur Meherji Rana, B.A.
2. Vijârishn-i-Chatrang, Aininak Nâmak Yaktibûnishnih, and Him va Kherat i Farkhō Gabrâ—prepared by Mr. J. C. Tarapore, M.A., LL.B.

The present is a further work of the same series prepared by Mr. J. C. Tarapore. Mr. Tarapore had already prepared in 1928 the translation and transliteration of one Andarz or Admonition text entitled "Andarz-i-Vehzât Farkhō Pirûz". The following 5 Andarz texts have been since translated and transliterated by him :—

1. Aiyayâdgâr i Vazôrg-Mitrô (called "Ganj i Shâyagân" by Dastur Peshotaji).
2. Chîtak Andarz i Pôryôtkaêshân.
3. Andarz i Dânakân ôl Véhdinân.
4. Andarz i Khûsrû i Kavâtân.
5. Andarz i Âtrôpât Mârespandân.

As proposed in the Foreword to Vijârishn i Chatrang all the above six texts have been incorporated in the present third volume

of the Madressa Series published from the Madressa Fund, so that students of the Andarz literature may find it more convenient to study the same. For the first time in this series we have also thought it fit to get the transliteration and translation published on the same page so that students may find it more convenient to study the text with the help of the translation. Mr. J. C. Tarapore completed this work in 1931. The Examining Committee approved of the work and recommended it for the proffered prize. A synopsis of the work was read at the Madressa gathering of 1933 held for the distribution of prizes to the Madressa scholars. The Trustees hope the Pahlavi books in this series, translated as they are both into English and Gujarati will appeal to a public wider than the student world.

JAL FEEROSE BULSARA.

Bombay, 7th November, 1933.

Jt. Secretary, Parsee Punchayet.

INTRODUCTION.

The six *Andarz* texts herein included were all published by Dasturji Peshotanji Behramji Sanjana in the year 1885 with the Pahlavi text, transliteration in Avesta characters, and translation into Gujarati and English, together with one more text called by him *Mâdigân i Chatrang* which has been included by me in my earlier publication of this series under the title *Vijârishn i Chatrang*. All these texts are also included in the *Pahlavi Texts* published by Dastur Jamaspji Minocherji Jamasp-Asana under proper and more appropriate titles in 1897, and as for his publication all the available MSS. relating to the different texts contained therein were used for collations, the text therein given is adopted hero and wherever I have thought fit to adopt a reading found in any other MS. the same is indicated in the very few footnotes to the transliteration.

Dastur Jamaspji has principally relied on MK as the most trustworthy of all the MSS. available to him. This MS. was then in his possession. It was written by an Irani Mōbed Meher-Āwan Kaī-Khûsrû whose ancestors as well as himself were called to India in order to help the Parsi priests in the study of their sacred literature. He in his turn states in a colophon written at the end of the text *Aīyayâdgâr i Zarīrân* that the first 19 texts were written by a Mōbed Dīn-panâh son of Aétrapâe son of Dīn-panâh for a Parsi named Shâh-zât-i Shâtân Farikhô Aûharmazd. The next colophon appearing at the end of the text *Hanakhtânishn i Gîtâ* gives us the date and the place where the MS. was found:

دین‌پناه بن اترپاے بن دین‌پناه
 موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد
 موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد
 موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد
 موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد موبد

"These memoranda had been written in the month of Vohûman in the year 324, on the day Daê-pa-Ādar, by Dīnpanâh son of

Aêtrapâé, son of Din-panâh, may he live long! for Shâh-zât, son of Shât, son of Farkhô Aûharmazd,—may he live long! May their souls be immortal! These (memoranda) were in Broach, in the Fire-temple."

The next colophon given on the same page gives the date of day Khûrshîd, month Shahrivar of the old ecclesiastical year 691 as the date on which Meher-Âwân Kaî-Khûsrû Meher-Âwân the servant of religion wrote the memoranda in the city of Thânak. Thus it is apparent that Meher-Âwân copied from a MS. which was 367 years old when it came to his hand. The same year but the day Fravardin and month Âdar is given as the date of writing the remaining part of his MS. as given in the colophon at the end of MK. (see p. 167 of Dastur Jamaspji's *Pahlavi Texts*).

This second colophon is followed by two maxims in Pahlavi and another Pahlavi colophon as under :

[illegible]

"I wrote this copy for Châhîl on the day Dae-pa-Maher, of the month of Tir. May he who keeps it, he who reads it consider him and his forefathers worthy of heaven."

This colophon mentions Châhîl and then follows a *rôznâmak* only a part of which has survived in MK. but is found in its complete form in another MS. K₅. Then appears the following Sanskrit colophon, in a corrupt language :

संवत् १३७७ वर्षे कार्तिक शुद्धि १४ बुधे पारसी सन ६९० वर्षे माह आदर रोज फत्तुअरदीन
आयह ठाणां वेलाकुळे सुलतान् श्री गयासदीन राज्य परिपंथयतीत्येवं काले एरांनजमीदेशात् समायात्
पारसी आचार्य मिहिरवानस्य बहुभात लेखापनं कागलं च प्रदाय पारसी व्यव सांगग सुत व्यव चादिलेन
पुण्यार्थ एतस्य पार्श्वत् पुस्तकमिदं लिखापितं शाहनामा गुस्तास्प पंदनामा आदरपाद मारस्पंद नामा यः
कोपि पुस्तकमिदं रक्षति पठति वा तेने व्यव चादिलस्य पूर्वजानां मुक्तात्मनां तथा एतस्य निमत्तं पुण्यं
करणीयं ॥

"In the year 1377, A.V., on Wednesday, the 14th day of the month Kārtika, corresponding to the day Fravardin month Ādar, 690 A.Y., the Parsi priest Mihirwān who came from Persia, on an

invitation by letter couched in very respectful terms, wrote this book of the *Shâh-nâmâ* Gushtâsp *Pand-nâmâ* *Âdarbâd Mârespend*, in memory of the late Sângan, son of the late Châhîl, in the district of Thâna at the time when Sultan Gyasuddin came to the throne. May he who preserves and studies this book remember the pious forefathers of the late Châhîl."

This colophon is of some importance as showing why the *Rôznâmeh* of Châhîl's ancestors is given at the end of the MS. The two dates given do not correspond to each other. The year when the MS. was thus completed is either 1320 or 1321 A.D.

There are other copies prepared at different dates of this original MS. containing a few or all of the texts found in MK. Some of these are useful for supplementing the text wherever folios are missing in MK. as for example in *Andarz î Atrôpât Mârespendân* and in *Âiyayâdgâr î Vazôrgmitrô* as also for correcting errors of copyists which are bound to appear in such old texts. Perhaps the most useful for our purposes out of these are DP (belonging to the late Shams-ul-Ulema Dastur Dr. Darab Peshotan Sanjana), JJ (written by Dastur Jamshed Jamasp of Navsari and belonging to the Maneckji Limji Hataria Library), TD (belonging to the late Ervad Tehmurasp), and JU (belonging to the late Mobad Jamshedji Maneckji Unavala of Navsari).

In his *Ganj î Shâyagân* the late Dastur Peshotanji placed the first two texts here given as continuation of his text of *Ganj î Shâyagân* by which name he calls the text of *Âiyayâdgâr î Vazôrgmitrô*, and again prints the text of the *Andarz î Vêh-zât Farkhō Pîrûz* as a continuation of the text of the *Andarz î Atrôpât Mârespendân*. Hence the six texts here given are published under three titles only in the *Ganj î Shâyagân*. The texts are here arranged in the order in which they are found in MK.

I. *Châtak Andarz î Pôryôtkâeshân.*

This text running over about 177 lines of Pahlavi gives us the "Selected Admonitions of the Pôryôtkâeshân," i.e., of the early

orthodox Zoroastrians. The text is generally known as the *Pand-Nâmak î Zartôshht*, by which name it is referred to by Dr. West in his "Essay on the Pahlavi Literature" and in his other publications. Dr. West also adds that Zartusht here referred to may be the son of Âtrôpât Mârespendân. But there is nothing in the text itself to show that it had anything to do with Zartusht son of Âtrôpât. In *Dînkard* Book VI the same questions (as found in § 1) are attributed to Âtrôpât himself and also to the Pôryôtkâëshân. It appears the questions and answers found in the text were handed down in Irân from very early times and were reduced to writing in this text.

Dastur Peshotanji has included this text in his *Ganj î Shâyagân* as §§ 121-159 as if it were a continuation of the *Âiyayâdgâr î Vazôrgmitrô*, but a comparison of the style used in the two texts shows that there is no trace of similarity between the two and they must be regarded as independent compositions.

The text begins with a series of questions which every Mazdayasnian ought to know on attaining the age of fifteen years, and replies are also suggested to the different queries (§§ 1-3). Then follows a list of duties to be performed by the faithful, who are enjoined to prefer virtue and good deeds and light, to sin and wickedness and darkness (§ 4). One should marry, propagate children, till the soil, and increase the flock of cattle and sheep (§§ 5-7). The day and night are to be divided into three divisions one to be used for learning, one for work, and the last for rest, pleasure and eating (§ 8).

Now we come across a long list of things which should be accepted as true and about which there should be no doubt, such as the resurrection, the final embodiment, the eternal existence of Aôharmazd, the annihilation of the wicked powers, the immortality of the seven Kayâns etc. (§§ 9-22). Parents owe a duty towards their children to educate them or otherwise they become responsible for sins the latter might commit (§ 34). Then a Mazdayasnian is asked to go every day to the assembly of the good (§ 44) and also thrice to attend the fire-temple in order to attain holiness (§ 45).

The sun in the course of its movements during the day regularly enjoins the people on earth to perform good deeds during their life on earth (§ 49), to marry, have a progeny and carry out all their duties (§ 50), and lastly in the evening to atone for sins committed during the day (§ 51).

The happenings of the final millenium are described at some length (§ 54) and the text ends with the maxim that "good deeds and virtuous action are due to endeavour, and its origin is from gift, and gift arises from desire, desire from intelligence, intelligence from spiritual knowledge and knowledge is that instrument which is, was and shall be" (§ 58).

The whole text is a collection of moral maxims indifferently arranged without any idea of logical sequence which we find so well exhibited in the *Āiyayâdgâr ī Vazôrgmitrô*. The maxims and tenets appear to be culled out from various Avesta and Pahlavi writings earlier in existence and placed together. The text has, however, been preserved in a compact form for us and it is surprising how it was mistaken to be a part of the *Āiyayâdgâr ī Vazôrgmitrô* in the MSS. used by Dastur Peshotanji.

II. *Andarz ī Dânakân ôl Mâzdayasnân.*

This is a short text of about 70 lines containing the "Admonitions of the Wise to the Mazdayasnians." The daily religious duties of a Zoroastrian are described in the beginning of the text starting with the washing and purification of the body, recitation of the daily prayers and performance of one's duty (§ 2). Man is doomed to death and after death liable to be forgotten (§ 3). The skeleton of a man is then compared to a tree which is planted and grows, and which is then felled and cut. The wood is placed on the fire and the ashes are scattered by the wind. The man who planted it then cannot recognise the altered form whether it belongs to his tree (§ 4).

Next we are given the maxim that good thoughts, good words and good deeds belong to Sponak Minôî and they take man to the best existence (§§ 7-9); while bad thoughts, bad words and bad

deeds belong to Ganrāk Mīnōi and they take a man to the worst existence (§§ 10-12). The rest of the text is devoted to the usual moral maxims showing the transitory nature of the life on earth and enjoining the performance of good deeds.

This text was printed by Dastur Peshotanji as §§ 160-169 of his *Ganj-i Shāyagān*. We can again note that instead of a catechism consisting of questions and answers as in the text of *Āiyayâdgār-i Vazôrgmīr*, this text is more in the nature of a sermon preaching the performance of daily duties by a Mazdayasnian and then by apt similes drawing his attention to the transitory nature of the wealth of this world and enjoining the performance of good deeds for securing eternal bliss.

III. *Andarz-i Khâsrû-i Kavâtân.*

This text running over about 45 lines in the original MS. contains the "Admonitions of Khâsrû the son of Kavât," better known as Naoshirwan by which name he is throughout referred to in the *Shâhnâmeh*. The great Emperor orders that after his death his throne should be removed to Aspanvar (Ispahan according to Peshotanji), and there to announce to the people assembled the admonitions here given, viz., not to rely on earthly wealth, to abstain from sin and perform good deeds (§ 1). One should maintain method and moderation in action (§ 3); listen to the admonitions of the wise (§ 4), and be contented with one's lot (§ 5). Here life is short while there in heaven the Judge is truthful, and good deeds cannot be procured as a loan (§ 7).

It is surprising that this interesting text remained unnoticed by Firdusi and has found no place in the exhaustive treatment of the period of Naoshirwan's reign in Persia, as given in the *Shâhnâmeh*. Dastur Peshotanji published this text, in 1885, in his *Ganj-i Shāyagān* along with English and Gujarati translations. Casartelli then published its transliteration and translation in 1887 (*Two Discourses of Chosroes the Immortal-Souled*, Bab. and Or. Records I, 97-101, London, 1887). A few months later a German translation with transliteration by Salemann appeared; and in 1899 its Pahlavi text

The present text, the "Admonitions of Ātrôpât Mârespendân" as mentioned in §1, is addressed to his son Zartûsht, and consists of about 219 lines in the MS. It was first published with transliterations in English and Gujarati and a translation in Gujarati with explanatory notes in a Glossary, by Ervad Sheriarji Dadabhai Bharucha in 1869, from which an English translation was prepared by Rev. Shapurji Edulji in 1870. It was again included in his *Ganjî Shâyagân* publication by Dastur Peshotanji in 1885, with English and Gujarati translations. A French translation by De Harlez (*Le livre des conseils d'Atrôpât-i Mânsarspendân*, traduction française, Le Muséon, VI, 66-73; Louvain), appeared in 1887. Dastur Khudâyâr Sheriâr also included the text in his *Pahlavi Texts* with a translation in Persian. He has utilized the Pahlavi text as prepared by Dastur Jamaspji making a few alterations wherever he found them necessary.

Ātrôpât advises his son to think of good deeds and not of sins (§ 2), not to do anything for others which he would not like to be done to himself (§ 8), to educate his wife and child (§ 13), to think with moderation (§ 15), and not to ridicule anybody (§ 16). He then suggests to him what sort of companions he should have in life (§§ 17-25). Before marrying one should think of the expenditure involved (§ 41). A modest and educated woman is desirable as a wife (§ 54), and a clever, good-natured, efficient man as a son-in-law (§ 55). The son is further advised not to deceive others' wives (§ 82), and not to harm the soul for the sake of revenge (§ 84). He should not rely on the property and wealth of this world as they are like a bird sitting from tree to tree and not remaining long on one tree (§ 89). Wisdom is good for help of man in this world (§ 104). A man should not mix up his own wealth with that of others' as it is likely to disappear thereby (§ 115). A man is like a bag full of air when the air goes away nothing remains there (§ 117).

The paragraphs now following contain the description of work to be performed on each day of the Zoroastrian month (§§ 119-148). In some MSS. this part of the text is placed under the title *Hakikat i Ruzhâ* along with the concluding part §§ 149-154, and the benedictory

paragraph at the end though the latter as well as the portion of the text comprised in §§ 117-154 is unmistakably in the same style as that of the *Andarz i Âtropât Mârespendân*.

Now we may note the departure made in the texts of Dastur Peshotanji as well as of Ervad Sheriarji above noted. After § 116 of the *Andarz i Âtropât* both these learned scholars insert (§§ 1-81) of the *Andarz-i Veh-zât Farkhō Pîrâz* as if it were a continuation of the *Andarz i Âtropât* text. The concluding part §§ 117-154 of the latter text and the introductory prelude to the *Andarz i Veh-zât* are both omitted in these earlier publications. It is interesting to note how this error arose.

After § 116 which appears at the end of folio 62 in MK. the folio 63 is missing. This folio must have been lost at a later date as some of the other MSS. contain different portions of the missing text. As noted by Mr. B. T. Anklesaria in his very able Introduction to Dastur Jāmāspji's *Pahlavi Texts*, the last three words of § 115 and the three lines of § 116 missing in MK. on account of the loss of folio 63 have been resuscitated from the recent MSS., TD, JU, JE, M₁₆ and M₁₇. He then proceeds :

"I have come to the conclusion that about ten words at the most are irretrievably lost. Because I infer that only one folio of MK marked 63 by the re-numberer is lost. The connection of the folios 64-65 strengthens my inference. Moreover I found nine small strips of paper about half an inch each closely stuck to one another lying attached to fol. 64a, l. 3. I soaked them in water and separated them from one another, and found that the uppermost belonged to fol. 55; I adjusted the other seven in their proper places. In the third line of fols. 56-62, where they filled in exactly; but one, certainly belonging to the missing folio 63, remains unadjusted. On the *a* side of it I find the letters *u* and I think that the two letters belong to the second *u* in § 116. On the *b* side the letters are indistinct; I find something like *u...u*. I am tempted to adjust these letters as belonging to *u* in § 126. Then again I have calculated twenty-eight lines of a folio of MK on an average occupy about nineteen to twenty-one lines of our printed text. For the lost folio of MK we have

been able to resuscitate about 20 printed lines. Therefore if any words are missing they must not be more than ten words at the most. My inference might further be supported by the context."

It is further suggested by Mr. Anklesaria that even if we believe that no words are missing, the § 117 may be taken as a continuation of § 116, with the meaning "he who keeps property not his own does not become pleased, for man is like a bag....."

Now it very often happened that when a folio was missing at the end of a text a later copyist would believe the subsequent folio to contain the continuation of the text on the one immediately preceding it. Thus in the MSS. used by Ervad Sheriarji and Dastur Peshotanji not only was folio 63 missing but four more folios must similarly have been either lost or not copied by subsequent MS. writers. Thus not only was the concluding §§ 117-154 of the *Andarz i Âtrôpât* but also the prelude to the *Andarz i Vêh-zât* was missing in the texts used by them. It was hence natural to suppose the latter text to be a continuation of the former. The contents and the style of the two texts, however, clearly indicate that the two texts are distinct and by different authors. As will be noticed the *Andarz i Âtrôpât* is composed in a direct forceful style in which the great Âtrôpât admonished his son to do this or not to do that. The whole text brings before the reader the personality of the great man whose word was honoured and obeyed by his countrymen. The *Andarz i Vêh-zât* as it will be presently noticed is composed in a style revealing at once the wisdom and humility of the author. He has not the fame of the great Âtrôpât to lend force to his admonitions. He hence contents himself by merely giving his own experiences and leaving the reader to judge what line of conduct he should adopt.

V. *Andarz i Vêh-zât Farkhō Pîrûz.*

Unlike Âtrôpât the author of this text of about 62 lines is little known. His name only has survived for us here. As noted above this text without the prelude was published by both Ervad Sheriarji and Dastur Peshotanji as the continuation of their *Andarz i Âtrôpât* text due to an error.

The text on the whole can very well be described as a monologue on wisdom. The introductory lines are devoted to indicating the relation between wisdom and work. Everything is ordained by wisdom. Two persons are always at ease owing to their wisdom, one who is of discerning judgment and one who is unwise; the former owing to the wisdom which he has and the latter to the lack of intelligence. We are next told what part destiny (*bakht*) plays in our life (§§ 1-5).

The author then again reverts to his praise of wisdom, and in §§ 6-18 tells us how helpful wisdom is to us in our life. Evil can be removed from the creatures of the earth by means of wisdom. Wisdom leads man to high position and wisdom saves him from direst distress. Wisdom is the saviour and helper of the body. He who has wisdom is a good worker and can also get wealth. All good works are begun through wisdom.

Even though a man's life extends to 100 years his road is towards the *Chinvat* Bridge in the end (§ 19). A wise man knows his work in the beginning while the ignorant sees it in the end (§ 21).

The concluding portion of the text (§§ 23-31) is a short dissertation on death. When the body is disintegrated after death the soul becomes worried over the deeds done in the bodily existence (§ 22). The different parts of the body cannot perform their respective functions (§ 23). One family mixes with another (§ 26), property and possessions go to other persons (§ 27).

* VI. *Āiyayādgār ī Vazōrgmitrō*.

This is included here as an *Andarz* text as it contains the memoranda of Vazōrgmitrō giving admonitions on various questions about life on this earth. Dr. West calls this text *Pandnāmak-ī Vadshōrg-Mitrō ī Bākhtakān* in his "Essay on the Pahlavi Literature." The corresponding chapter in the *Shāhnāmeh* is also entitled *Pand dādane Buzarjmeher*, i.e. giving of admoni-

tions by Buzarjineher. As in § 1 we are also told in the *Shâhnâmeh* that the book was deposited in the royal treasury:

سپردم بکنجور نا روزگار : بر آید بخواند مگر شهر یار
نوشتم سخن چند بر بهلوی : ابر دفتر و کاغذ خسروی

This makes it clear that the title *Ganj i Shâyagân* given by Dastur Peshotanji to this text is an error. He translates the words *pavan ganj i shâyagân hanakhtûnt* in § 1 as "I named it Ganj i Shâyagân." But for "named" we must get *sham hanakhtûnt* which is not found in the text. The present title is suggested in § 1 and also at the end of § 4 where the writer says *denâ ayayâdgâr napesht*, i.e. "I wrote these memoranda."

Vazôrgmitrô the son of Bôkhte was the well-known vazir or Prime Minister of the great Persian King Naoshirwan the Just. The interesting way in which Vazôrgmitrô was first introduced to the King by giving the correct interpretation of the King's dream which had baffled all the wise men of his court and how he ultimately through his wisdom and knowledge gained the high position in the Court of his patron have been all told in details by Firdusi in his *Shâhnâmeh*. It was again Vazôrgmitrô who solved the game of Chatrang and gave its explanation as described in the Pahlavi text *Vijârishn i Chatrang* and then himself invented the game of *Vîn-i Ârtakhsâr* which could not be solved in India. After the death of Naoshirwan when his son Hormazd came to the throne he ordered this great vazir to be put to death because he was suspected to be a Christian (according to Markham's "History of Persia"), or because he had declared before Naoshirwan that Hormazd was not a fit successor to the throne.

The Pahlavi text is one of the longest in the collection of Dastur Jamaspji, consisting of about 282 lines. It is unfortunate that the MS. MK is available up to § 27 only. The folios 112-125 of MK are missing. The folios 111b and 126a are both blank. It is hence likely that the folios 112-125 were taken to compose a separate book and taken out from the MS. at some date after the copy JJ was prepared. For the purposes of the text following § 27

Dastur Jamaspji used JJ and collated it with TD and JU. TD again breaks off at § 162, and hence only two MSS. are available from § 163 to the end, JJ and JU.

The text as published by Dastur Peshotanji assumed quite a different form. After misnaming it *Ganj i Shâhyagân* he has printed §§ 1-233 of our text as §§ 1-120 of his *Ganj i Shâhyagân*. He then continues the latter text by inserting the *Chîtak Andarz i Pôryôt-kaêshân* as §§ 121-169, and the text of *Andarz i Dânakân ôl Vêhdânân* as §§ 160-169. It is noted above that the first two texts of this publication are different in style and contents and quite distinct from the present text.

Though Dastur Peshotanji has omitted §§ 234-263 and the final benedictory lines altogether, these benedictory lines wherein Vazôrgmitrô is blessed as well as the style of this part of the text leave no doubt that this concluding portion belongs to the *Aiyayâdgâr i Vazôrgmîtrô* text.

Vazôrgmitrô begins his memoranda by observing that he wrote them at the request of Emperor Khûsrû and deposited them in the royal treasury. He then goes on to observe that all earthly things are perishable and liable to change and decay. Time makes everything forgotten on this earth. Things pertaining to the renovation and holiness will alone survive and last for ever. Being a firm believer in God, in his religion and soul he wrote these few things for keeping his name alive (§§ 1-4).

Now begin the memoranda proper. We first get a series of questions and answers thereto, the reply to one question suggesting the next question regularly. A sinless man is a fortunate man (§§ 5, 6). He is sinless who maintains the law of God and avoids that of the demons (§§ 7-8). The former consists of good thoughts, words and deeds, while the latter of bad thoughts, words and deeds (§§ 9-10). Good thoughts, good words and good deeds are then described and so also the bad ones (§§ 11-22).

Next we come across the ten *drâjas* or wicked powers in man against whom man should fight, viz., Avarice, Greed, Wrath, Jeal-

ousy, Shame, Lust, Revenge, Sloth, Impiety and Slander. The powers of these *drûjas* are also delineated (§§ 23-41). As Aharman keeps the reward of good deeds and punishment for sin concealed from the eye of man, Aûharmazd has bestowed invisible protective powers to man such as, Innate and Acquired Wisdom, Disposition, Hope, Contentment, Religion, and wise Conference (§§ 42-56). The functions of these powers are also described at some length.

After a few questions which have little connection with one another (§§ 57-84), a long paragraph (§§ 85-104) deals with the question as to how certain good traits are better seen in the absence of certain unworthy traits.

The relation between Fate and Action is next dealt with (§§ 105-111). The one is united to the other like body and soul and therefore one is of no avail without the other.

The rest of the text is devoted to a catechism laying down several moral maxims, such as the store of good deeds lasts till the renovation, the hand of charity is most extensive and of a miser the shortest, gifts to the ungrateful and association with the wicked are most unproductive, a wicked man having knowledge is most destructive, and so on.

The whole text dealing with such varied subjects illustrate the versatility and profound wisdom of the great author to whom it is attributed. The questions and answers throughout follow a logical sequence and arrangement which is lost sight of at very few places. The style of a catechism here adopted is maintained in a manner to be found in perhaps no other Pahlavi text of equal length, and is easily distinguishable from that of the first two texts in this publication which were believed by Dastur Peshotanji to be continuations of the present text.

As will be noted from the frequent quotations of parallel lines found in the *Shâhnâmeh* in notes to this text (see pp. 64-69) there is no doubt that Firdusi must have used this Pahlavi text for preparing his chapter of *Pand dâdan-i Bûzarjmeher* on the basis of this text just as he used the *Kârnâmak i Artakhshâr i Pâpakân* for the

history of the reign of the great Ardeshir Bâbakân, the founder of the Sassanian dynasty in Persia.

As noted in my earlier publication the above description of the contents and style of the different *Andarz* texts herein translated leave no doubt that the texts were composed by different authors at different times while the Pahlavi language was used in Persia and must have been collected together at some later date by MS. writers like that of MK. It is interesting to note and compare the different characteristics in style evolved by each writer of the original Pahlavi.

This collection of *Andarz* texts also reveals to us the great fondness shown by the ancient Persians to this form of composition in Pahlavi. Almost every great man of those times had an *Andarz* text attributed to him. *Andarzpât* was a special officer at the Iraniau Court appointed from among wise men able to guide and instruct his royal patrons. The didactic works of these *andarz*-writers must have exercised considerable influence on the literature of their times, not only in Persia but also among other nations coming under the influence of Persia due to the extensive conquests of the Sassanian Emperors.

J. C. TARAPORE.

PAVAN SHEM I YEZDÂN.

CHĪTAK ANDARZ I PÖRYŌTKAĒSHÂN.

(1) Pöryōtkaēshân i fardûm dāneshnân pavan pitākîh i min dîn barâ gûft yekavimūnêt, aîgh : kolâ anshâtâ amat ôl dât i 15 shantak yāmtūnêt adinash dēnâ hand mandavām barâ khavitānas-tan āwāyod, aîgh : mûn havâ am, va mûn nafshâ havâ-am, va min* aîgh mat havâ-am, va āvâz ôl aîgh vazlūnam, va min koḏām patvand va tōḏhna havâ-am, va afam† mā kh'ēshkārîh i gītâ va mā mazd i minōi, va min minōi mat havâ-am ayûp pavan gītâ bût havâ-am; Aûharmazda nafshâ havâ-am ayûp Aharman, yezdân nafshâ havâ-am ayûp shaēdān; shapirân nafshâ havâ-am ayûp saritarân, mardûm havâ-am ayûp shaēdâ : rās ehand, afam dîn kuḏām; afam mā sūt afam mā ziyân; afam mûn dūst afam mûn dūshman; būnīstak aīvak ayûp tarîn; va min mûn nēvagîh va min mûn vaḏîh; va min mûn rōshnîh va min mûn tarîkîh; va min mûn hūbūdîh va

IN THE NAME OF GOD

SELECTED ADMONITIONS OF THE PÖRYŌTKAĒSHÂN.¹

(1) The original Pöryōtkaēshân², the wise, from the manifestation of religion have said, that every man when he attains the age of 15 years ought to know these things : "Who am I, and with whom am I connected, and whence have I come, and whither am I going, and from what kin and seed am I, and what is my duty in this world and what is the spiritual reward, and have I come from the spiritual world or have I come into being in this world; am I connected with Aûharmazd or Ahriman, am I connected to the good beings or to the wicked beings; do I belong to the good or the wicked, am I a man or a devil; which is my path (and) what is my religion; what is profitable for me and what is harmful; who is my friend and who is my enemy; am I of single origin or double; whence does virtue arise and whence vice; from whom does light come and from whom darkness; from whom there

* MK, JJ omit. † MK, JJ 65.

min mûn gandakîh, va min mûn daenâîh va min mûn a daenâîh va min mûn avôkshâîshn* va min mûn an-âmûrzishn.

(2) Kanû vichîtâr† i ohim yedâ madam hanakhtânt i ham-aîdûnîh varôîshn va miyânajîkîhâ pavan râs i kherad barâ awê-gûmânîhâ sazêt khavitûnastan, aîgh : min minôi mat havâ-am lâ pavan gitâ bût havâ-am, âfrîtak havâ-am lâ bûtak, Aûharmazd nafshâ havâ-am lâ Aharman, yezdân nafshâ havâ-am lâ shaêdâân, shapîrân nafshâ havâ-am lâ sarîtarân, anshûtâ havâ-am lâ shaêdâ, ; Aûharmazd dâm havâ-am lâ Aharman dâm, afam patvand va tôkhma min Gâyômarð, afam am Spendarmat, afam ab Aûharmazd ; afam marðûmîh min Mitrôîh Mitrôyânîh mûn avlâ patvand va tôkhma min Gâyômarð bût havâd.† (3) Afam varzishn i kh'êshkârîh va farîjpânîh denâ, aîgh : Aûharmazd pavan haîtîh hamâk bûdîh va hamâk yehvûnédîh, va anôshak khûdâîh va akanâarakîh va avêza-kîh ; Aharman pavan lavêtîh va anbîn yehvûntîh minîtan ; va nafshâ

is fragrance and from whom stench ; from whom arises justice and from whom injustice ; from whom arises mercy and from whom oppression ?”¹

(2) Now the explanation of reason puts its hand on that cause of belief and inwardly through the path of wisdom one ought to see without doubt, (that) “I have come from the spirit and I have not been from the earth, I am created and not existing, I belong to Aûharmazd and not to Ahriman, I belong to the good spirits and not to the demons, I am connected to the good and not to the wicked, I am a man not a demon ; I am a creation of Aûharmazd and not a creation of Ahriman, my relation and seed is from Gâyomard², my mother is Spendarmat³ and my father Aûharmazd ; my manliness is from Mitrô and Mitrôyânîh⁴ whose first connection and origin is from Gâyomard. (3) My work of duty and protection is this, that Aûharmazd by His existence was all existing and shall be all existing and He is of eternal sovereignty and boundless and pure ; and to consider Ahriman to be non-existent, and invisible ; and to keep one's body in connection with

* MK, JJ 50:40-41. + MK 22:29. † MK, JJ 669.

tan pavan kh^veshûh i Aûbarmazd va Amsôspendân dâshtan, va min* Aharman va shaédâân va shaédâ aiyayâishu jvitâk yehvûntan.

(4) Pavan gîtâ avlâ pavan din astôpân yehvûntan, patash varzîtâr va yeshtâr va azash a-vartak yehvûntan, varôishn minîsh-nihâ pavan vêh diu i Mâzdayasnân dâshtan, sût min ziyân, va vanâs min kerfak, vêhîh min sarîtarîh, va rôshnîh min târîkîh, va Mazdayasnîh min shaédâyasnîh barâ viehîlan. (5) Datigar nîshâ kardân va patvand i gîtâ râyînîdan patash tôkhehîk azash a-vartâk yehvûntan. (6) Satigar zamîg kîsh-auchâr kardân varzitan. (7) Châhlûm kirâ dâtihâ varzitan. (8) Panjûm 3 aêvak i yôm va 3 aêvak i shap ô! aîrpatastân vazlûntan va kherad i yeshrûbân pûrsîdan, 3 aêvak i yôm va 3 aêvak i lilyâ varz va âwâdânîh kardân, va 3 aêvak i yôm va 3 aêvak i shap vashtamûntau va râmishn va âsâyishn kardân.

(9) Va pavan denâ awôgûmân yehvûntan aîgh min kerfak Aûbarmazd and the Ameshaspends and to be away from Ahriman, and the demous and the help of demons."

(4) In this world first a man should be steadfast to his religion, and thereby he should be a worker and worshipper and he should not turn away therofrom, thoughtfully he should keep faith on the good religion of Mazdâ-worship, and should, distinguish advantage from harm, and siu from good deed and goodness from wickedness, and light from darkness, and Mazdâ-worship from demon-worship. (5) Secondly he should marry and continue the progeny of this world and thereby be its worker and not one turning away from it. (6) Thirdly he should work for making land fertile. (7) Fourthly to behave lawfully towards the domestic animals. (8) Fifthly a man should go for one-third of the day^a and one-third of the night to the religious school and inquire of the holy about wisdom, and spend one-third of the day and one-third of the night in producing prosperity, and one-third of the day and one-third of the night in eating and ploasure and resting.

(9) And to be without doubt about this that there is advantage

sûd va min vanâs zîyân, afam dûst Aûharmazd va dûshman Aharman, va râs î dîn aêvak. (10) Aivak râs î hûmat va hûkht va hûvarsht, vahesht rôshnih va awêzakih va akanârak î dâtâr Aûharmazd î hamâk bûd va hamâk yehvûnet. (11) Aivak râs î dûshmat va dûshaôkht va dûshâ-varsht, târikih va kanârak-âômandih va harvesp-hanâkih va margih va saritarih î ôlô î dravand Ganrâk Mînôî î bûd î amat lâ yehvûnt baên denâ dâm yehvûnêt amat lâ yehvûnêt baên dâm î Aûharmazd va pavân farjâm barâ afsâyed.

(12) Va pavanach denâ awêgûmân yehûntan aigh bânishtak tarin, aêvak dâtâr va aêvak marûchinitâr. (13) Olô î dâtâr Aûharmazd mûn harvesp nêvakih harvesp rôshnih. (14) Afash zak î marûchinitâr dravand Ganrâk Mînôî î harvesp saritarih va pûrmargih î drûj î farêvtar. (15) Va pavan denâ hand awêgûmân yehvûntan aigh pavan jvit* min Sôshâns va zak 7 Kâr arvin aish hûshâômand.*

from good deeds and harm from sin, and that Aûharmazd is my friend and Ahriman the foe, and there is one path of religion. (10) One road of good thought and good words, and good deeds is of the light of the best existence and purity and the infinity of the Creator Aûharmazd, Who always was and ever shall be. (11) One way of bad thought and bad words and bad deeds is of darkness of the worst existence and which is circumscribed and of all distress and death and of wickedness of him who is the wicked Ganrâk-mînôî who was but who is not to be,⁷ who is in this creation but shall not remain in this creation of Aûharmazd and at the end is to be destroyed.

(12) And to he without doubt even about this that there are two original powers⁸: one creator and one destroyer. (13) The creator is Aûharmazd from Whom proceeds all goodness and all light. (14) He who is destroyer is the wicked Ganrâk-mînôî of all wickedness and full of death, the wicked deceiver. (15) And about these several things also to be confident that except⁹ Sôshâns¹⁰ and these 7 Kais¹¹ everybody is mortal.

— These nine words are omitted by Dastur Peshotanji in his *Ganj-i Shâyigân*.

(16) Va khafrûnishn î jân, vashôftau î tan, va hamâr î pavan setôsh, va yehvûntan î ristâkhliz va tan î pasîn, vadârdan î Chinvapt pûhal, va matan î Shôshâns, kardân î ristâkhliz va tan î pasîn awôgûman yehvûntan. (17) Va dât aîrîgh va dîn î Pôryôtkaéshîh va minishn î frârûnih, va hûzvân râstîhâ, va yedâ hûvarzîhâ dâshtan. (18) Levatâ hamâk shapîrân pavan dât aîrîh yekavîmûnâtan. (19) Âshîh va hamîh pavan hamâk kâr va kerfak. (20) Levatâ hamâk vêhân pavau dât khûp dînigîh yekavîmûnâtan. (21) Hîgh mûnî yehvûnt havâd va hîgh mûn yohvûnd va hîgh mûn havâd hamâk hamkerfak va hanîdînâ bûdan. (22) Kerfak î pavan dât, râê kard awirtar madam* yâtûnîd aîgh zak î benafshâ varzênd patash yeshrûbtar yehvûnd.

(23) Va gûft aîgh vèbdîn î Mâzdayasnân makbalûnt patash awêgûmân havâ-am lâ tan va lâ jân dûshâram râê, va lâ vêh-zîvashnîh va lâ vîsh-zîvashnîh, va lâ min tan bôdharâ* vartashnîh râê min vêh-dîn î Mâzdayasnân lakhvâr lâ yekavîmûnam, patash

(16) And to be confident about the kindling of life, deterioration of body, and the reckoning of the third night, and the happening of the resurrection and the final embodiment, the passing of the Chinvat Bridge, and the coming of Sôshâns, performance of the resurrection and the final embodiment. (17) And to maintain the law of purity, and the religion of the primitive faith, and virtuous thought, and truthful tongue, and well-working hand. (18) To be with all good people with the law of purity. (19) Peace and harmony (is) through all work and good deeds. (20) One should be with all the good properly and in accordance with the religion. (21) And to be of the same good deeds and same law with everyone who was and everyone who is and everyone who shall be. (22) Lawfully perform good deeds and become great thereby, for he who performs them himself becomes holier.

(23) And it is said, "Having accepted the good religion of Mazdâ-worship, I have become without doubts therein. I shall not relinquish the good religion of Mazdâ-worship neither for the love of body nor for that of life, nor for good life or long life,

* MK, JJ omit.

awégûmân havâ-am, jvit kîshân lâ setâyam,* va lâ bûrzam, afashân patash lâ hîmûnam. (24) Mâ pîtâk aîgh min mînishnân va gôbishnân va kûnishnân, kûnishn hamâr. (25) Mâ zak akhó avindét mînishn agêraftâr va kûnishn geraftârâômand. (26) Mâ anshûtâân pavan kûnishn vabîdûnd denâcha 3 râs baên tan î anshûtâân hana-khtûnt yekavîmûnêt. (27) Pavan denâ 3 râs 3 mînôî gâs va 3 drûj râs yakhsûnêt; pavan mînishn Vohûman gâs aîshma râs yakhsûnêt, pavan gôbishn kheraq gâs varûn râs yakhsûnêt, pavan kûnishn Spenâk-mînôî gâs Ganrâk-mînôî râs yakhsûnêt. (28) Mardûmân pavan denâ 3 râs sakht aîstashnih ohabn va khvâstak va ârzûk î gitâ râê mazd î mînôî barâ shebkûnishn. (29) Mâ anshûtâ mûnash denâ 3 pâs zim gûft madam tan î nafshâ barâ natrûnêt† mînishn min dûshmat va gobishn min dûshaôkht va kûnishn min dûshâvarsht.

(30) Adîn sepâsdâr yehvûntan va pavan sepâsdârih denâ aîgh

nor if the intelligence were to part asunder from the body.¹² I have faith therein; I shall not praise other religions, and shall not exalt them, nor shall I believe in them." (24) For it is manifest that action is judged by thought and words and deeds. (25) For this life does not get unintelligent thought and intelligent action. (26) Because what men perform by action is even due to these three roads which are placed in the body of men. (27) By these three ways he has 3 spiritual places and 3 wicked ways; through thought he has the place of Vohûman and the way of anger, through speech he has the place of wisdom and the way of lust, and through action he has the place of Spentâ Mainyû and the way of Ganrâk Mainyû. (28) Through these ways of hard life men should not give up the spiritual reward for the sake of the wealth, and property and desire of this world. (29) For a man who spoke about these three protective powers in his own body protects his thought from wicked thoughts, and speech from wicked words, and action from wicked deeds.

(30) Therefore one should be thankful and by thankfulness is

* Thus MK. Dastur Peshotanji corrects into ~~avâ~~ and the reading is adopted by Dastur Jamaspji. † MK, TD, JU (ed.).

tóbân kardân aigh rûbân ôl dûshkhan lâ yâmtûnêt. (31) Mâ mardûm "patachanbyô"* amat min pûshît i abitar ôl karîsâ i amîtar vazlûnêt adînash *Astôvidat* minôyîhâ band, baên ôl chôlâ ramitûnêt, vad zivandak drânâe zak band lâ pavan minôi i vêh va lâ pavan minôi sarîtar (zak band) min chôlâ barâ kardau lâ tóbân. (32) Barâ pavan zak i nafshâ hûkûnashnîh zak i yeshrûb âkhar min barâ vadîrashnîh zak band min chôlâ barâ aóftêt va zak i dravand pavan zak i hamband ôl dûshkhan yazrûnêt.

(33) Mâ kôlâ mûn baên gîâ hand chand yasht-i barâ kardân vanâs i baên yedâ va regalâ barâ khavitûnastan âwâyed, barâ mûn† kir ayûp gûng ayûsh lâ pâtakshâ, barâ amat vabîdûnîhêt denâcha aîrpatastân barâ kardân va zend barâ khavitûnastan. (34) Ab va am farzand i nafshâ râe denâ hand kâr korfak levîn min 15 shant barâ âmûkhtan âwâyed, va amatash denâ hand barâ âmûkht kôlâ kâr va kerfak i farzand vabîdûnêt ab va am ghal yehvûnêt, va amatash lâ âmûjêt farzand pavan masahatvarîh vanâs vabîdûnêt ab va am ôl bûn yehvûnêt.

meant this that one should become capable so that the soul does not reach the worst existence. (31) For man becomes "doomed"¹³ when he goes from the back of his father into the womb¹⁴ of his mother, then Aeto-vidhât¹⁵ throws a spiritual noose in his neck,¹⁶ during the period of his life he cannot remove that noose from his neck, neither through the good spirit nor through the wicked spirit. (32) After the passing away the noose falls from the neck of him who is pure through his good deeds, and if he is a sinner he carries that noose to the worst existence.

(33) Hence all, who (are) in this world should often perform worship, except those who are blind and dumb and disabled, should know the ein in the hand and foot, except when they do even this that they establish a religious seminary and learn the Zend. (34) Father and mother should teach these several duties and good deeds to children before their attaining the age of 15 years, and when these several things are taught if the child performs a duty or good deed it becomes that of the father and mother, and if it is not so taught, if through vice¹⁷, the child commits sin the father and mother become the origin thereof.

* TD, JU ~~omit~~.

† MK, JJ, TD omit.

(35) Pavan kerfak hamdâstân, va pavan vanâs jvît-dinâ, va pavan nêvakih sepâsdârîh, va pavan patiyârak khûrsand, va pavan âstânak bâlestân, pavan frêvpânîkkârân tôkshâk yehvûnêt. (36) Va min hamâk vanâs pavan patit yehvûnêt va vanâs ôl pûhal vazlûnêt baên hâsra barâ al shabkuuid. (37) Va varûn va ârzûk i awârûn pavan kherad barâ makhitûnid. (38) Âz pavan khûrsandîh, va aishma pavan Sraôsh, va arêshk pavan hûchashmîh, va nîyâz pavan gadh-varîh, va an-âshthîh pavan âshthîh va darûjîh pavan râstîh barâ zanið.

(39) Barâ khavitûnêt aigh jivâk i vahesht vèh, va shatrô i minô khûramtar, va matâ i âsmân rôshantar, mân rôshan i garôsmân, va varz i kerfak mas aûmîð i tân i pasîn mûn vadîrashn lavêt.

(40) Sarîtarân pavan tôbân pâtalshâh al bûrzêt mâ min bûr-zishn i awârûn sarîtarîh ôl tan vazlûnêt va vèhîh barâ sepûjêt. (41) Pavan farhâng kh^vastârik tôkshâk yehvûnêt mâ farhâng tôkshma i dânishn, afash bar kherad, va kherad kolâ 2* ahvânîk râynishn. (42) Patash gûft yekvîmûnêt aigh farhâng baên farâkhôih pîraik va

(35) 'Through' good deed he becomes of the same law, and through sin of different religion, and through goodness thankful, and through strife contented, and through faith lofty, and through protection from deceit industrious in works. (36) And repent from all sin and if you do not leave sin within a *hâsra* it reaches the Bridge. (37) Destroy lust and wicked desire by wisdom. (38) Destroy greed by contentment,¹³ and anger by good sense, and jealousy by good eye, and indigeuce by good fortune, and strife by peace, and wickedness by truthfulness.

(39) Know that the abode of paradise is good, and the spiritual city is more pleasant, and the region of the sky is more brilliant, and the shining abode is of Garôtmân¹⁰, and the task of good deeds is of great hope of the final embodiment from which there is no escape.

(40) The wicked with thoir strong power do not live, for through wicked life evil goes in their body and goodness is screened. (41) Through admonition dosirability becomes active, for admonition is the seed of knowledge and its fruit is wisdom, and wisdom is for adornment of both the worlds. (42) Therefore it is said that precept

* All —————.

baên shekôftîh pânak, va baên âstânak dastagîr, va baên tangîh pîshak.
 (43) Pavan aîshij aîsh afsôs al vabîdûnâ, mâ afsôsgar gabrâ
 afsôsbar, zat-yedâ, nafrîtak yehvûnd, afashân farzend î shaédâkîk
 î a-ratêshîr kam bêt.

(44) Kolâ yôm hampûrsagîh râê frâz ôl hanjaman î shapî-
 rân vazlûnîd, mâ ôlâ mûn ôl hanjaman î shapîrân vêsh vazlûnêt
 kerfak va yashrâih vêsh arkûnd. (54) Va kolâ yôm 3 bâr baên
 mân î âtâshân vazlûnîd va âtâsh niyâishn vabîdûnîd, mâ ôlâ mûn
 haên mân î âtâshân vêsh vazlûnêt va âtâsh niyâishn vêsh vabîdûnêt
 adinash kh^vâstak va yashrâih vêsh arkûnd. (46) Min âzarîshn
 î ab va am va sardâr sakht pâhrîzîd, aîgh-tân tan dûsrûb va rûbân
 dravand lâ yehvûnât.

(47) Barâ khavitûnîd aîgh min amar patiyâarak Ganrâk-minôi
 î dravand karînêt 3 denâ gerântar bastashn: vînîshn î chashm
 va lâ ashnavîshn* î gûsh, va setîgar drûj î an-âshîh. (48) Mâ
 pitâk aîgh khârshîd ham-ghim râê kolâ yôm 3 bâr ôl anshûtâ î gîtâ

is an embellishment during prosperity, and a protection during adver-
 sity, and a helper during calamity, and a profession during want.
 (43) Do not ridicule anybody even for anything, for a deriding man
 himself becomes ridiculed, helpless and accursed, (and) their children
 become wicked and less courageous.

(44) Every day you should go to the assembly of the good for
 intercourse, for he who more attends the assembly of the good attains
 more to good deeds and holiness. (45) And every day go thrice to
 the fire temple³⁰ and perform the worship of fire, for he who goes
 more to the fire temple and performs more the worship of the fire
 gets more wealth and holiness. (46) Abstain strictly from annoying
 your father and mother and lord so that the body may not become of
 ill-fame and the soul wicked.

(47) Know that the endless strife caused by the wicked Ganrâk
 Mînôi is heavier on account of those three: the limitation of the
 sight of the eye, and the want of hearing of the ear, and thirdly
 by the demon of strife. (48) For it is manifest that the sun for
 the same reason thrice every day gives an injunotion unto mankind.

* MK, JJ -vye-v,

farmân yahbûnêt. (49) Bâmdât denê yamazelûnêt aîgh Aûhar-
mazdôl lekûm mûn anshûtâ havâdêd hamâk yamazelûnêt, aîgh : pavan
kâr va kerfak kardan tôkshâk yehvûnît, vad-tân li zivashn i gitâ
pavan miyân vabidûnam.* (50) Nîmrûz denê yamazelûnêt, aîgh
pavan nîshê bavîhûnastan va farzand varzîtan va awârîk khêshkârih
tôkshâk yehvûnît, mâ vad tan i pasîn Ganrâk-mînôî va
vashûdagân min denê dâm jvîtâk lâ bêt. (51) Aîwâarak-gâs denê
yamazelûnêt, aîgh : min vanâs zîtan kard yekavimûnîd pavan patît
bêt, ad-tân li barâ âmarzam, mâ pîtâk aîgh aîdûn chagûn rôshnîh i
khûrshîd ôl zamîg yâmtûnêt afash gôbishn ôl zamîg yâtûnt.

52 (26) Baén akhō i astâōmand pavan mînîshn va gôbishn va
kûnîshn mîtôkht lâ mîniq va lâ yamazelûnîd va lâ kûnîd. (53) Pavan
nîrûk i yezdân, va râs i kherad, afrâs i dîn zinâvandihâ madam tôksh-
shîd, va barâ negîrîd aîgh âkhar-îch amat arz i korfâz avîn rabâ va
akanâarak, Ganrâk-mînôî pavan nahôftârih hanâkîh andâkhtâr va
Aûharmazd pavan âshkârâkîntârih avîn kôkshashnîk zak katârohâ ê

(49) At the dawn it says, (thus) "Aûharmazd says unto you who
are mankind 'Strive to perform duty and good deeds as long as
I give you life amidst this earth'." (50) At noon it says thus: "You
should marry and procreate children and strive for performing other
duties, for till the final embodiment Ganrâk Mînôî and the des-
troyers shall not be separate from this creation." (51) At the evening²¹
time it says thus: "You should repent of the sins you might have
committed during life so that I may forgive them²²", for it is manifest
that His word comes to the earth as the light of the sun reaches the
earth.

(52) In the corporeal world by thought and word and deed, do
not think and speak and do evil. (53) With the power of the good
spirits, and the way of wisdom, and the exaltation of the instrumen-
tality of religion strive hard, and see that even at the end when the
value of good deeds will be so great and endless, Ganrâk Mînôî
through his invisibility is the giver of distress, and Aûharmazd
through His manifest discrimination thus strives that whatever is

* MK, JJ 𐬨𐬀𐬯𐬀𐬭𐬀 which is changed to 𐬨𐬀𐬯𐬀𐬭𐬀 in MK by a later hand.

mûn min dîn âkâs adin pavan kâr va kerfak karîan tôkshâk afash a-vartâktar yehvûnêt.

(54) Zak î denâ hazârak rôishâ mûn dîn sarîtarîh amar, va Mâzdayasnîh hûchâr, va dîn âshîtih frahêst dât, va dîn hûskârishn î shapîrân va frârûnkûnishnân khvêshkârân vazlûntak, va kûtak î Aharman va shîtaân âshkârâk chêgun-shân denâ dakhshak lakhvâr virâyashnîh, zamân awésahînishn mitrôâu-drûjân va shaêdâ-yaz bâharân dîn-hamêstârân rastârîh* va aûmîdîh vêh dahîshnân min Azîdahâkân chaud patvastârîh î kêshvarân î Aûharmazd-dînâ adin kolâ aish pavan Vohûman âshîtih masînishu† va pavan dîn afrâs î kherad pûrsishn, pavan kherad râsî yashrâih vajôishu‡, va pavan râs î râdîh rûbân aûrvazînishn, va pavan hûchashnîh gâs bûrzishn, va pavan hûnar shem bavîhûnishn, va pavan airmînishnîh dûst andûjishn§, va pavan bâlestânîh aûmîd pasandînishn, pavan hîm vêhîh andûjishn, va pavan yashrâih râs î rôshan garôtmân virâishn tammâ

known through religion on account of the performance of duty and good deed becomes more immutable through His efforts.

(54) In this final millenium whose religion is endless evil, and Mazdâ-worship (its) good remedy, and the religion of peace the great law, and there is the religious discussion of the good and virtuous workers and performance of duty, and recognition of the passing away and littleness of Ahriman, and of the demons, just as they see the sample of re-adornment and the time of decrease of the promise-breakers and the sharers of demon-worship and the way of the heretics; and hopefulness of the good creatures from the tyrants³, and some connection of the countries of the Mazdian law and thereby everyone through the peace of Vohûman gets greatness²; and through religion inquiring about the elevation of wisdom, and through wisdom seeking the path of purity, and through the path of charity to please the soul, and through the good eye to secure high position, and through art to acquire name, and through modesty to gather friends, and through high-mindedness to select hope, and through good nature to collect virtue, and

* Dastur Peshotauji has omitted this word in his text.

† All MSS have 𐬨𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀. ‡ MK, JJ 𐬨𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀. § MK, JJ 𐬨𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀.

min nafshâ hûkûnashnik varzik afash bar* vashtamûnîhêt. (55) Tan i hûshâomand* rûbân khadîtûn va kerfak vabidûnîd mâ rûbân haît lâ tan, minôi haît lâ gitâ. (56) Tan râê âzram i rûbân bara al shabkûnîd va al farmûshîd. (57) Pavan âzram i aîsh frasâvandîh i ehabn i gitâ kâmak madam zak madavam al yedrûnîd, mûn-tân tan ôl pûhal va rûbân ôl pâtfiras yântûnêt, barâ ôl zak mandavam yedrûnîd mûnash bar râmishn i hamâik râmashnik yehvûnîh. (58) Va hûkûnashnik nêvak kûnashnik varzîh, min tôkshishn, zarkhûnîh min dahîshn-ach, dahîshn min kh'âishn, kh'âishn min hûsh, hûshîh min minôi dânishn, dânishnik zak afzâr mûn haît, yehvûnt va bêt. (59) Patash khavîtûnîhêt nôk-dâtârih i râishn va âmûkhtâr i mandavamân virâstâr koîa sazêt† kardân, sût kh'âstâr vispân pavan koîa 2 ahvân râynishnân.

Frajapt pavan shnûm va shâlîh va râmishn.

through holiness to adorn the path to the illumined Garôtmân, and there one eats the fruit of one's good deeds and action. (55) O intelligent body! See the soul and perform good deeds, because the soul is not body, it is spiritual not earthly. (56) For the sake of the body do not give up and do not forget the honour of the soul. (57) For the honour of the soul do not get the desire for those things like the fleeting earthly wealth through which the body reaches the Bridge and the soul attains punishment, but have it for those things whose fruit is the joy of eternal pleasure. (58) And good deed and virtuous action is through endeavour, and its origin is even from gift, and gift from desire, desire from intelligence, intelligence through spiritual knowledge, and knowledge is that instrument which is, was and shall be. (59) Thereby it is known that it is wholly necessary to perform the arrangement of the good creation and be a teacher of the things which arrange; the desirer of benefit for all is the arranger of both the worlds.

Completed with satisfaction and joy and pleasure.

— MK, JJ omit.

† MK, JJ ۲۲۲.

PAVAN SĤEM I YEZDÂN.
ANDARZ Î DÂNÂKÂN OL MÂZDAYASNÂN.

(1) Gûsh baên yakhsûnîd, pâhlûmîhâ mardûmân, mûn havâ-
êt Mâzdayasna î keshvar ashnavîd zak î dânâk gôbishn î frârûn
andarz î Aûharmazd va Amsôspendân.

(2) Pavan Aûshahîn-gâs madam yekavimûnîd hûshâôman-
dân mardûmân, dâtîhâ yedâ va rûi pavan gômêz î gôspendân
khallûnîd, va pavan mayâ pâk khallûnîd, va dâtîhâ vastarg î dakyâ
pûshîd, va pavan nîrang î dîn î Mâzdayasnân aîbyângân bandîd,
pavan mînishu va gôbishn va kûnishu î frârûn mînishnikîhâ rûbân
râe kâr* va korfak vabîdûnâ, va yashrâyîh pûrsîtâr yehvûnîd.

(3) Lêná yôm amat gitâân shëbkûnt yekvimûnêt vad Aûharmazd
î khûdâe zîvishn î gitâ pavan mîyân shabkûnêt pîsh min zak î amat
Ast-vidât madam yâmtûnêt, va vâe î sarîtar madam ôl kerp yatibûnêt
va vashôpishn î kârpût, hôsh, va vîr, va bôdh, va khayâ, va tan min

IN THE NAME OF GOD.
ADMONITIONS OF THE WISE TO THE
MAZDÂ-WORSHIPPERS.¹

(1) Give your ear, you first people who are Mazdâ-worship-
pers of the world, and hear these wise words which are the virtuous
admonitions of Aûharmazd and the Ameshaspendis.

(2) O intelligent people, rise during the Ushahîn Gâh,²
wash your hand and face lawfully with the *gômêz*³ of animals, and
wash pure with water, and lawfully put on clean clothes, and with
religious recitations bind the sacred girdle of the Mazadyasnians, with
thought and word and deed of virtuous thoughtfulness perform
duty and good deeds for the soul, and be a questioner of righteous-
ness. (3) This day when earthly things are given up, till
Aûharmazd the Creator has left this earthly life within *me*, before
*ast-vidât*³ (*i.e.* death) overtakes me, and the evil wind sits on the
bodily form, and the decay of the skeleton occurs, and sense and
reason, and intelligence, and life, and body are separated from the

* MK, JJ omit.

kârpût jvîtak vabîdûnêt, kârpût i li* rîman va akâr vabîdûnêt vad Sôshâns, va tan i pasîn, hôsh, va vîr, va bôdh, va jân, va tan, va kârpût i anshûtâân aîvak ôl tanî lâ gômîzêt. (4) Ākhar kârpût i marđûmân avîn hūmanāk chégûn darakht-i amat zarîtûnd, va rûyêt, va aîzâyêt, va valghshêt, tabrûnd va paskûnd va vachênd, va madam ôl âtâsh hanakhtûnd va âtâsh sūjêt, va gôkârêt, va vât i artâe baên ôl† gîhân pazkûnêt, ākhar barâ ôl mûn ôlâ zarîtûnêt‡ ayûp dîd ayûp lâ khavîtûnêt, aîgh benafshâ bût ayûp lâ.

(5) Ākhar min marđûmân baên gitâ ôlâ bûrzashniktar mûn kolâ fareh-dahishnib khvâstak barâ ôl kâr kerfak andûjêt. (6) Levatâ khvîshâvandân§ dûstân jvîtdînân anshûtâân mitrô al drûjîd, nâf va patvand i nafshâ râe zak i avârûn mitrôân drûj al zarîtûnîd pavan dûshmat va dûshaokht va dûshâvarsht.

(7) "Yezi humatem manaitē hûkhtem vâchem mravat hvarshtem verezyât shyaôthanem."

skeleton; my skeleton becomes polluted and useless till Soshans,⁴ and the final embodiment the sense, and reason, and intelligence, and life, and body, and skeleton of people are not mixed one with the other. (4) Lastly the skeleton of men resembles a tree which is planted, and grows and increases and develops, it is broken and cut and falls and is placed on the fire, and the fire burns it, and destroys it, and the swift wind scatters it on the earth, then he who planted it either sees it or does not recognize it, whether it was his own or not.

(5) Then among men of this world he is greater who stores up duty and good deed with all his excessive wealth. (6) Do not break your promise with the relations, friends, and people of other religions,⁵ and do not cultivate towards your descendants and relations any bad thought and bad word and bad deed of those wicked promise-breakers.

(7) "If he thinks good thoughts, speaks words well-spoken (and) performs deeds well-done."⁶

* Thus all, Dastur Jamaspji suggests that 𐬨𐬀 or 𐬨𐬀𐬀 would be better.

† MK, JJ omit.

‡ MK, JJ 𐬀𐬀𐬀𐬀. § MK, JJ 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.

(8) Mâ hat hûmat mînêt pavan mînishn, va hûkht yamalelûnêt pavan gôbishn, hûvarsht varzêt pavan varzishn barâ awaspârêt zak î nafshâ rûbân pavan pâhlûm ahvâu, pavan hûmat va hûkht va hûvarsht. (9) Mâ Spenâk Mînôî haît mînishn hûmat, gôbishn hûkht, va varzishn hûvarsht; dîn î Gâsânîk, avîzak vêhdîn î Mâzdayasnân, pîshak hû-hîmîb, va rastak yeshrâyîh.

(10) "Yezi dushmatem manîte dûzhûkhtem vâchîm mravat dûzhvarshitem verezyât shkyaôthanem."

(11) Mâ hat dûshmat mînêt pavan mînishn, dûshaôkht yamalelûnêt pavan gôbishn, dûshâvarsht varzêt pavan varzishn, barâ awspârot zak î nafshâ rûbân pavan zak vâdtûm ahvân, pavan dûshmat va dûshaôkht va dûshâvarsht. (12) Mâ Ganrâk Mînôî haît mînishn dûshmat, va gôbishn dûshaôkht, varzishn dûshâvarsht, dîn î yâtûkîh, va pîshak aharmôkîh, va rastak farêvtârîh.

(13) Rabâ aûmîd î kerfak râê vanâs al vabîdûnîd. (14) Pavan jôshnîh vastîgân al yahvûnîd, hûshâômandân anshûtâân, mâ kabad

(8) For he who thinks good thoughts with his mind, speaks good words in speech, and performs good deeds in action assigns his soul to the best abode with good thoughts and good words and good action. (9) For Spenâk Mînôî⁷ is of well-thought thought, well-spoken words, and well-done deeds; it is the religion of the Gâthâs,⁸ the good religion of Mazdâ-worship, the profession of good nature, and the path of holiness.

(10) "If he thinks bad thoughts, speaks ill-spoken words, (and) does ill-done deeds."

(11) For he who thinks evil thoughts with his mind, and speaks evil words by speech, and performs evil deeds in action, assigns his own soul to the worst existence through his bad thoughts and bad words and bad deeds. (12) For Ganrâk Mînôî is of ill-thought thoughts, and ill-spoken words and ill-done deeds; he is of the religion of sorcery, and the profession of heresy, and the path⁹ of deceit.

(13) For the great hope of performing good deed do not commit sin. (14) Do not be proud of youth, O you intelligent

PAVAN SHEM I YEZDÂN DATAK* NĒVAK.

ANDARZ I KHŪSRŪ I KAVĀTĀN.

(1) Aīdūn yemalelūnd aīgh anōshak rūbān Khŭsrŭ i Kavātān baēn hanā amat pūrgās yehvūnt pish mīn zak amat jān mīn tan jvītāk hūd pavan andarz gihānikān gūft, aīgh : chēgūn amat denā jān mīn tan i li jvītāk bēt denā tākht i li madam yakhsūnīd va pavan Aspānvar yadrūnīd, va pavan Aspānvar barā hanakhtūnīd, va pavan sar i gihānikān vāng vahīdūnīd, aīgh : marḍūmān mīn vanās kardān barā pāhrizīd, va pavan kerfak varzashnīh tōkhshāk yehvūnīd, va chabn i gitā pavan kh^vār yakhsūnīd, amat denā zak tan haīt mūn gat-makhar harā denā tan bud denā marḍūm pavan 3 gām nazdīktar, pavan kolā gās va zamān yeshrāyīh va chabn i gitā barā afzūt, i linā yōm bāhar i rīmanīh rāē kolā mūn yedā madam hanakhtūnt adīnash pavan barshnūm barā āwayed khallūnastan ayūp pavan yazīshn i yezdān ōl pavan hampūrsagīh i vēhān lā shabkūnd, gat

IN THE NAME OF GOD, HOLY AND GOOD.

THE ADMONITIONS OF KHŪSRŪ-I KAVĀTĀN.

(1) Thus they say that the immortal Khŭsrŭ¹ son of Kavāt when his time became over before his life became separate from his body told this admonition to the people of the world : " When this life gets separate from the body raise this throne of mine and carry it to Aspānvar,² and place it at Aspānvar and announce it aloud to the people of the world, " O people ! refrain from committing sin and strive to perform good deeds, and regard the wealth of this world with ease ; for this is that body which yesterday was the body from which men remained at a distance of 3 steps, and at every place and time was increasing righteousness and worldly wealth, which this day on account of its polluted condition if anyhody places his hand on it he has to purify himself with the *barshnūm*³ ceremony, or he is not allowed the worship of the good beings and intercourse with the good ; and yesterday on account of

* MK, JJ have 3rd for 3rd.

makhar shaknâ i khûdâih râê yedâ ôl aigh lâ yabhûnt i linâ yôm bâhar i rîmanih râê aish yedâ madam lâ hanakhtûnêt.

(2) Anshûtaân i gîhân ! darûdâômand yebvûnîd, sâtûnîd râyînishn pavan minishn i rûst va kâr* varzîgarîh pavan kâr gîhânî-kân tôkshâk zînâvand yehvûnîd. (3) Aînin va patmân pavan kâr yakhsûnîd, va kâr i denâ râd va rûst va râstân hamsakhun bêt. (4) Andarz gûftârân jân andarz nôykshîtâr pavan andâzak ôl kâr va patmân vabîdûnâ. (5) Pavan bâhar i nafshâ khûrsand bêt va bâhar i hâu aish aî yânehrûnîd. (6) Pavan dahishn i daryûshân-spûj va vastârîh aî vabîdûnîd, barâ negirîd aigh chêgûn a-châr yehvûnîd, khûdâih va kh^vastak barâ vazlûnêt, chabn i stavra va dûshâram va dûsh-kh^v arîh va daryûshîh barâ vadîrêt. (7) Litammâ zîvandakîh andak, va tammâ râs dûr va hamîmâr i shekast, va dâtôbar râst, va korfak pavan awâm lâ ashkahûnd, darûd va pârak kâr lâ vabîdûnêt va tan va rûbân râê lâ makbalûnêt barâ amat kabad kerfak kard yekavîmûnêt ayûp frâz ôl Chînvat pûhal vadârdan lâ tôbân, tammâ dâtôbar i râst chêgûn Mitrô va Rashnû.

the pomp of power it was not giving its hand to anybody, while today on account of its state of pollution nobody places his hand on it.

(2) "O people of the world! behave so that you may be blessed, guide yourself with truthful thought, and be active and resourceful in the limited action of the work of the people of this world. (3) Maintain method and moderation in action, and be charitable and truthful in work and religion, and be unanimous with the truthful. (4) Listen to the admonition of the advisers for life, and perform work with restraint and moderation. (5) Be contented with your own lot and covet not others' lot. (6) In gifts to the poor do not be miserly or careless; understand how you become powerless, lordship and wealth go away; great wealth and love and calamity and poverty vanish. (7) Here life is short, there the path is long, and a hard contest and a truthful judge, good deeds cannot be procured there as a loan, he cannot be blessed, nor complete his work, and his body and soul is not accepted except when he has performed many good deeds, otherwise he cannot pass across the Chînvat Bridge, where there are truthful judges like Mitrô⁴ and Rashnû.⁵

* MK 20. JU, TD 2.

(8) Vêhân yehvûnih vad garôt mânik yehvûnih. (9) Afsôs al vabîdunâ vad gadâ-âomand yehvûnih, mâ nêvagih va jvitarîh pavan kolâ gâs va pavan kolâ aîsh shâyed yehvûntan. (10) Gitâ pavan aspanj yakhsûn, va tan pavan âsân va nêvagih pavan kardân yakhsûn, bûjak pavan ranj sepûj, mînôî pavan nafshê kûuîshn.

(11) Denâ-cha gûft yekavîmûnêt, aîgh 'kolâ aîsh barâ âwâyed khavîtûnastan aîgh min aîgh barâ mat havâ-aru va mâ-am litammâ havâ-am; afam âwâz ôl aîgh âwâyed vazlûntan, afam mâ afash bavîhûnd.' (12) Î li denâ khavîtûnam, aîgh: 'min levîn i Aûharmazd khûdâê barâ mat havâ-am, va stûbinîdan i drûj râê litammâ havâ-am, va lakhvâr ôl levîn i Aûharmazd khûdâê âwâyed vazlûntan, afam-yeshrâyih afash bavîhûnd va kh'êshkârih i dânakân amûzash-nih khêrad ayûp virâyashn him.'

(13) Anôshak rûbân yahvûnât Khûsrû i malkân malkâ Kavâtân mûnash denâ andarz kard, afash denâ farmân dât. Aîdûu yehvûnât.

Frajapt pavan shnûm, shâdîh.

(8) "Be good so that you might attain Garôt mân. (9) Do not ridicule so that you might be glorious, for good and evil can be performed at every place and by everybody. (10) Regard this world as transitory, and the body with ease, consider goodness for performance, and defer relief from trouble to make the spiritual world your own.

(11) "This is said that everyone should know, 'Whence have I come? Why am I here? Where am I to return? What will they want of me?' (12) I know this, 'From the vicinity of Aûharmazd, the Creator, I have come. I am here for suppressing the wicked, and I have to return to the presence of Aûharmazd, the Creator. He wants from me righteousness, and the action of the wise teaching wisdom, and uniformly adorned good nature.' "

(12) May the soul of the Emperor Khûsrû, son of Kavât, who gave this admonition and delivered this order be immortal! May it be so!

Completed with propitiation and joy.

PAVAN SHEM I YEZDÂN.

ANDARZ I ÂTRÔPÂT MÂRESPENDÂN.*

Denâ andarz i anûshak-rûbân Âtrôpât Mârespendân.

(1) Denâ pîtâk aîgh Âtrôpât râê farzand tanîk zât lâ yehvûnt, va min zak âkhar awastân ôl yezdân kardê dir lâ mat aîgh Âtrôpât râê farzand-i yehvûnt, adîn dûrest himîh i Zartûsht i Spîtâmân râê Zartûsht shem hanakhtûnt va gûft aîgh kîmûn benâ i li vad farhâng madam âmûjam.

(2) Benâ i li, kerfak andîsh yehvûnîh aî vanâs andîsh yehvûnîh, mâ mardûm vad jâvêtân zamân lâ zîvandak, mâ mandavam zak i mînôî âvâyashnîgtar. (3) Zak aûjîtak farâmûsh vabîdûnâ, va zak lâ mat yekavîmûnêt râê tîmâr bîsh aî yêdrûnâ. (4) Pavan khûdâê va sardâr gabrâ vîstâr va vastâkhan aî yehvûnîh. (5) Kolâ mâ pavan lak lâ novak lak-ach pavan hân aîsh aî vabîdûnâ. (6) Baên khûdâyân

IN THE NAME OF GOD.

ADMONITIONS OF ÂTRÔPÂT MÂRESPENDÂN.

These (are) the admonitions of Âtrôpât¹ Mârespendân of immortal soul.

(1) This is manifest that Âtrôpât had no son born of his person, and after his worship of God it was not long before Âtrôpât got a son; on account of the good nature of Zartûsht of Spîtâma he was named Zartûsht; and (Âtrôpât) said "Arise, O my son! so that I may impart instructions.

(2) "O my son, be you thinking of good deeds and do not think of sins, for man is not to live for eternity, because things which are spiritual are more deserving. (3) Forget that which has passed away,² and do not undergo grief (and) affliction for that which cannot be attained. (4) With the lord and chieftain do not be indifferent³ and haughty. (5) Do not do anything for others which is not good for yourself. (6) Be unanimous among lords

* There is no title to the text in the MS.

va dûstân aîvakânak yehvûnîh. (7) Nafshê tan pavan bûndakîh ôl aîsh al awaspâr. (8) Kolâ mûn levatâ lak pavan aîshm va kîn sâtûnêt aîvash azash dûr yehvûnîh. (9) Bâstân va kolâ gâs aûmîd ôl yazdân yakhsûn, va dûst zak vabîdûnâ i pavan lak sûdaômandtar havâ-ât. (10) Pavan mandavam yezdân va amsôspendân tôkshâk va jân awaspâr yehvûnîh. (11) Râz ôl nishân al yebrûn. (12) Kolâ mâ ashnûh nivash halak al yamalelûn. (13) Nishê va farzand i nafshê tan jvît min farhâng barâ al shabkûn, aîghat timâr va bîsh i gerân madam lâ yâmtûnât, vad lâ yehvûnîh pashîmân. (14) Awêgâs al dahbahûn. (15) Spâkhar va levîn paskhan pavan patmân vabîdûnâ. (16) Pavan hîch aîsh afsûs al vabîdûnâ.

(17) Levatâ dûsh-âkâs gabrâ hamrâz al yehvûnîh. (18) Levatâ aîshmîn gabrâ hamrâs al yehvûnîh. (19) Levatâ halakaçh gabrâ hamhûskârishn al yehvûnîh. (20) Levatâ kabad khâstak gabrâ ham-khûrishn al yehvûnîh. (21) Levatâ mastûk gabrâ ham-khûrishn al yehvûnîh. (22) Min vad-gôhar gabrâ va vad-tôkham gabrâ âwâm al yenségûnâ va al yehbûn, mâ vakhs gerân âwâyeç yehbûtan va kolâ gâs pavan babâ lak yekvîmûnêt va hamîshak pîtambar

and friends. (7) Do not surrender your person to another's service. (8) Be thou afar from that man who shows anger and revenge towards thee. (9) Keep the hope of God for ever and at all places; and consider that man thy friend who does more good to thee. (10) Endeavour for and assign thy life to things pertaining to God and the Ameshaspends. (11) Do not give your secrets to women. (12) That which you hear listen⁴ properly, and do not speak foolishly⁵. (13) Do not keep thy wife and child away from education, so that great grief⁶ and trouble may not reach thee and thou may not have to repent. (14) Do not laugh out of time. (15) Think with moderation after and before a reply. (16) Do not ridicule anybody for anything.

(17) "Do not have a secret with an ignorant man. (18) Do not travel with a man of temper. (19) Do not argue with a foolish man. (20) Do not dine with a man of much wealth. (21) Do not dine with a mean⁷ man. (22) Do not take a loan from a man of bad descent and bad origin, and do not lend to him, for you will have to pay much interest and he will stand near your gate at

pavan babâ i lak dârêb; afat zîyân i gerân azash yehvûnêt. (23) Dûsh-chashm gabrâ pavan aiyayârih a! vabîdûn. (24) Barâ arshkîn gabrâ kh^vâstak a! nûmâe. (25) Baên pâta^hshâân vichîr i pavan kadbâ a! âtûmûn. (26) Miu sîzak va darûj gabrâ melayâ a! vashmamûn. (27) Pavan pâtfâs ô! aushûtâân kardân varûnik a! yehvûnih. (28) Biên hûrân patkâr a! vabîdûnâ. (29) Anshûtâ a! makhîtûn. (30) Gâs râe a! kô^hsh. (31) Levatâ âzâd-chîharak, kâr-âkâs va zêrak hûhîm gabrâ hampûrsagîh vabîdûnâ, va dûst yehvûnih. (32) Pavan nafrat bâr i gerâ madûm lak lâ yehvûnêt awîr tars. (33) Min kînvar gabrâ i pâta^hshâ dûr yehvûnih. (34) Levatâ dapîn gabrâ hamîmâl a! yehvûnih. (35) Levatâ gabrâ halak-gôbishn râz i benafshâ a! yemalelûn.* (36) Pîsh-gâs gabrâ dânak gerâmik yakhsûn azash melayâ pûrs, afash vashmamûn. (37) Aîshîch râe kadbâ a! yemalelûn. (38) Mûn râe sharm lavêt afash kh^vâstak a! vabîdûnâ. (39) Chashm-âkâs gabrâ† pavan mandavamîch mandavam garûb a! hanakhtûn. (40) A! pavan râst va a! pavan kadbâ saûkand a! vashtamûn.

every time and always send a messenger near your door, and thereby cause much harm to you. (23) Do not have a man of evil eye for help. (24) Do not show your wealth to a jealous man. (25) Do not give⁸ false advice to kings. (26) Do not hear words from a harmful⁹ and lying man. (27) Do not be passionate to punish people. (28) Do not fight in an assembly.¹⁰ (29) Do not strike anybody. (30) Do not strive for a place. (31) Have conversation with and be a friend of a free-natured, work-knowing, and clever good-natured man. (32) Be under fear so that heavy calamity may not befall thee through recklessness. (33) Be away from a revengeful man of power. (34) Do not fight with a writer. (35) Do not disclose your secret to a man of reckless speech. (36) Respect a wise man of position, question him and listen to him. (37) Tell not lies to anybody whatsoever. (38) Do not have property from him who has no shame. (39) Do not pledge¹¹ anything with a man who has an eye on things. (40) Neither for truth nor for falsehood take an oath.

* Thus in M16, M17, JE JU; MK has *idû*.

† MK omits. Thus in JU.

(41) Amat katak-khûdâih* kâmet kardân nazdast aûjînak pavan miyân vabîdûnâ. (42) Nafshê tan râê nîshê benafshê bavîhûn. (43) Hat kh^vâstak yehvûnêt nakhêst mayâ, varz, va zamîg vîsh zadûnâ, mâ hat bâr lâ dahêt adînash bûn pavan miyân yehvûnêt. (44) Chand tôbân havâ-ât anshûtâ pavan melayâ al âzâr. (45) Al sâtûn madam kîn va ziyân î anshûtâân. (46) Pavau kh^vâstak chand tôbân havâ-ât râdîh vabîdûn. (47) Madam hîch aîsh farêvtârih al vabîdûnâ amat lakach awîr dardâomand lâ yehvûnîh. (48) Pêshôpâk gabrâ gêramîk afash mas yakhsûn, va melayâ afash makbalûn. (49) Barâ jvît min kh^vîshâvandân va dûstan mandavamîch âwâm al vabîdûnâ. (50) Sharmgîn nîshê dûst yehvûnîh va pavan nîshê-îh ôl zêrak va dânak gabrâ yehbûn, mâ zêrak va dânak gabrâ avîn hûmânâk chêgûn zamîk î nêvak mûn tôkham baên ramîtûnt yekavîmûnêt kh^vârbar î gûnak gûnak azash yâtûnêt. (51) Âshkârak gôbishn yehvûnîh. (52) Pavau jvît min andîshîshn sakhun barâ al yemalêlun. (53) Barâ pavan aînî ayûsh âwâm al yehbûn. (54) Nîshê î farzânâk va sharmgîn dûst yehvûnîh, afash pavan nîshê-îh bavîhûn. (55) Hûhim va dûrêst î kâr-âkâs gabrâ hat ghâlach

(41) "When you desire to marry" keep the expensiture¹ in mind. (42) Have your own wife for yourself. (43) When you have wealth first do purchase water, fields and land, for if it does not bear fruit, the capital remains there. (44) Do not distress people with your words, even if you are able to do so. (45) Do not proceed to revonge or harm anybody. (46) Be charitable, if you are able to have wealth. (47) Do not deceive anybody, so that thou too may not become afflicted. (48) Hold the leading man dear, regard him great, and accept his words. (49) Do not borrow anything from a person other than relations and friends. (50) Be friend a modest woman and give her as a wife to a clever and wise man, for a clever and wise man resembles good land wherein seeds are cast and fruits of different sorts come out. (51) Be a frank speaker. (52) Do not utter a word without thinking. (53) Without proper method do not give a loan to anybody. (54) Be a friend of an educated and modest woman and have her in marriage. (55) Have a good-natured man, straightforward and efficient² even if he

* Thus in M₁₆, JU; MK omits -g-âpç.

shakná havá-at ákharich pavan jámâtih vabidûn, ayûsh khâstak min yozdân yâmtânêt. (56) Pavan masahatvar gabrà afsûs al vabidûnâ, mâ lakach awir masahatvar yehvûnih. (57) Hû-âmûrzît gabrà afarinâu pavan ziudân al vabidûnâ, viehitak vazörg anshûtâ va hûshdâr gabrà madam band zîndânpân vabidûn.

(58) Mâ hat benâ-i havâ-ât pavau apûrnâih ô! dapînistân yohbûn, mâ ehasham-rôshau dapînih haît. (59) Melayâ tîz pavan negîrishn yemâlelûn mâ melayâ haît gûftau shapîr va haît natrûntan, va zak natrûutan shapîr min zak î gûftau. (60) Râst-gôbishn gabrà pîtâmbâr vabidûnâ. (61) Zatak gabrà al yakhsûn madam aûstûbâr, va vâwrikân gabrà ehegûnat aînîn havâ-ât hûehinak patash vabidûnâ. (62) Melayâ eharp yemâlelun. (63) Gôbishn eharp yakhsûn. (64) Minishn frârûn yakhsûn. (65) Nafshâ tan al setâê, vad frârûn kûnishn yehvûnih. (66) Baên khûdâyân va pâtakhsâân an-âmûrzêt lâ yohvûnih. (67) Min dât î mas va shapîr gabrà sakhun pûrs. (68) Min dûjat gabrà mandavamich al yensegûnâ va al yehbûn, va ôlâshân stûb vabidûnâ. (69) Bîm î dûshkhan râê pâtfîrâs pavan negirishn vabidûnâ. (70) Pavan kolâ aîsh kolâ maudavam vistâr va vastâkhan al yehvûnih.

be poor for your son-in-law, for he attains wealth through God. (56) Do not deride a poor¹⁵ man for even thou might become still poorer. (57) Do not imprison a man of position committing a crime¹⁶, but make a selected, great and intelligent man his warder during (his term of) imprisonment¹⁷.

(58) "If you have a son during his minority send him to school, for education is the eye of enlightenment. (59) Utter sharp words carefully, for it is as good to utter words as to save them, and it is better to save than to speak them. (60) Make a truthful speaking man your messenger. (61) Do not trust a stricken man, and behave well towards a faithful man according to the etiquette¹⁸. (62) Speak sweet words. (63) Maintain speech sweet. (64) Keep the mind pure. (65) Do not praise thyself so that thou might become a virtuous worker. (66) Do not invoke the displeasure of lords and kings. (67) Ask advice of a man of great law and good. (68) Do not receive anything from a thief or give it to him, and make them helpless.¹⁹ (69) Through fear of hell inflict punishment with caution. (70) Do not be reckless and proud about any person or anything.

(71) Hûfarman yehvûnîh aîgh hûbâhar yehvûnîh. (72) Awê-
vauâs yehvûnîh aîgh awê-bînu yehvûnîh. (73) Sepâsdâr yehvûnîh
aîgh pavan nêvakîh arzânak yehvûnîh. (74) Aîvakânak yehvûnîh
aîgh vâwrîkân yehvûnîh. (75) Râst-gôbîshn yehvûnîh aîgh aûs-
tûbâr yehvûnîh. (76) Khardâômand* yehvûnîh aîgh kabad dûst
yehvûnîh. (77) Vas-dûst yehvûnîh aîgh hûsrûb yehvûnîh. (78)
Hûsrûb yehvûnîh aîgh hû-zîvîshn yehvûnîh. (79) Hû-bâhar dîn
dûst yehvûnîh aîgh yashrûb yehvûnîh. (80) Rûbân pûrsîtâr
yehvûnîh aîgh vaheshtîk yehvûnîh. (81) Dâtâr yehvûnîh aîgh
garêtmânîk yehvûnîh.

(82) Nîshâ î aîshûn aî farêv mâ pavan rûbân vanâs gerân
yehvûnêt. (83) Khûrtak va awê-shnôhar anshûtâ aî yakhsûnt,
mâ-at sepâs lâ yakhsûnêt. (84) Aeshm va kîn râc rûbân uafshâ
tapâh aî vabîdûnâ. (85) Amat-at pavan kardân va gûftan az çhar-
pîhâ namâz yedrûnâ mâ min namâz yadrûntan pûst barâ lâ
tabrûnêt, va min çharp pûrsîtan pûmâ gandak lâ vazlûnêt. (86)
Fardûm melayâ pavan dûsh-çhûhar aî yemalelûn. (87) Amat pavan

(71) "Be well obedient so that thou might be of good lot. (72)
Be without sin so that thou might be without fear. (73) Be
thankful so that thou might deserve goodness. (74) Be constant
so that thou might be trusted. (75) Be truthful in speech so that
thou might be trusted. (76) Be wise so that thou might have many
friends. (77) Be a good friend²⁰ so that thou might be famous. (78)
Be famous so that thou might be of good life. (79) Be of good lot
and a friend of religion so that thou might be holy. (80) Be an
inquirer of the soul so that thou might be worthy of heaven. (81) Be
charitable so that thou might attain *garothmân*.²¹

(82) "Do not deceive wives of others for thereby there is
heavy sin of the soul. (83) Do not maintain a mean and dissatis-
fied²² man for he is thankless. (84) Do not harm²³ thy soul for the
sake of anger and revengo. (85) When you do anything or speak,
use sweetness and humility, for by showing humility one's back does
not break and by sweet words the mouth does not get foul. (86) Do
not utter first words with bad nature. (87) When you sit in an

* Thus in M₁₆, M₁₇, JU; JE 𐭪𐭫𐭮; MK 𐭪𐭫𐭮. In TD 𐭪𐭫𐭮 is subsequently added
to 𐭪𐭫𐭮 (for 𐭪𐭫𐭮). † MK, JJ omit. JJ 𐭪𐭫𐭮.

hanjaman yatibûnîh nazdik î anshûtâ î dîsh-âkâs al yatibûn aîgh dîsh-âkâs pîtâk lâ yehvûnîh. (88) Pavan hanjaman sûr kôlâ jîvâk aîgh yatibûnîh pavan jîvâk î azpar al yatibûn, aîgh-at min zak jîvâk lâ âhançhênd ôl jîvâk î farûdtar yatibûnând. (89) Pavan kh^vâstak va çhabn î gîtâ vastâkhan al yehvûnîh mâ kh^vâstak va çhabn î gîtâ avîn hûmânâk çhêgûn mûrûvâê mûn min denâ darakht ôl zak darakht yatibûnêt va pavan hîch darakht lâ natrûnêt. (90) Baên ab va am î nafshâ tarsgâs va vînâshîdâr va farmân-hôrdâr yehvûnîh, mâ gabrâ vad ah va am ziyandak avîn hûmânâk çhêgûn shîr amat baên vîshak min aîshîch aîsh lâ tarsêt, va ôlâ mûn ab va am lavêt avîn hûmânâk çhêgûn zan î vîpak mûn mandavamîch afash barâ yensegûnd afash mandavamîch kardân lâ tôbân, va kôlâ kas pavan kh^vâr yakhsûnêt. (91) Bentâ î benafshâ ôl zîrak va dânnâk gabrâ yehbûn mâ zîrak va dânnâk gabrâ avîn hûmânâk çhêgûn zamîg î nêvak mûn tôkham patash ramîtûnd azash kabad jôrtâk baên yâtûnêt.

(92) Hat bavîhûnîh aîgh min aîsh dîshnâm lâ ashnavîh ol aîsh dîshuâm al yehbûn. (93) Tund va halak gôbishn al yehvûnîh, mâ tund va halak gôbishn anshûtâ avîn hûmânâk çhêgûn

assembly do not sit near an ignorant man so that you might not appear ignorant. (88) In a nuptial assembly³⁴ do not sit in a place higher than that in which you should sit so that you may not be made to leave that place, and sit in a lower place. (89) Do not rely on the property and wealth of this world, for the property and wealth of this world are like a bird which sits from this tree to that tree and does not remain on any tree. (90) Towards thy father and mother be respectful, listen to their words and be obedient to them, for during the lifetime of the father and mother a person is like the lion who lives in the forest and is not afraid of anybody, and he who has no father or mother is like a woman who is a widow who cannot do anything to him who takes away anything from her, and everyone regards her as a nuisance. (91) Marry your daughter to a clever and wise man for a clever and wise man is like a good piece of land wherein seeds are sown and wherefrom much grain comes out.

(92) "If you desire that anybody may not insult you, do not insult anybody. (93) Do not be hasty and foolish in speech,

âtâsh amat baên vîshkastân aûftêt va hamâk môrû, mâhîk sûjêt va ham kharfâstar sûjêt. (94) Levatê zak gabrâ mûnash ab va am azash âzartak* va lâ khûshnût hamkâr aî yehvûnîh aîgh-at dât pavan gûbâr lâ yakhsûnât, afat levatê aîsh dûstîh va dûshâram lâ yehvûnîd. (95) Sharm va nang î salyâ râê rûbân î nafshâ ôî dûshkhan aî awaspâr. (96) Melyâ î 2 aîninak aî yemalelûn. (97) Pavan hanjaman jivâk aîgh yetîbûnîh nazdîk î drûj aî yatîbûn mê lakaej azîr dardâomand lâ yehvûnîh. (98) Âsan-regalê yehvûnîh aîgh rôshan ehashm yehvûnîh. (99) Lelyâ-âkhez yehvûnîh aîgh kâr rûbâk yehvûnîh. (100) Dûshman î kahûban dûst î nôk aî vabîdûnâ, mê dûshman î kahûban avin hûmânâk ehêgûn mâr sihâ mûn 100 shantak kîn lâ farmûshêt. (101) Dûst î kahûban dûst î nôk vabîdûnâ, mâ dûst kahûban avin hûmânâk ehêgûn âs kahûban amat kolâ ohand kahûbantar pavan khûrîshn î shatrôiyârân vîsh shapîr va sazâktar shâyed. (102) Yezdân âfrîn vabîdûn va libabmâ pavan râmîshn yakhsûn aîgh-at min yezdân afzâyîshn î pavan névakîh ashkahûnîh. (103) Dahyûpt gabrâ râê nafrîn aî vabîdûn mê pavan shatrô pâspân havâd va névakîh ôî gîhânîkân andâzênd.

for hasty and foolish man is like fire, when it falls in the forest it burns all birds and fish and also burns noxious creatures. (94) Do not be a co-worker with a man from whom his father and mother are distressed and unhappy, so that thou might not get blame²⁵ at law, and might not get friendship and love from anybody. (95) For the sake of wicked shame and lust do not entrust thy soul to the worst existence.²⁶ (96) Do not utter words of two sorts. (97) In an assembly do not sit near a liar, so that thou too may not become much distressed. (98) Be industrious so that thou might become bright-eyed. (99) Be a night-riser so that thou might proceed with your work. (100) Do not make an old enemy a new friend, for an old enemy is like a black serpent who does not forget its revenge for 100 years. (101) Make an old friend a new friend, for an old friend is like old wine which when it gets older becomes better and fitter for the use of kings. (102) Praise the good beings, and keep thy heart full of delight so that thou might increase goodness with the help of the good beings. (103) Do not abuse the rulers for they are the protectors of the country and think of (making) the people prosperous.

* Thus in JU, M10 and M17. MK has *der*.

(104) Va lak râe yemalelûnam, bendê î li, mûn dahîshn-aîyayâr pavan mardûmân mandavam î kherad shapîr mâ bat pargast kh^vastak barâ vazlûnêt ayûp ehâharpâe barâ yamitûnêt kherad bara katrûnêt. (105) Pavan astpânîh î dîn madam tôk^hsh, mâ khûrsandîh mahêst dânakîh va mâ rabâitûm aûmîd î mînôî. (106) Kolâ gâs rûbân î nafshâ baên aîyayâd yakhsûn. (107) Sham î nafshâ râe kh^vish-kârîh î nafshâ barâ al shabkûnîd (108) Yedâ min dûzdîh va regalâ min a-kh^veshkârîh sâtûntan va mînîshn min varûn awârûn âwâz yakhsûn, mâ mûn kerfak vabîdûnêt pâtdahîshn ashkahûnêt, va mûn vanâs vabîdûnêt pâtfîrâs yebrûnêt. (109) Kolâ mûn hamimârân râe ehâh khafrûnêt benafshâ baên aûftêt. (110) Nêvak gabrâ âsâyet va salyâ gabrâ bîsh andûhâ î gerân yedrûnêt. (111) Nîshâ jôshan pavan nîshâh vabîdûnâ. (112) Âs patmân vashtamûn mâ mûn âs a-patmân vashtamûnêt kabad aînînak vanâs azash sâtûnêt. (113) Amat kabad afsûn î mâr lak vêh khavîtûnîh yedâ zût zût ôl mâr al hanakhtûn, aîgh lak barâ lâ gazât va madam jivâk mîrîd. (114) Hat kabad âshnak mayâ lak shapîr khavîtûnîh zût zût ôl mayâ î stahmak al vazlûn, aîgh mayâ lak barâ lâ yedrûnât va pavan

(104) "And my son! I tell thee that for the help of man in this creation wisdom is a good thing, for perhaps wealth will disappear and cattle will die but wisdom will remain. (105) Strive to be steadfast to religion, for the greatest contentment is knowledge and the hope of spiritual life is highest. (106) Always remember thy soul. (107) For the sake of thy name do not forsake thy duty. (108) Keep thy hand away from theft, thy feet from idleness, and thy mind from lustful thoughts, for he who performs good deeds gets reward and he who commits sin suffers punishment. (109) Anybody who digs a well for an enemy himself falls into it. (110) A good man enjoys rest and a wicked man becomes distressed and much unhappy. (111) Marry a young girl. (112) Drink wine moderately for he who drinks wine in excess commits sin of many sorts. (113) When thou knowest well many incantations⁷ for (destroying) serpents do not often lay thy hand on serpents, so that thou might not be stung, and die on the spot. (114) If thou knowest well how to swim in water do not often go in strong waters, so that the water might not carry thee away, and thou might

jivâk yamîtûnîh. (115) Pavan hîch aînînak mitrô-drûjîh al vabî-dûnâ, aîgh-at gadâ pasîn aûbash lâ yâmtûnât. (116) Khvâstak aîshân al yânehrûn, va al yakhsûn, va pavan zak î nafshâ al âmîz, mâ zak î nafshâ anbin va apîtâk yehvûnêt, mâ amat khvâstak î lâ nafshâ âfrît yakhsûnêt, va pavan zak î nafshâ.

(117) Shâd lâ yehvûnîd, mâ anshûtâ avîn hûmânâk chêgûn zîgâ-î î pûr min vât, amat vât azash barâ vazlûnêt, mandavamîch tammâ barâ lâ mânêt. (118) Mardûmavin hûmânâk chêgûn shîr khvârak mûn khûk baên vakhdûnêt patash madam yekavîmûnêt.

(119) Âûharmazd yôm âs vashtamûn va khûram yehvûnîh. (120) Vohûman yôm vastarg jâmak î nôk patinûj. (121) Artavahisht yôm ôl mân î âtâshân vazlûn. (122) Shatrivar yôm shâd yehvûnîh. (123) Spendarmat yôm varz î zamîg vabîdûnâ. (124) Khurdat yôm jûi khafrûn. (125) Amûrdat yôm dâr va darakht nashân.

(126) Dîn-pavan-âtrô yôm sar shôî va mûî va nâkhûn vîrâc. (127) Âtrô yôm pavan râs vazlûn va lakhmâ al apapûn, mâ vanâs î

die on the spot. (115) Do not break thy promise in any way, so that thou might not lose thy fame. (116) Do not spoil others' wealth, nor keep it, nor mix it with thy own, for thereby thy own will become invisible and imperceptible, for whon one keeps wealth which is not one's own, and with one's own²⁹.....

(117) "Do not rejoice, for man is like a bag²⁹ full of air when the air goes away nothing even remains there. (118) Man is like a suckling babe which gets a habit and stands thereon (*i.e.* maintains it).

(119) "On³⁰ the day Âûharmazd drink wine and rejoice. (120) On the day Vohûman put on new clothes and dress. (121) On the day Artavahesht go to the fire-temple. (122) On the day Shatravar be cheerful. (123) On the day Spendarmat cultivate the earth. (124) On the day Khûrdat dig a well. (125) On the day Amardat plant wood and trees.

(126) On the day Dîn-pavan-âtrô wash the head, and cut the hair and the nails. (127) On the day Âtrô go on the way and do not

gerân yehvunêt. (127) Āvân yôm min mayâ pâbrîz vabîdûnâ va mayâ al âzâr. (128) Khûr yôm kûtak ôl dapînistân vabîdûnâ vad dapîn va farzâuak yehvûnêt. (129) Mâh yôm âs vashtamûn va levatê dûstân gôpsishn vabîdûnâ va miu mâh î khûdâê ayâft bavîhûn. (131) Tîr yôm kûlak ôl tîr shastûtan va nafrat va asôbârih âmûlhtan farêst. (132) Gûsh yôm parvarishn î gôshâvark vabîdûnâ va tôrâ ôl varz amûz.

(133) Dîu-pavau-mitrô yôm sar shôl va nâkhûn vîrâê, va angûr min razân lakhvâr ôl karâvêh ramîtûu vad shapîr barâ yehvûnêt. (134) Mitrô yôm hatat min aish mûstâomandîh-î madam mat yekavimûnêt pîsh Mitrô yekvimûn min Mitrô dâtôbarîh bavîhûn va garzishn vabîdûnâ. (135) Srôsh yôm bôkhtârîh î rûbâu î nafshâ râê miu Sraôsharâê ayâft bavîhûn. (136) Rashnû yôm rûjgâr sapûj va kolâ kâr-î î dazbamûnîh kardan baên frârûnîh vabîdûnâ. (137) Fravardîn yôm saôkand al vashtamûn va zak yôm yazishn fravâhar yashrûbân vabîdûnâ vad khûshnûdîtar barâ yehvûnd. (138) Vâhrâm yôm bûn î khân va

bake³¹ broad³² for it is a great sin. (128) On the day Āvân avoid water and do not disturb waters. (129) On the day Khûr(shid) send a child to school so that it becomes educated and learned. (130) On the day Mâh drink wine and have conversation³³ with friends and pray for gifts from the lord Mâh. (131) On the day Tîr send children to learn to shoot the arrow, to strike, and to ride a horse. (132) On the Gûsh day perform the protection of cattle and teach its work to a bull.

(133) On the day Dîn-pavan-mitrô wash the head, and trim your hair and nails and throw the grapes from the vine back into the bottle³⁴ so that it (i.e. the wine) might become good. (134) On the day Mitrô if distress has come from anybody stand before Mitrô and from Mitrô ask for justice and pray for it. (135) On the day Sarôsb pray to the holy Sraôsha for the redemption of thy soul. (136) On the day Rashnû perform well your business and every task you desire to do. (137) On the day Fravardin do not take an oath, and on that day perform the worship of the holy *fravâhars* so that thou might become happier. (138) On the day

mân ramîtûn vad zût pavan farjâm yamtûnêt, va ôl razm va kêrîzâr vazlûn vad pavan pîrûjîk lakhvâr yâtûnîh. (139) Râm yôm nîshâ bavîhûn va kêr va râmîshn vabîdûnâ va pîsh dâtôbarân vazlûn vad pavan pîrûjîh va bôkhtagîh yâtûnîh. (140) Vât yôm drenjîshn vabîdûnâ va kêr nôk al patvand.

(141) Dîn-pavan-dîn yôm kolâ kêr dazbamûnîh kardân vabîdûnâ, va nîshâ ôl khânak yâityûn va mûî va nâkhûn vîrâê va jâmak pûsh. (141) Dîn yôm khrafastar zaktalûn. (143) Ard yôm kolâ mandavam î nôk zedûn va baên khânak yedrûn. (144) Ashtât yôm sûsyâ tôrâ stavra ôl jôshân shabkûnâ vad pavan dûrêstîh lakhvâr yâtûnêt. (145) Âsîmân yôm pavan râs dûr vazlûn aîgh pavan dûrêstîh yâtûnîh. (146) Zamyât yôm dârûk al vashtamûn. (147) Mârespend yôm jâmak afzâê va khatatûn va pûsh, va nîshâ pavan nîshâîh vabîdûnâ aîgh farzand î tîz, vîr î nêvak zarkhûnêt. (148) Anîrân yôm mûî nâkhûn vîrâê va nîshâ pavan nîshâîh vabîdûnâ aîgh farzand î shem-cheshtîg zarkhûnêt.

Vâhrâm lay the foundation of a house and residence so that they might reach completion quickly, and go to the battle and battlefield so that thou might return victorious. (139) On the day Râm desire a wife, perform work and rejoice and go to the judges so that thou might attain success and release. (140) On the day Vât perform worship and do not begin a new work.

(141) On the day Dîn-pavan-dîn perform every task which you want to do, and bring thy wife home, and trim thy hair and nails, and put on dress. (142) On the day Dîn kill noxious creatures. (143) On the day Ard purchase a new thing and take it home. (144) On the day Âshtâd leave the horse and bull before the young so that they might return well. (145) On the day Âsmân go on a long journey so that you might come all right. (146) On the day Zamyâd do not drink wine. (147) On the day Mârespend add a dress and prepare it and put it on, and have a woman for a wife so that a child sharp, brave and good might be born. (148) On the day Anêrân trim the hair and nails, and have a woman for a wife so that a famous child might be born.

(149) Mâ nêvagîh yâmtûnêt aî awîr shâd yehvûnîh, amat hanâkîh yâmtûnêt aî awîr pavan bîsh yehvûnîh, mâ mûn nêvagîh î zamân hanâkîh, va hanâkîh î zamân ôl nêvagîh, va hîeh afrâs lavêt mûn shîp lâ min pîsh, va hîeh shîp lavêt mûn afrâs lâ min âkhar. (150) Pavan khûrishn vashtamûntan varûnik aî yehvûnîh. (151) Va min kolâ khûrishn barâ aî vashtamûn, va zût zût ôl sûr va hûrûn î vazôrgân aî vazlûn, aîghat stûb lâ yehvûnîh. (152) Mâ 4 mandavam pavan tan î marđûmân denâ sarîtar dûshâkâs levatâ nafshâ tan vabîdûnêt ? aîvak pâdiyâvandîh namûtan, aîvak shaknâ î awarmînîshn mûn levatâ khanît gabrâ nafrat yedrûnêt, aîvak masabatvar î rîdak hîm mûn nîshâ î apûrnâe pavan nîshâîh vabîdûnêt, aîvak jôshan gabrâ mûn nîshâ î pîr pavan nîshâîh vabîdûnêt. (153) Marđûm dûstîh min bûndak mînîshnîh va hû-hîmîh min khûp aîwâzîh barâ shâyot khavîtânastan. (153) Va lak râê yemalelunam benâ î li mûn dahîshn aîyayâr anshûtâân mandavam î kherad shapir.

Anôshak rûban yehvûnât Âtrôpât î Mârespendân mûnash denâ andarz kard afash denâ farmân dât. Aîdûn yehvûnât.

(149) For when you attain prosperity do not be glad through it, and when adversity comes do not be distressed thereby for that which is the prosperity of the time is adversity, and adversity for a time is good, and there is no height which has no fall before it, and no fall at the end of which there is no rise. (150) In eating food do not be greedy. (151) And do not eat every food and do not go often to a nuptial feast or an assembly of the great so that thou might not become helpless. (152) Which 4 things for the body of men are so bad which an ignorant person performs with his own body ? One is showing power, and one is the wickedness of pride which bears contempt towards a famous man, one is a great man of childish nature who gets a young girl for a wife, and one is a young man who has an old woman for his wife. (153) Man's friendship should be known through good mentality and good nature through good talk. (154) And I tell thee, my son, that for man for helpful gift the thing of wisdom is good.³⁰

May Atrôpât Mârespendân who gave these admonitions and granted this advice be of immortal soul. May it be so.

ANDARZ-Ī VEĤ-ZĀT FARKHŌ PĪRŪZ.*

Veĥ-zāt Farkhō Pīrūz, ī rāst-gōftār ī farjānak-milayā, aigh-am aūzmūt havā-ēt kherad shapīr mīnoī, kūnishna ī gitā. Kolā mandavam-l pavan kherad bakht yekavimūnēt. Olā pūr kherad hamīshak āsān olā ī dūshkherad hamīshak pavan ranj. 2 havād zēshān min benafshā kūnishna āsān; aivak zak ī viehītār va aivak zak ī vad kherad. Zak ī viehītār min kherad zēsh haīt, zak ī vad kherad min hanā zēsh pavan tan lavēt. 2 havād dānak ī viehītār ī afzārāōmand dastōbar ī kherad dastōbar amat lā khvāstak dīn afzārāōmand amat lā āvartan. 2 havād vimār ī niyāzān mūn nafshā tan mūstgar va stahambak †

(1) levatā tōkhshāk yehvūnēt, va kerfak andū-jēt va min khvāshkārīh barā lā vartēt gadvar yehvūnēt pavan

THE ADMONITIONS OF VEĤ-ZAT FARKHO PIRUZ.

Veh-zat Farkho Piruz, the speaker of truth and of wise words, (says) that: I have experienced wisdom¹ to be of the Good Spirit, (and) work to be of the material world. Everything is ordained by wisdom. He who is full of wisdom is always at ease; he who is unwise is always in trouble. There are two (persons) who are always at ease due to their own work; one who is discriminating and one who is unwise; he who is discriminating owing to the wisdom which he has and he who is unwise owing to that (wisdom) which he has not². There are two wise men who are discerning and skilful; the priest who is a wise priest when he has no property and skilful in religion when he has not to bring it. There are two persons who are diseased and distracted who are creating disease and distress for their own selves.

(1)³.....He who is diligent, and stores up⁴ good deeds and does not turn away from duty becomes great by his destiny. (2)

* There is no title to the text in the MS.

† Folio 68 is missing from this point in MK; about fourteen lines of the text which follows is made up from other Mss. like M16, M17, JU, JE, TD.

baḵht. (2) Pavan nafshê tan î vastâkhan lâ yehvûnêt va pavan nîtûm vanâs akhûrsand va pavan avarîm afzâr haît lâ gerâyî nêt; (3) pavan afzâr aîsh kâr lâ vabîdûnêt; (4) ashgêhânîh baḵht râê barâ kûnishna lâ hamârinêt. (5) Pavan sût tôkshîhak viehîtar va pavan-baḵht vastâkhan hûmânâk hamkâm pavan baḵht.

(6) Mâ-am aûzmût kôlâ sarîh min dâm hamâk bôrdan min kherad, farâkhôih va faryâdashn min kherad. (7) Mâ gabrâ ôl rabâ afrâz min kherad yezdarûnêt, va min shekâfttûm harvesp kherad bûjîned. (8) Kherad dâstâr pânâk î jân, kherad bôkhtâr-va faryâdâk î tan. (9) Yâmtûnd baen tôbânîkîh kherad shapîr, va pavanach kam-ghabanîh kherad pânaktar. (10) Litammâ pavan aîyayârîh î kherad shapîr, tammâ pavan pûshftfarâkhîh-kherad pânaktar. (11) Afzâr pavan kherad pâtiyâvandtar.* (12) Shem pîrâyak pavan kherad. (13) Râdîh pavan kherad. (14) Faryâdashnîktar kherad. (15) Dâtak afrûghashnîh afzâr pavan kherad khadîtûnêt.† (16) Dîn aîvarîh tôkshîtar râê dânishna kherad

He who is not reckless⁶ about himself, and is discontented with the lowest sin, and does not select the greatest means he has, (3) and does not do his work with the help of those means, (4) considers laziness to be due to destiny and not to work. (5) He who is industrious in order to attain profit, has a discerning judgment, and he who is regardless of destiny is hopeful.

(6) For I have experienced that every evil can be removed from the creatures by means of wisdom; happiness⁸ and helpfulness are also from wisdom. (7) For wisdom leads man to exalted position and saves him from all direst distress. (8) Wisdom (is) the preserver and protector of life, and wisdom (is) the saviour and helper of the body. (9) In opulence⁷ wisdom is good, (and) wisdom is a better protection in poverty⁹. (10) In this world wisdom is good for help, and in the other world too wisdom gives support and protection. (11) The instrument of wisdom is very powerful⁹. (12) It is wisdom that adorns¹⁰ (one's) name. (13) Charity is due to wisdom. (14) Wisdom is very helpful. (15) The means to make one's family¹¹ famous can be seen through wisdom. (16) Owing to wisdom the

* The text in MK is again available from this word onwards.

† MK 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥; M16, M17 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥.

(25) Kanu tan pavan gâsanak va nasât pavan dakhmêstân yakavimûnêt. (26) Dend aîgh dûtak ôl tanî dûtak gômîzêt. (27) Chahn va farman ôl khûdâé tanî vazlûnêt, nishâ shôi pavan minishn âé vabidûnêt, va kh^vastakach kh^vastakdâr yâtûnêt. (28) Jân aîvatak va tan tanîhâ, nisâé pavan jivâk î kh^vish, kalbâ va vâé pavan hamimârih baên yatîbûnêt. (29) Ham mas va ham kas va ham khûdâé va ham bûndak daryûsh anshûta va âzât mardân parvattarîgh gahrâ pavan ôlâ mân yâtûnêt.

(30) Min farmân âzât mardân paskûnd va vîchîr î azîr barâ baên ôl mînôî vadârênd chêgûn zak bendâ âé mûn mîn ahîtar vartak vabidûnd. (31) Frâz ôl vatarg î 2-râs sarâyînênd* Chînvat pûhal bûland kolâ mû tan varzêt yakavimûnêt rûhân khadîtânêt.

Frajapt pavan darûd va shâdîh va râmishn.

not go without its load, if destiny comes it is not possible to evade it. (25) At the time the body is placed in its bier²¹, and the dead matter in the *dakhma*²². (26) This is so that one family will be mixed with another family. (27) At that time the wealth and rule will go to another lord, the wife will begin to think of (another) husband, and the property will go to the heir. (28) Life remains aloof in one place, and the body gets separated in another; the dead matter will lie in its own place, and dogs and birds will sit opposing one another near it²³. (29) The great and the low, the master and the slave, the poor man and the free man and even the pious will come to that abode.

(30) He who has violated the commandments of pious men and their decisions passes to the low abode in the spiritual existence; like a son who behaves contrary to his father. (31) At the road of the two paths²⁴ they reach the lofty Chînvat Bridge, where every soul sees whatever it did in the bodily life.

Finished with satisfaction and joy and pleasure.

* As in M₁₆, M₁₇; MK has *âkêr-ê dâ. ju âkêr-ê dâ.*

PAVAN SHEM I YEZDÂN.
AIYAYÂDGÂR I VAZÖRG MITRÔ*.

Datak i névak yehvûnât zak i shapîr pavan tan rûbân va kh^vastak. Aîdûn yehvûnât.

(1) Li Vazôrgmitrô i Bôkhtagân, vinânpat shapestân shatrô i aûstigân Khûsrûi daryûft, denâ aiyayâdgâr pavan aiyayârîh nîrûk i yezdân va awârik kolâ minôi shapîr amûk i min farmândât Khûsrûi malkân malkâ, farhang shapîr bûdan shâyastan ôlâshân mûn pavan patirastârîh i min awargarân hûbrîhinishnîhâ va arzânîkîhâ madam brîhînét yekavimûnât râê kard; va pavan ganj i shâikân hanakhtûnt.

(2) Chégûn chabn i gîtâ hamâk sazashnîkîh, va vashôpashnîkîh, va vartashnîkîh, ôlê-cha mûn yezdân âwâyed afash pavan dahishn patash yehbûnét; tôkshashnieha i aranjiâ aûbash farîkhtét; stavra chabn handûjêt, va ôl mahêst kêr va sharîtâih yamtûnét awartû-mîhâ vabîdûnét va vazôrgtûm shem bavîhûnét, va nâmîkîhâtûm kêr

IN THE NAME OF GOD.
MEMOIRS OF VAZORGMITRO.¹

May those who are good by their body and soul and riches be holy and good. May it be so.

(1) I, Vazôrgmitro² son of Bôkhtak, the minister of the court of the country of the faithful Khûsrû,³ wrote this memoirs with the help and power of the good spirits and all other spiritual beings of good teaching, and at the order of Khûsrû, the King of Kings, as counsel for being good to those who are brought up with approval among those great ones who are born to do good and noble deeds; and deposited (the book) in the royal treasury.⁴

(2) As all earthly wealth is liable to destruction, and decay, and change, even he who becomes deserving through the deity is given (that wealth) through the gift; industry of least trouble makes him skilful;⁵ he collects great wealth and attains to great performance and authority,⁶ reaches the highest position and obtains very great

* There is no title to this text in the MS.

âfrûjashnîh mân va magân vabîdûnêt, azash drâz zîndagîh afzâyishn i frazand va patvand i rabâ aûmîdîh névak dahishnîhâ pavan kâr va pavan dînâ; va sût i anshûtaân natrûnishn i dâm va* kâr pâtakhsishâh va awârîkach hamâk farlghôih baên gîtâ aêvak ôl tanî gôkâs va ham-dînâ. (3) Pavan aûstîgânîh zak i hand mandavam dâr minitârtûm va amat aîraktûm baên drânâe i 100 shant tan ôl farjâm va pâtakhsishâh ôl lavêtih, va baên drânâe 400 shant dûtak ôl vashôpishn shem ôl farmûshîh va anâiyayâti, va mân va magân ôl awêrânîh va âlûtakîh, va nâf patvand ôl frûdarîh va awakhsishîh, va tôkhsishîh ôl awêbarîh, va ranj va hâr ôl tôhikîh, va pâtakhsishâh ôl aubâm khûdâân chabn ôl ôlâ katrûnêt mûn zamân farlghôih baên zak hanâ brîhûnêt yekavîmûnêt, va mandavam frashkartîh patâyest va lâ vashôpêt, aêvak yeshrâyîh dâm frashkartîk va kûnishn i frârûn pavan hîch aîsh yâneh-rûntan lâ tôbân.

(4) Kanû li ohôgûnam hamâk tôkhsishîh i pavan yeshrâyîh varzitan va pâhrîz min vanâs kardân, âldûn barâ zak baên jast

fame; he performs the most famous deeds which illumine the home and homestead; through it there is long life, increase of progeny, and union of great hopefulness and great reward through work, and through the law; and (there results) profit of men, protection of the creation, and work of sovereignty, and even all other weal in this world, being witness one to the other and of the same law.

(3) Through most far-sightedness regarding the reliability of those things, and in the period of 100 years even the longest-lived body comes to an end,⁷ and sovereignty to non-existence; and in the period of 400 years family will be disintegrated and name consigned to oblivion and non-remembrance, and the home and homestead to desolation and defilement, and progeny and descendants to deterioration and non-increase; and efforts to fruitlessness and labours and pains to no purpose; and wealth and sovereignty to the lords of the period, and their wealth will continue with those who during times of prosperity produced it; and the things of the resurrection are lasting and not decaying, only piety pertains to the renovation, and righteous work cannot be stolen by any person⁸.

(4) Now as I am desirous and endeavouring to perform righteousness and refrain from committing sin, so through that

* MK 3 for 1.

† MK adds 3.

yekavimûnêt min kûnishn farmâyishn î an bâm khûdâyân va dûsh-pâtakhsâih patash a-châarak havâ-am, ayûsh min vanâs negîrashnik pavan kam chand-am dânishn pâhrizêt yekavimûnêt; pavan haith yezdân, va lavêtiî î shaédâân, va dîn va rûbân va vahesht va dûsh-khan, va hamâr î setôsh va ristâkhîz va tan î pasin awégûmân havâ-am; afam yeshrâyih va khvârih min tan va jân rûbân va kolâ névakih î gitâ va mînôi kâmaktar, afam shamîch gitâ râé vâzak âé chand madam dénâ aiyayâdgâr napesht, aigh :

(5) Marđûm kutâr farkhôtâr ? (6) Zak î a-vanâstar.

(7) Mûn a-vanâstar ? (8) Zak mûn pavan râs î yezdân râst-târ yekavimûnêt va min dat î shaédâân vîsh pâhrizêt.

(9) Kutâr dat î yezdân va kutâr dat î shaédâân ? (10) Dat î yezdân vehîh va dat î shaédâân sarîtarîh.

(11) Mâ vehîh va mâ sarîtarîh ? (12) Vehîh hûmat va hûkht va hûvarsht, va sarîtarîh dûshmat va dûshaokht va dûshâvarsht.

which arises from the performance of the mandate of the lords of the times and make a bad ruler helpless thereby ; or through the desire of all my knowledge I knowingly refrain from sin ; I am without any doubt regarding the existence of the good beings, the non-existence of the wicked beings, and about the religion and soul and heaven and hell, and the reckoning of the third night and resurrection and the final embodiment ; I am much desirous of the purity and happiness from body and life and all goodness of the material and spiritual worlds ; for earthly fame also I have published these few things in this memorandum, viz. :

(5) Which person is more fortunate ? (6) He who (is) more sinless.⁹

(7) Who is more sinless ? (8) He who is more abiding by the law of the good beings and more refraining from the law of the wicked beings.

(9) Which is the law of the good beings and which of the wicked beings ? (10) The law of the good beings is goodness and the law of the wicked beings is wickedness.

(11) What is goodness and what is wickedness ? (12) Goodness (consists of) good thoughts and good words and good deeds, and wickedness of bad thoughts and bad words and bad deeds.¹⁰

(13) Mâ hûmat va hukht va hûvarsht, va mâ dûshmat va dûshaôkht va dûshâvarsht? (14) Hûmat patmân-minishnih, va hukht râdih, va hûvarsht râstih. (15) Dûshmat frêhbût-minishnih, va dûshaôkht panih, va dûshâvarsht darûjib.

(16) Mâ patmân-minishnih mâ râdih va mâ râstih, mâ frêhbût-minishnih mâ panih mâ darûjib? (17) Patmân-minishnih hanâ mûn farsâvandih i çhabn i gitâ khadîtûnêt, kâmak madam zak mandavam yedrûnêt mûn râe tan ôl pûhal va rûbân ôl dûshkhan lâ yâmtûnêt. (18) Râdih hanâ,* mûn bâhar tan pavan tan, bâhar i rûbân min rûbân lakhvâr lâ valkdûnêt. (19) Râstih hanâ mûn ôl rûbân i naishâ râst a-farêvtârihâf sâtûnêt. (20) Frêhbût-minishnih hanâ mûn gitâ pavan mâhmânih va minoi pavan mûstagir yakhsûnêt, va kâmak madam zak mandavam yedrûnêt mûn farjâm vashôpishn i tan pûhal va pâtfarâs i rûbân azash bêt. (21) Panih hanâ mûnash

(13) What are good thoughts and good words and good deeds, and what are bad thoughts and bad words and bad deeds? (14) Good thoughts (lie in) moderate thinking, good words in charity, and good deeds in truthfulness. (15) Bad thoughts (lie in) immoderate thinking, and bad words in parsimony, and bad deeds in falsehood.

(16) What is moderate thinking, what is charity and what is truthfulness? What is immoderate thinking, what is parsimony (and) what is falsehood? (17) Moderate thinking is this that a man sees the perishable nature of the wealth of this world, he devotes his desire to those things through which his body might reach the Bridge and his soul does not go to hell. (18) Charity is this that one does not keep away the share of the body from the body, (and) the share of the soul from the soul. (19) Truthfulness is practised by him who behaves towards his soul truthfully and without deceit. (20) Immoderate thinking is done by him who regards this world for entertainment and the spiritual world to be of trouble and devotes his desire to such things whose end is decay of the body at the Bridge and thereby there is punishment of the soul. (21) Parsimony is practised by him who keeps away

* Thus in TD, JU; MK هڪڙو. + MK هڪڙو; JU هڪڙو.

bâhar i tan min tan, bâhar i rûban min rûbân lakhvâr yakhsûnêt.
(22) Darûjîh hanâ mûn tan pavan kâmak rûbân pavan farêv yakhsûnêt.

(23) Pavan vébîh mûn bûnîktar? (24) Zak i dânâktar.

(25) Va mûn dânâktar? (26) Zak mûn farjâm i tan khavîtûnêt, hamîmâr rûbân shanâsêt, nafshâ tan min hamîmâr i rûbân nat-rûntan va awébîm dâshstan avîrtar dânêt.

(27) Mâ farjâm i tan knâm zak hamîmâr mûn dânâkân patash avîrtar tôbân shanâkhtan? (28) Farjâm i tan vashôpishn kerp, va hamîmâr i rûbân denâ hand* drûj i Ganrak-mînôî pavan frêvtan nîyâzân kardân i marðumân râê pavan haméstârih i pavan marðûmân frâz dât.

(29) Kutâr va chand zak drûj? (30) Âz, va nîyâz, va âtshn, va arêshk, va nang, va varûn, va kîn, va bûshasp, va drûj i aharmûkîh va spazgîh.

the share of the body from the body, and the share of the soul from the soul. (22) Falsehood is practised by him who lives with the desire of the body and deceit of the soul.

(23) Who is more perfect through goodness? (24) He who is wiser.

(25) And who is wiser? (26) He who knows the end of the body, recognizes the adversary of the soul, and better knows how to protect his own body from the adversary of the soul and to keep it free from fear.

(27) What is the end of the body? Which is its adversary whom wise people can thereby know better? (28) End of the body is decay of the bodily form, and these *drujas*¹¹ are the adversaries of the soul created by the wicked Anghra Mainyu for deceit and for making people indigent and for opposition to mankind.

(29) Which and how many are the *drujas*? (30) Avarice, and want, and anger, and jealousy, and discord¹², and Inst, and revenge, and sloth, and the *druj* of impiety and slander.¹³

* MK folio 111 a ends here. The rest of the text is not found in the MS. as folios 112-125 are missing. The remaining part of the text is taken by Dastur Jamaspji from MK's copy JJ and collated with TD, JU.

(31) Min denđ hand ehand drűj kutār stahmaktar? (32) Āz a-khűrsandtar va aehāraktar. (33) Niyāz bishűnitārtar va bishāo-mandtar. (34) Va aeshm dűsh-pātakhshātār va an-sopāstar. (35) Areshk hanāk-kāmaktar va vad-aűműdtar. (36) Va nang kűkhshūtār. (37) Va varűn khűd-dűshaktar va vashűftārtar. (38) Va kűn sahűmtar va an-afrāshűshűnűktar.* (39) Bűshűsp ashgohāntar va farműshűntar. (40) Va drűj ī aharműkűh nahűftārtar va farėvtārtar. (41) Va spazgűh an-sepāstar.

(42) Denâ-cha pitâk, aîgh: Ganrâk-minôi pavan dâmân i
 Aûhar mazd mandavamiçh denâ gerântar kard amataşh kerfak mazd
 va vanâs pâtrâs pavan minishn i anshûtâân pavan farjam kâr barâ
 nahôft. (43) Dâtâr Aûhar mazd pavan lakhvâr dâştan i zak hand
 drûj aiyayârîh i anshûtâ râe çhand mandavam i nekâsdâr i minôi
 dât: âsna-kherađ, va gûshâôsrût-kherađ, va hîm, va aûmîđ, va
 khûrsandîh, va dîn, va ham-pûrsigîh dânak.

(31) Of these several *drujas* which is more oppressive?
 (32) Avarice (makes one) more discontented and more helpless.
 (33) Want more tormenting and more troublesome. (34) And
 anger wielding more wicked powers and more ungrateful. (35)
 Jealousy more desire-harming and worse desiring. (36) Discord
 more fighting. (37) Lust more selfish and more destructive.
 (38) Revenge more dreadful¹⁴ and more debasing.¹⁵ (39) Sloth
 more indolent and more forgetful. (40) And the demon of im-
 piety more secretive and more deceitful. (41) And slander more
 ungrateful.

(42) This is manifest that Ganrâk Mînôî has made even things so heavy for the creatures of Aûharmazd that from the mind of people the reward of good deeds and punishment for sins at the end of work may remain secret. (43) The Creator Aûharmazd for keeping away these *drujas* for the help of mankind created those spiritual things for their protection¹⁰: innate wisdom, acquired wisdom, and disposition, and hope, and contentment, and religion, and wise conference.

" JJ has ~~104500-10000~~. The reading of TD, JU is here adopted.

(44) *Kh^veshkârih i denâ aêvak aêvak minôî mâ ?* (45) *Kh^veshkârih i âsna-kherad tan min bîm kûnishnîh vanâs negirashn va rauj awêbarîh natrûntan, va farsâvandîh i çhabu gîtâ farjâm tan pavan dakhshak dâshtan, va min çhabn frashkartîkîh i nafshâ lâ kahestan va pavan zak vadgarîh i nafshâ lâ afzûtan.* (46) *Kh^veshkârih i gûshâôsrût-kherad pand va rastak* i frârûn barâ shenâkhtan va patash yekvimûnâtan mandavam i pish barâ vadîrêt barâ negîritan, va zak i âkhar azash âkâs yehvûntan, mandavam i yehvûntan lâ shâyê baên lâ himûnâstan va kâr i farjâmînîtan lâ shâyê lâ vakhdûntan.* (47) *Kh^veshkârih i him tan min khûk i vad va ârzûk i varûn natrûntan, va patash kardan him va khûk i nêvak vaêrâstan va pavan dakhshak dâshtan.* (48) *Kh^veshkârih i ânuîd bâhar i kûnishn ôl tan patvastan, tan ôl ranj va kâr i frârûn râynîdan.* (49) *Kh^veshkârih i khûrsandîh tan min frêhbût-kh^vâishnîh natrûntan, va ranj min a-khûrsandîh va bîm min frêh-bûtih pavan dakhshak dâshtan, va zak mandavam i râê afdûm apastân aûbash yehvûn-*

(44) What are the functions of these different spiritual powers? (45) The function of innate wisdom is to watch the body from the fear of committing sin¹⁷ and protect it from profitless work, and to keep the destructibility¹⁸ of the earthly wealth as a sample for the end of the body; and not to reduce one's own wealth of renovation, and thereby not to increase one's own wickedness. (46) The function of acquired wisdom is to know the counsel and way¹⁹ of goodness and to stand thereon, to attend to things which pass away and to be acquainted with things which last; not to desire things which are not possible to exist, and not to perform deeds which could not be concluded. (47) The function of disposition is to protect the body from bad characteristics and lustful desire and thereby to make it good natured; and to adorn it with good characteristics, and to keep it exemplary²⁰. (48) The function of hope is to unite the fruit of work to the body and to lead the body to effort and good work. (49) The function of contentment is to protect the body from immoderate desire and to keep one's efforts free from discontent and in fear from immoderateness; and that thing whereby the

* TD, JU ۱۳۵. JJ ۱۳۵.

tan, pavan mandavamioh mandavam râê lâ dâdan, mandavam i âôjit yekavimûnêt râê vâk-i zak i jvitar kardân lâ shâyet râê ranj va bish lâ yadrûntan. (50) *Kh^vêshkârih* i dîn tan min vanâs pûhal va kerfak mazd âkâsînitân va paud va rastak i yezdân min zak i shaê-dâân jvîtâk dâshtan. (51) *Kh^vêshkârih* i hampûrsagih i dânak tan min varûn *khûd-dûshakih* natrûntan aîdûn râyînîdan aîgh pavan hanâkih i shâyet matan kûnishn i nafshê ahûk lâ yehvûnêt.

(52) Min denê hand minoi pavan tan i marđûmân mûn aûjaômândtar. (53) *Kherađ* vinâktar va mínishn ayâftaktar va hûsh dâstârtar. (54) Va hîm an-shaknâtar va *khûk* virâstârtar. (55) Va *khûrsandih* aûstêbârtar. (56) Va aûmîd bâlestârtar, *akhê* avêzaktar, va bôdih âkâstar, va fravâhar ranjvartar.

(57) Pavan marđûmân hûnar i mâ shapîr? (58) Dânakih va *kherađ*.

(59) Hanâ kutâr shapîr? (60) Zak mûn tan awêbîmihâtar va a-vanâstar va aranjakihâtar *khavitûnêt* râyînîdan.

final rising occurs even that thing should not be granted, no efforts or pain should be devoted to things which have passed away and an affliction²¹ which cannot be avoided. (50) The function of religion is to make the body acquainted with the punishment²² of sin the reward of good deeds and to keep distinct the counsel and way of the good beings from those of the wicked beings. (51) The function of wise conference is to protect the body from lust and selfishness and to lead life in such a way that if injury reaches one it may not be due to one's own fault.

(52) What is more powerful than these spiritual powers for the body of mankind? (53) Wisdom is more discriminative and mentality more acquiring, and intelligence more preserving. (54) And nature richer and disposition more adorning. (55) And contentment more reliable. (56) And hope more elevating, and life purer, and intelligence wiser and *fravâhar* more industrious.²³

(57) Among men which art is good? (58) Knowledge and wisdom.

(59) Of these which is better? (60) That which leads them to know how to keep the body more fearless, and more sinless, and more free from trouble.

- (61) Pavan mardûmân kherad shapir ayûp dânishn.*
 (62) Kherad shnâkhtârih i kâr, va dânishn† pasandishn i kâr.
 (63) Gôhar kutâr shapir? (64) Airminishnih va eharp-
 aiwâzih.
 (65) Khûk i mâ shapir? (66) Nihânih va âshth-kh^vâhth.
 (67) Dât i mâ shapir? (68) Vêhth.
 (69) Kâmak i kutâr frârûntar? (70) A-vanâsith.
 (71) Kerfak i kutâr vêh? (72) Khûrsand-ehabnih.
 (73) Kerdâr mâ vêh? (74) Din aûshmârashnih.
 (75) Fârhâng kutâr vêh? (76) Zâk mûn anbam patash râyini-
 dan va rûbân patash bôkhtan avirtar khavitânôt.
 (77) Âzram kutâr (shapir)? (78) Vêh-dûstith va hû-shaknâth.
 (79) Sham mâ mas? (80) Kh^vêshkârith.
 (81) Hamimâr kudâm stahmbaktar? (82) Kânishn salya.

(61) Among men wisdom (is) better or knowledge? (62) Wisdom for knowing work and knowledge for selecting work.

(63) Which disposition (is) good? (64) Humility and sweet talk.

(65) Which habit (is) good? (66) Modesty²⁴ and desire for peace.²⁵

(67) Which law is good? (68) Goodness.

(69) Which desire is more virtuous? (70) Sinless life²⁶.

(71) Which good deed is good? (72) Wealth of contentment.

(73) Which conduct is good? (74) Remembrance of religion.

(75) Which admonition is good? (76) That whereby one knows better how to organize the time, and thereby redeem the soul.

(77) Which reputation (is) good? (78) Good friendship and good power.

(79) What (makes) name great? (80) Duty.

(81) Which enemy is more oppressive? (82) Wicked deeds.

* All MSS. have 𐭪𐭫𐭮𐭭 which appears to be an error for 𐭪𐭫𐭮𐭭.

† MK has 𐭪𐭫𐭮𐭭 as in § 61. JU 𐭪𐭫𐭮𐭭; both ought to be 𐭪𐭫𐭮𐭭.

(83) Pavan marđûmân farhâng vêh ayûp gôhar kherađ?
 (84) Afzâishn i tan min farhâng va hîm mahmânîh pavan gôhar kherađ.....vinârishn i tan va hîm pânak i tan va khayâ.

(85) Hîm va khûk va kherađ va awârîkaçh hamâk hûnar baên tan i marđûmân çhêgun kam-patîyâktar va awê-zîyântar? (86) Kherađ amatash manîtârih lavêt. (87) Va hûnar amatash tar-minîsh-nîh lavêt. (88) Virâemandîh amatash aharmûkîh lavêt. (89) Nîhânîh amatash kînvarîh lavêt. (90) Khûrsandîh amatash khûrtak-negîrashnîh lavêt. (91) Vêh-hîmîh amatash panîh lavêt. (92) Nêvak andâzakîh amatash vashôftârih lavêt. (93) Râstîh amatash dûsh-barashuîh lavêt. (94) Aûmîđ amatash ash-gêhânîh lavêt. (95) Râđîh amatash vanîgarîh lavêt. (96) Hû-shaknâh amatash a-khûrsandîh lavêt. (97) Tan-pânakîh amatash bîshâôman-dîh lavêt. (98) Airminîshnîh amatash farêvtârih lavêt. (99) Tars-âkâsîh amatash vistârih lavêt. (100) Vêh-dûstîh amatash dahîk-kârîh lavêt. (101) Aivakâusakîh amatash âwâzîh lavêt. (102) Khvêsh-kârîh amatash sûstîh lavêt. (103) Tôkhshâkîh amatash arshkînîh

(83) For mankind instruction is good or natural wisdom?
 (84) Advancement of body is through instruction and entertainment of good nature is through natural wisdom.....²³ is the ornament of the body and good disposition is the protector of body and life²⁰.

(85) How do disposition and habit and wisdom and all other good characteristics in the body of men, become less injurious and harmless? (86) Wisdom when there is no contemplation. (87) And virtue when there is no contempt. (88) Reasoning when there is no impiety. (89) Modesty³⁰ when there is no spite. (90) Contentment when there is no petty-mindedness. (91) Good disposition when there is no parsimony. (92) Good estimation when there is no deterioration. (93) Truth when there is no evil-doing. (94) Hope when there is no lethargy. (95) Charity when there is no stinginess. (96) Good power when there is no discontent. (97) Protection of body when there is no disease. (98) Humility when there is no deceit. (99) Timidity when there is no recklessness. (100) Good friendship when there is no oppression.²¹ (101) Harmony when there is no difference. (102) Duty when there is no laziness. (103) Industry when there is no

lavét. (104) Dānākīh amatash pūj-āwākīh lavét.

(105) Mandavam ī ōl mardūmān yāmtūnēt pavan bakht yeh-vūnēt ayūp pavan kūnīshn? (106) Bakht va kūnīshn akvīn avīn hūmānāk havâ-d ohēgun tan va jān. (107) Mâ tan jvīt min khayâ kârpūt-ī haīt ī akār, va jān jvīt min tan vāt-ī haīt ī a-gorastār, va amat akvīn gômīkht yekavīmūnēt hanjāōmand va rabâ sūdāōmand.

(108) Mâ bakht va mâ kūnīshn? (109) Bakht-ach ohīm, kūnīshn vahānāk mandavam ī ōl mardūmān yāmtūnēt.

(110) Chabn ī gītā ōl mâ hūmānāk? (111) Ōl mandavam ī pavan būshāsp khadītūnt, amat névak amatach salyâ, va amat min būshāsp barâ yehvūnēt mandavamioh mandavam tammâ lavét.

(112) Baén gītā mūn hūrzashnīktar? (113) Dahyūpt ī amāvand va pīrūjgar ī kerfak kām.

(114) Va mūn mūstāōmandtar? (115) Shaknâ ī dūsh-patashn ī dravand.

(116) Mūn dūsh-farkhētār? (117) Dīn-ākās ī dravand.

jealousy. (104) Knowledge when there is no lip-sympathy.³¹

(105) Is it through luck or through action that a man obtains things? (106) Luck and action are united to each other like body and life³³. (107) For a body separate from life is like a skeleton that is useless, and life without body is a wind that is incomprehensible, and when they are both united they are powerful and highly beneficial.

(108) What (is) luck and what (is) action? (109) Even luck (is) the cause and action the means through which men obtain things.

(110) What does the earthly wealth resemble? (111) To the things which one sees in a dream, sometimes good sometimes bad, and when one awakes from sleep those things are not there.³⁴

(112) In this world who (is) greater? (113) The king who is brave and successful in his desire for doing good³⁵.

(114) And who is³⁶ more indigent? (115) The sinner of wicked power.³⁷

(116) Who is more of wicked fortune? (117) The sinner knowing religion.

- (118) Mûn awênîyâztar? (119) Zak î khûrsandtar.
 (120) Mûn khûrsand-çhabntar? (121) Zak î hûshaknâtar.
 (122) Mûn hû-shaknâtar? (123) Zak mûn avînîshn î mardû-
 mân sarîtar madammûnêt aîgh nîyâzâemândîh.
 (124) Mûn aîmîdvârtar? (125) Têkhshâk gabrà î dahîshn-
 aîyayâr.
 (126) Mâ têkhshâkîh va mâ dahîshn-aîyayârîh? (127)
 Têkhshâkîh zak mûn pîshak î frârûnîh vabîdûnêt va kâraçh î pâtîmâr
 yehvûnêt a-vanâsîhâ va aranjakîhâ patash têkhshêt. (128) Da-
 hîshn-aîyayârîh dâm î nêvak hûfarjâmîh kêr.
 (129) Mûn pâtakhshâîtar? (130) Spâhar î gîhân-bokhtâr.
 (131) Mûn râsttar? (132) Zamân î barîn.
 (133) Mûn afâdtar? (134) Zak mûn zamân awîrtar mat yeka-
 vîmûnêt.

- (118) Who is less needy? (119) He who is contented.
 (120) Who is more contented in wealth? (121) Man of more
 good power.
 (122) Who is of more good power? (123) He who deems the
 non-appearance of more wicked men as due to want.
 (124) Who is more hopeful? (125) An industrious man
 who is a helper of the creation.³³
 (126) What is industry and what is assistance to the
 creation? (127) Industry is that which makes a man follow vir-
 tuous avocations and thereby he strives without sin and without
 trouble to avoid work by which punishment results. (128) Assis-
 tance to the creation (consists in) performing works for the good end
 of the good creation.
 (129) What is more powerful? (130) The sky allotting the
 destiny of the earth.
 (131) What is more regular? (132) Period of (revolution
 of the) planets.³⁰
 (133) What is more miraculous? (134) That which attains
 to longer time.

(135) Mûn viehîtârtar? (136) Dânak i kabad aûzmâishn.

(137) Mûn pavan râmishnatar? (138) Zak mûn min bîm va khastânak i gerân bôkhtân.

(139) Mûn pasandashnîktar? (140) Zak mûn varûn azîr i nang, va aishma azîr bôrdîh, va areshk azîr dûsrûbîh, va âz azîr khursandîh, va zanishn azîr dâstastan azîrtar yakhsûnêt.

(141) Mûn hûsrûbtar? (142) Zak mûn nêvakîh pavan anshûtâân kardân pavan dâttar yakhsûnêt.

(143) Mûn shamîgtar? (144) Zak i shâîgtar va afrûzîtar.

(145) Mûn (shâîg va)* afrûzîtar? (146) Zak mûn dahîshn pavan kâr va dînâ nêvaktar.

(147) Mûn shâyînîktar? (148) Frazand i shâyînîk va nâîrîk i shôî-kâmak.

(149) Mûn bâlestântar? (150) Niyâzâômand i achâarak va an-

(135) Who is more disoriminative? (136) Wise men of much experience.

(137) Who is gayer? (138) He who has saved himself from fear and heavy calamity.⁴⁰

(139) Who is more deserving of seleotion? (140) He who suppresses his evil passions with a sense of shame, and anger by his endurance, and jealousy by bad repute, and avarice by contentment, and cruelty by justice.⁴¹

(141) Who is of better reputation? (142) He who holds doing good to men as more lawful.

(143) Who is more famous? (144) He who is more powerful and brilliant.⁴²

(145) Who is more (powerful⁴³ and) brilliant? (146) He who is by his work and law better to the creation.

(147) Who is more pleasing? (148) Good children and wife abiding by her husband's wish.

(149) Who is nobler? (150) The poor man, helpless and

* These words are not found in the text. Dastur Peshotanji has perhaps added them to keep up the argument in § 144 above.

az mûn hû-sepâsih râê tôkshishn î pavan sôdâômandîh mûn
aûmîd î rabâ râê tôkshêh.

(151) Mûn akhûrsandtar? (152) Kinvar î âzârtak î tôbânîk.

(153) Mûn bishimtârtar? (154) Shôî sâmgîn î dûshbarân
frazand ranjvartar.

(155) Mûn sâmagtar? (156) Pâtalshâh î nâzûk î zatâr.

(157) Mûn bishâômandtar? (158) Shâyînîk amat ôl ashâyî-
nikîh rasêh, va pâtiyâvand amat ôl apâtiyâvandîh yâmtûnêh,
aûmîdvâr amatah ol anaûmîdîh yâmtûnêh, va khuddûshak amat ôl
fajâm î kâr mat yehvûnêh.

(159) Mûn dardâômandtar? (160) Tôbânîk î lavêh frazand
va dânak shâyînîk mûn frazand î ashâyînîk ranjvartar yehvûnêh.

(161) Mûn khastâômandtar? (162) Shâyînîk amatah ashâyî-
nik patash afrûji, dânak amatah dûshâkâs patash madam* farmâtâr,

without avarice, who works for good help, who with his benefi-
cence strives for great hope.

(151) Who is more discontented? (152) The injured and
powerful enemy.

(153) Who is more distressing? (154) A terrible husband
of wicked fame, and troublesome children.

(155) What is more terrible? (156) Sovereignty that is
weak⁴⁴ but oppressive.

(157) What is more miserable? (158) A deserving man
losing his merit, and a powerful man attaining weakness, and
a hopeful man attaining despair, and a selfish man reaching the end
of his work.

(159) Who is more distressed? (160) An able man who
has no child and⁴⁵ a wise deserving man having an undeserving
and troublesome child.⁴⁶

(161) Who is more gloomy?⁴⁷ (162) A deserving man
when he is turned down by an undeserving man, a wise man when
he is governed by a man of evil knowledge, a good man when he is

* Some folios of 'TD. are missing from this point.

shapir amataşh salya patash patakshahé.

(163) Mûn afrâshâyashniktar ? (164) Hû-shetâvtak î hû-aûmîd î a-vanâs.

(165) Mûn pashîmantar ? (166) Khûd-dûshak amat ôl far-jâm î kâr mat, rûban shenâs î dravand varûnik î paskherad va an-âz mûn an-sepâsân râe tôkshishn î pavan sûdâômandibâ vabîdûnêt.

(167) Mûn hû-vînashniktar* ? (168) Zak mûn baên ôlâ mûn névakîh afash ashkahûnêt hû-sepâs yehvûnêt.

(169) Mûn dûsrûbtar ? (170) Zak mûn hanâkîh pavan anshûtâân kardân pavan dâtтар yakhsûnêt.

(171) Anshûtâân baên gîtâ mâ âwâyashniktar madam-mûnêt ? (172) Ôlâ mûn vad tân dûrest kâmak-anjâmîh, va amat tan vîmar yehvûnêt dûrestîh î tan, va amat tan an-aûmîdîh yehvûnêt bôkhtakîh î rûbân.

(173) Anshûtâân ôl mâ kâmaktar havâd ? (174) Ôl kâmak kh^vâhîh va awênîyâzîh.

ruled by a wicked man.⁴⁸

(163) Who is more elevating ? (164) A man of good life, and good hope who is without sin.

(165) Who is more repenting ? (166) A selfish man who arrives at the end of his work, a wicked man who comes to know his soul, a lustful man who is wise after the event, and a man without greed, who strives for rendering benefit to the ungrateful.⁴⁹

(167) Who is more good intentioned ? (168) The man through whom goodness arises and who becomes thankful.

(169) Who is of more wicked reputation ? (170) He who regards causing harm to people as more lawful.

(171) In this world whom do people regard as worthier ? (172) He who so long as the body is healthy works for the attainment of desire, and when the body is ill for the health of the body, and when the body is hopeless for the redemption of the soul.^{49a}

(173) For what do people become more desirous ? (174) For the attainment of desire and absence of want.

(175) Mâ kâmak-kh'âhîh va awênîyâzîh? (176) Kâmak-kh'âhîh kôlâ mâ ârzûk madam yehvûnêt, ayâvtan va awênîyâzîh zak î baên âwâyed.

(177) Marđûn ôl mâ tishnaktar havâ-d? (178) Ôlâ mân aumîd î névak aúbash yakhsûnd.

(179) Anshûtân baên gîtâ min mâ vîsh âwâyed andîshîtan?
(180) Min anbâm î salyâ va kûnishn î awârûn va dûst î farévtâr va pâtakhsâ dravand an-âmûrzêt.

(181) Va pavan mâ vastigântar âwâyed yehvûntau. (182) Pavan anbâm î névak, va kûnishn î frârûn, va dûst î a-farévtâr va ham-dîn, ham-sardâr î afrâshâyashnîgar va dînâh.

(183) Anbâm kutâr shapîr? (184) Zak mân ehîrîh va sharîtâh î sarîtarân kam aúbash mat yekavîmûnêt.

(185) Dîn kutâr shapîr? (186) Zak mân dâtîh î yezdân, shaédâh î shaédâân, kerfak mazd, vanâs pûhal azash pîtâktar va râs va rastak* î frârûntar kerfak pavan dâttar zast yekavîmûnêt.

(175) What is attainment of desire and absence of want?
(176) Attainment of desire is obtaining all that one desires, and absence of want is that in which it becomes possible⁵⁰.

(177) Through what do people become more thirsty?
(178) Through him who thereby holds hope of goodness.

(179) Of what should people of this world become more apprehensive? (180) Of bad times and wicked deeds, and deceitful friend and wicked merciless monarch.⁵¹

(181) Of what should they become more confident?
(182) Of good time and good deeds, and undeceitful friend and a chieftain of the same religion, progressive and constitutional.

(183) Which is good time? (184) That in which the nature and wickedness of evil-doors are less felt.

(185) Which religion is good? (186) That whereby the justice of the good spirits, the evil nature of the wicked spirits, the reward of good deeds, (and) punishment for sin become more apparent and there arises more virtuous path and way of good deeds with better justice.

* All MSS. *sew* for *sew*.

(187) *Khûdâê va sardâr kuđâm shapîr?* (188) *Zak î mar-đâm dîsttar va anbâm vichîrtar, afashân névakîh pavan anshûttân kardân pavan dâttar.*

(189) *Va dîst kuđâm shapîr?* (190) *Zak î mat faryâđtar baên shekastîh alyayârtar.*

(191) *Dîst mîn vîsh?* (192) *Ôlâ î airmînîshuntar va bales-tântar va charp-âwâztar.*

(193) *Dûshman mîn vîsh?* (194) *Avarmîshnân va azor-đûnân va khûrtak-negîrashnân va darûsht-âwâzân.*

(195) *Dîst î frashkartîk kutâr?* (196) *Kûnîshn î frârûn.*

(197) *Dûshman frashkartîk kutâr?* (198) *Kûnîshn î salyâ.*

(199) *Mâ zak î frashkartîk patâyed va lâ vashôpêt?* (200) *Ambâr î kerfak.*

(201) *Mâ névaktar?* (202) *Amîh î levatâ shapîrân.*

(203) *Mâ sûđâômandtar?* (204) *Yatîbûnastan levatâ dânakân.*

(205) *Mâ aûstîgântar?* (206) *Hûzvân î rast-gôhîshnân.*

(187) Which lord and chieftain is good? (188) He who is a better friend of people and better discriminator of time, and with better justice does good to people⁵².

(189) And which friend is good? (190) He who renders more help and assistance in trouble⁵³.

(191) Who is more friendly? (192) He who is more modest, and nohler and more sweet-voiced.

(193) Who is more hostile? (194) He who is proud and oppressive and despicable and bitter-voiced.⁵⁴

(195) What is a friend of the renovation? (196) Virtuous deeds.

(197) What is an enemy of the renovation? (198) Wicked deeds.

(199) What lasts till the renovation and does not deteriorate? (200) The store of good deeds⁵⁵.

(201) What thing is better? (202) Association with the good.

(203) What is more advantageous? (204) Sitting with the wise.

(205) What is more reliable? (206) The tongue of truthful speakers.

- (207) *Mâ bisuntar?* (208) *Awëbimih.*
 (209) *Va mâ awëbimihâtar?* (210) *Anbâm i névak va kh^veshkârih.*
 (211) *Mâ farkhôiâtar?* (212) *Awë-vanâsîh va hû-farjâmîh.*
 (213) *Va mâ âsânîhâtar?* (214) *Awë-vanâsîh khûrsand-aîrîh.*
 (215) *Mâ arzâômandtar?* (216) *Dûshâram levatâ dânak va shapîrân.*
 (217) *Mâ rôshantar?* (218) *Kûnîshn i dânakân.*
 (219) *Va mâ farâkhôtar?* (220) *Yadâ i râdân.*
 (221) *Va mâ tanîtar?* (222) *Yadâ i panan.*
 (223) *Va mâ âfrîgâutar?* (224) *Ainîn i dâtân.*
 (225) *Va mâ ehîmîgîhâtar?* (226) *Pâtdahîshna i kerfakgarân.*
 (227) *Va mâ awëehîmîhâtar?* (228) *Pâtdahîshn i bazakgarân.*
 (229) *Va mâ patinânîkîhâtar?* (230) *Kâmak khûr sand-aîrân.*
 (231) *Va mâ hûbôdtar?* (232) *Hûsrûbîh.*
 (233) *Va mâ gerâmîgtar?* (234) *Padîrâshn i min khûdâyân va sarqârân va vâzîshn i min hamîyârân va dûstân.*

- (207) What is more delightful? (208) Fearlessness.
 (209) And what more fearless? (210) Time of goodoess and duty.
 (211) What is more fortunate? (212) Innocence and good ending.
 (213) And what is easier? (214) Innocence and contented nature.
 (215) What is worthier? (216) Love with the wise and good.
 (217) What is more brilliant? (218) Deeds of the wise.
 (219) What is more extensive? (220) Hand of charity.⁵⁹
 (221) What is shorter? (222) Hand of misers.
 (223) What is more blessed? (224) The way of giving.
 (225) What is more reasonable? (226) Reward of good workers.
 (227) What is more unreasonable? (228) Gift to the wicked.
 (229) What is more moderate? (230) Desire of people of contented nature.
 (231) What is more fragrant? (232) Good fame.
 (233) What is dearer?⁶⁰ (234) Acceptance from lords and chieftains and playing with associates and friends.

- (235) Mâ saritar ? (236) Chashm i âzôrân.
 (237) Va mâ awê bartar ? (238) Dahishn i ôl an-sopâsân va
 patvandishn i levatâ saritarân.
 (239) Mâ tôhiktar ? (240) Yadd i panân.
 (241) Mâ ranjakihâtar ? (242) Parastishn i pâtakshâyân i*
 dush-vîr.
 (243) Va mâ tiztar ? (244) Mîuishn i varûnikân.
 (245) Mâ dush-kh^vartar ? (246) Yehvûntan i levatâ saritarân.
 (247) Mâ nâzûktar ? (248) Mîinishn pâtakshâyân.
 (249) Mâ bîmgîntar ? (250) Âzârishn i pâtakshâyân an-âmûrzêt.
 (251) Mâ shekasptar ? † (252) Dânak i salyâ dahishn.
 (253) Mâ afadtar ? (254) Dush-âkâs i hû-dahishn.
 (255) Mâ ïgerântar ? (256) Mîinishn i mitrô-drûjân.
 (257) Mâ astânakâômandtar ? (258) Hamîh levatâ saritarân-
 va dush-âkâsân.
 mandavam i pavan mardûmân frârûn.

- (235) What is worse ? (236) Eye of the tyrants.
 (237) And what is more fruitless ? (238) Gift to the ungrate-
 ful and contact with the wicked.
 (239) What is more shortening ? (240) The hand of the stingy.
 (241) What is more troublesome ? (242) Adoration of the
 rulers of wicked power.⁵⁸
 (243) And what is swifter ? (244) The thoughts of the good.
 (245) What is more unhappy ? (246) Being with the wicked.
 (247) What is more delicate ? (248) Thought of rulers.
 (249) What is more awful ? (250) The tyranny of the wicked
 cruel rulers.
 (251) What is more destructive ? (252) Wise men of wicked
 creation.
 (253) What is more miraculous ? (254) Wicked knowledge
 of the good creation.
 (255) What is heavier ? (256) Thought of the promise-breakers.
 (257) What is more inconstant ? (258) Association with the
 wicked and the evil-knowers.
⁵⁹ things are good for men.

* As added in JU. JJ omits.

† Thus in JJ. JU ~~دانش-و~~.

(259) *Mâ sarîtar?* (260) *Kh^vast-pânîh va niyâzân minishnîh.*

(261) *Mâ çharptar?* (262) *Râdîh î yezdân.*

(263) *Mâ zak î *azpar kolâ mandavam.* (264) *Viehir î yezdân.*

Anôshak rûbân yehvûnât Vazôrgmitrô î Bôkhtagân va ôlôshân Kayân va yalân va vîrân mûn jân† ašpârîh î dîn î Mâzdayasnân kard havâd. Gâs pavan asar î rôshan† yehvûnât. Aîdûn yohvûnat. Aîdûntar yehvûnât.

Frajapt pavan darûd.§

(259) What is worse? (260) Hoarding wealth and thinking indigent.

(261) What is sweeter? (262) Charity of the good beings.

(263) What is superior to all things? (264) Decision of the good beings (or of God).

May Vazôrgmitrô son of Bôkhtak, and those Kayâns⁶⁰, heroes and brave men who devoted their life to the religion of Mâzda-worship be immortal! May their abode be in endless light! May it be so! May it be more so!

Completed with blessings.

*JJ adds & here. † JJ 150. ‡ JU 𐬨𐬀𐬭𐬀𐬎𐬌𐬭𐬀. § This whole line is omitted in JJ.

NOTES.

CHĪTAK ANDARZ I PÖRYÖTKAËSHÂN.

1. Dastur Peshotanji has included this text in his *Ganj-i Shâytgân*, §§ 121-159, as if it were a continuation of the text of *Atyayâdgâr-i Vazôrgmîrâ* which he misnames *Ganj-i Shâytgân*.

2. *Pōryōkashān*, Av. *𐬨𐬀𐬯𐬭𐬀𐬰𐬭𐬀𐬢𐬀*, lit. "of first or primitive faith." This term is applied to the Mazdā-worshippers before the time of Zarathuestra. Hence the admonitions collected in this text must be the usual sayings of the wise handed down in Irān of old from very early times.

3. According to the Avesta Gayômarđ was the first man created on earth who, as mentioned in *Fravardin Yasht*, § 87, first heard the ideas and admonitions of Ahura Mazda, and from whom originated the people of the country of Irân. In Yasna XXVI, § 10, the *Fravashis* of all holy men and women from Gayômarđ to Sôshâns are revered. In the story of the creation given in *Bundahishn* he is mentioned at several places as the first man on this earth (See Chapters III, §§ 14, 17; XV, §§ 1, 15, etc. See also *Dinkard*, Vol. II. Dastur Peshotanji's Edition, § 80.)

4. *Spendarmat*, Av. 𐬰𐬁𐬀𐬎𐬌𐬭𐬀𐬵𐬀𐬯𐬭𐬀, is the female archangel standing for the bountiful earth. It is narrated in the *Bāndahishn*, Chap. XV, that when Gayōmerd died his seed was emitted and a part of it was received by Spendarmad who then gave forth the first human couplet, Mitrō and Mitrōyāni, who in course of time became the parents of seven couplets and "from them the constant continuation of the world arose." (*Ibid.* §§ 24-26). See also *Dinkard*, Vol. II, § 80, quoted above.

5. *Mitró* and *Mitróyānth*. These names occur in different forms in different parts of the Pahlavi literature. In *Bāndahishn* Chap. XV, § 2, the names here found are given. In the same chapter later on §§ 6, 11 etc., the names *Māshya* and *Māshyōt* are mentioned for the same couple; as also in *Dinkard*, Vol. II, § 80. In LD, another MS. in which our present text is included the names appear in the form *𐭌𐭎𐭕𐭕𐭕𐭕𐭕𐭕𐭕𐭕* *māhrth māhryānth*. *Māshya*, means "mortal", from Av. root *𐬨𐬀*: "to die", and is hence properly applied to the first human pair.

6. See *Vendidad*, Fargard IV, § 45, where different parts of the day and night are assigned for work, study and rest.

7. It is narrated in the *Bīndahishn*, Chap. XXX, that after the resurrection, Anghra Mainyū, or the wicked power on earth, will be destroyed and cease to exist.

8. *Büntştak*, "original principles," of *Dinkard*, Vol. VII, p. 40, and *Andarz-t Aôşmar-t Dândk*, § 47.

9. Dastur Peshotanji omits the words from तु to अस्य and connects तु herein to अस्य in § 16.

10. *Soghans*. Av. *𐬰𐬀𐬎𐬌𐬭𐬀𐬊𐬎𐬵𐬀𐬢𐬀*, lit. benefactor; the name of the future prophet to be horn of *Eredat-fedhrs* for effecting the renovation of the world, in the final millenium. See *Bundahishn*, Chap. XXX, for further details about his task.

11. These seven immortals are mentioned in *Bāndahishn*, Chap. XXIX, 5-6; *Bahman Yasht*, II, 1; and *Dādistan-i Dīnī*, Reply 89. They are: (1) Peehy ōtanū son of Viśtāspa; (2) Aghrerath son of Paahang also called Gōpātshah; (3) Fradakhshar Khūmbikān; (4) Narsih

son of Vivanghān; (5) Tūš son of Nodar; (6) Giw son of Gūdarz and (7) Ashavazd son of Pōrudhākshēti. Most of these are mentioned in the *Fravardin Yasht*. Instead of (4), (5), and (6) in *Bundahishn*, we get in *Dādizān*, Yōstō Frayān, Yakhmāyāsad, and the tree opposed to harm.

12. See *Vendidad*, XIX, 7.
13. This Avesta word cannot be etymologically understood.
14. *Karisa*, "belly," "abdomen," "womb," Semitic word for شکم.
15. *Astvidat*, Av. ائستويدات-ئیتوان, "the demon who breaks the bones of men" hence the demon of death.
16. *Chola*, lit. "collar," i.e. "neck", "an opening of a garment". Dastur Peshotanji reads it *jorwan*, "neck".
17. Dastur Peshotanji alters the word to ائستوارث reading *māstvarth* and translates "without the power of education." See *Andarz-i Atrapāt*, n. 12 below.
18. Cf. Dhahhar's *Andarz ī Ashmar-i Dānāk*, §§ 48 and 51.
19. Av. ائشمار-ئیتوان "The highest Heaven", "Home of Hymns".
20. It is significant to note the word here used for fire-temple. *Mān ī Atashān* lit. means "abode of fires." The names "Atash Behram" or "Dar ī Maher" must not have yet become current when this Pahlavi treatise was written.
21. *Asvārak Gās*. Av. ائسواراک-گاس, the Uziran Gâh, the third division of the day which approximates the time of the evening twilight. Or the reference might be to Av. ائویسرؤتبرما-گاس, i.e. Aiwisrûtbrema Gâh, the next division of the day corresponding to the time of darkness or night.
22. Dastur Peshotanji finds some allusion here to the practice of holding the *Uthmanā* ceremony on the third day after death among the Parsees during the *Uziran Gâh*. The dawn, noon, and evening here mentioned, perhaps, refer to the childhood, youth and old age in a man's life.
23. *Azdahâkân*. The word comes from the name of Azi Dahâk (Av. ائزداهاک) the Zôhâk of the *Shâhnâmeh*, whose name became synonymous with tyranny and oppression. He was the king who killed and succeeded Jamshid and ruled over Irân for a long time with oppression till Feredun rose against him and defeated and captured him. According to the myths about the resurrection, he is to rise again and rule over the world for a short time at the final resurrection of the dead and will be destroyed by the renovators.
24. § 54 up to this word is rather difficult to understand. An attempt is, however, here made to give as good a translation of the difficult passage as possible.

ANDARZ I DÂNÂKÂN ÔL MÂZDAYASNÂN.

1. This text is translated and published by Dastur Peshotanji as §§ 160-169 of his *Ganj-i Shayan* text. He has also added five words in the beginning of the text which are not to be found in any MS. viz. *denā-cha pitak atgh pavan dīn*, i.e., "This too is known that through religion....."

2. *Ushahn Gâh*, Av. "୧୩-୩୨", the time between the morning twilight and the rising of the sun, from "୩୨" or "୧୩-୩୨" (root ୩୨ "to burn," "to shine") Sans. उषस्, Lat. Aurora, the dawn. Now among the Parsees, the *Ushahn Gâh* is reckoned to begin from twelve o'clock midnight, and continue till the twilight appears and the sun rises.

3. Gómez, Av. အမှတ် ၃, the urine of the hull consecrated for the purposes of being used for purification of the body. This injunction of using the Gómez for washing the hand and feet early in the morning is also to be found in § 2 of *Andarz i Dastgirdi ol*

Vēhānān. In the sixth book of the *Dinkard*, however, we get the following passage without any reference to *gōmez* :—

[illegible]

i.e. They regard this, too, thus that men should do two (or three?) things every day. To remove the impurity from the body, be faithful to religion, and do good deeds. To remove the impurity from the body is this, to wash the hands and face before the sun rises. To be faithful to religion is this, to worship the sun. To perform good deeds is this, to kill noxious creatures.

3a. See *Chytak Andarz i Porywka*, n. 15.

4. Av. Ḥayy the final Renovator of the World.

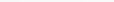
5. See Yasht X, § 2, wherein it is laid down that no promise made either with the faithful or with the unfaithful should be broken.

6. The Avesta lines herein and in § 10 are in a corrupt form and cannot be traced to any extant Avesta texts.

7. Av. ahura-mazdā "the most beneficent spirit" as opposed to Av. anra-mainyu the most wicked spirit, Anghra Mainyu referred to in § 12 below.

E. Dasturji Peshotanji adopts the reading of JJ ५५५५ *dakshin* and translates "having the pure lustre of religion".

9. 'Rastak for rastak, "path"; as in § 9 above.

10. *Darūn*, Av. , the sacred bread, always used in Zoroastrian rituals performed in memory of the dead.

11. *Kdshak*, "palace", cf. Pers. *کوشک* "a palace," "an edifice".

ANDARZ I KHŪSRŪ-I KAVĀTĀN.

1. The great King of Persia, better known as Naoshtwan the Just. He came to the throne of Persia in 505 A.D. and reigned for forty-eight years (531-579 A.D.) Besides extending his Empire, he was a great patron of art and literature and we get frequent allusions to him in several Pahlavi texts. Firdusi also devotes several chapters to his reign in his *Shāhnameh*.

2. Dastur Peshotanji alters the name to Isphān and believes it to refer to the famous town of that name in Persia. Isphān is, however, not mentioned in the geographical Pahlavi text *Šahrōšā t Atrān*, describing the cities of Irān, though in § 19 Khōrō i Kavātān is mentioned as the founder of a city. It is doubtful which city is meant by the name Aspānvar in our text.

3. *Bashnám*, Ablution ceremonies, to be undergone by a person who comes in contact with dead matter (*nasa*). A full description of this ceremony is given in *Vendidad* IX, §§ 12-36.

4. **Δν. Ώβδζ.** The Yazata presiding over truth, light, promises etc. and hence a proper judge to decide over the actions performed by a man during his life on earth.

5. **Av. Vayus**. The Yazata presiding over truthfulness and justice. He holds the balance at the Chinvat Bridge weighing the deeds of men after death.

6: *Stabintian*, of. Pers. *ستوه* "helpless," i.e., "to make helpless," "to suppress."

7. *Malkan malka*, lit. "King of Kings" corresponding to the Peraian title, "Shahenshah" assumed by the rulers of Peraia in later times.

ANDARZ I ĀTRŌPĀT MĀRESPENDĀN.

1. Ātrōpāt was the great vizir and high priest of the time of Shahpur II (309-379 A.D.), one of the most renowned Emperors of the Sassanian dynasty. He was besides a great reformer and a voluminous Pahlavi writer. Several of his writings like the present text are still extant. It was this great Dastur of ancient Iran, who is reported to have performed the miracle of pouring molten metal on his breast and coming out unscathed from the ordeal, to establish and prove the greatness of the Zoroastrian religion which he practised and preached.

2. *Aōjti*, perhaps from Av. root 𐬵𐬀𐬭𐬀 "to move", "to pass on". Cf. Pers. وزیدن. See *Andarz-i Aōšnār-i Dānak*, § 89, (Ervad Dhabhar's edition) where almost a similar idea is expressed thus: 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 i.e. "first when one does not suffer anxiety on account of a thing which has departed and gone". Both Ervad Sheriarji and Dastur Peshotanji read the passage as: 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀 and translate "Do not forget a thing which is more worthy of selection," reading 𐬵𐬀𐬭𐬀 *kū-čittak*, "worthy of selection."

3. *Vistār*, "reckless." (Perhaps from vi + nstavār, "unsteady," "reckless"). Dastur Peshotanji and Ervad Sheriarji both adopt the reading 𐬵𐬀𐬭𐬀 *dñstār* and add *yehvāntā* after it, translating: "Be friendly towards lords....."

4. *Nvash*, Cf. Pers. نباشیدن "to lend ear", "to listen."

5. *Halak*, "foolish," Av. 𐬵𐬀𐬭𐬀. Dastur Peshotanji adopts the reading in JU, M16, M17 𐬵𐬀𐬭𐬀, Ervad Sheriarji that of TD 𐬵𐬀𐬭𐬀, and both translate "Do not speak of a thing heard of as a thing seen."

6. *Timār*, "grief." Cf. Pers. تمار "grief," "sorrow."

7. *Mastāk*: Dastur Peshotanji regards this word to be another form of 𐬵𐬀𐬭𐬀 *māstvar* i.e. 'mean,' 'base.' Ervad Sheriarji in a long note explains that the word is used in Pahlavi *Dādistān* & *Dīnik*, XLIX and L in the sense of "a drunkard". In Pāzand *Minokherad*, the word 𐬵𐬀𐬭𐬀 is used similarly, translated by Neryosangh in Sanskrit by the word मत्त, equivalent to Persian ماست. If we accept this reading we can translate the passage thus: "Do not dine with a drunkard." See *Dīnāk va Maīnyū i Kherad*, I, § 62 (Ervad Tehmuras' Edition).

8. *Ālmān*, Dastur Peshotanji derives the word from Sem. 𐬵𐬀𐬭𐬀 'gift', 'reward', Ervad Sheriarji compares it to 𐬵𐬀𐬭𐬀 "desire."

9. *Stzak*, "injurious," "hurtful". Av. 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀𐬭𐬀 "destructive". Ervad Sheriarji reads 𐬵𐬀𐬭𐬀 *cpazg*, and translates "back biting", "slandering".

10. *Hūrān*, "an assembly". See the same word used in § 151 of this text. Both Dastur Peshotanji and Ervad Sheriarji read the word as *ādrvan* and translate: "Do not fight with thy soul".

11. *Garāb*, "pledge", Cf. Pers. گرو "pledge", "pawn", "mortgage".

12. The word *ghūdāth* is added in M16, JU. If we accept the reading of MK, the reference is to the building of a house (*kalak*). But as the next sentence refers to a wife, the reading in JU is to be preferred and is here adopted.

13. *Ađjtnak*, "expenditure", "dōbit", "that which goes out", from Av. root 𐬵𐬀𐬭𐬀 "to move". Both Dastur Peshotanji and Ervad Sheriarji read *kūčtmač* "selected" and the former translates thus, "When you desire to marry keep a selected man in the middle," while

Ervad Sheriarji translates: "When you desire to build a house keep a selected man in the middle."

14. *Kār-ākās*: lit. "work-knowing", i.e. efficient.

15. *Masahatvar*, Cf. Pers. مسحت "dissipated riches"; hence "impoverished", "poor".

15. *Masahatvar*, Cr. Pers. *مستحق* "dissipated house", *مستحق* "needy".
 Ervad Sheriarji reads the word *muct-var*, and compares it to Paz. *𐭌𐭕𐭕𐭕𐭕*, Pers. *مستحق*
i.e. 'needy', 'poor', adding that he has corrected the word from *mishivar*, Dastur Peshotanji
 reads it *mishivar*, giving the same meaning without any explanation. The word might be
 a corrupted form of *𐭌𐭕𐭕𐭕𐭕* *masadivar*, "much needy".

16. *Afarmân*, lit. "disobedient," "not observing orders."

17. There must be a practice to keep such people under surveillance for a period.

18. *Chegmat atnin havd-at*, lit. "as the custom might be".

19. *Stub*, Cf. Pers. ستو "helpless," "impotent".

20. *Vch-dust* as conjectured by West. MK ~~was-dust~~ *was-dust*, "much friendly", TD,

JE 1942-2-10.

21. Δν. ἡμεῖς-ἡμεῖς "the highest Heaven", lit. "Home of Hymns."

22. *Awš-shušhar*, from Av. $\text{awš} + \text{šušhar}$ "satisfied" i.e., "dissatisfied", from Av. root šušhar "to satisfy". Both Dastur Peshotanji and Ervad Sheriarji adopt the reading *awšshutglar*, i.e., "worthy."

23. *Tapth*, "damage," "harm." Cf. Pers. *تبا*.

24. *Sûr*, "a nuptial assembly." Cf. Pers. سور "a wedding gathering".

25. *Gûbâr* "blame" as translated by Sheriarji who reads it گوار *gûbârak* and compares it to Pers. گواره زدن "to blame". Peshotanji reads ابار *abârak* and translates "without reward".

26. Sheriarji here refers to one of the benedictions contained in the Parsi *Ashirwad* recited at the wedding ceremony viz. मा लज्या पापं कुह i.e. "do not commit sin through shame." See also *Dānak va Matnyā* i *Kherad*, I, § 27 (Ervad Tehmuras' Edition).

27. The reference to spells like the *Nirang* & *Zahar Bastan* is here meant. See Jamaspji's Pahlavi Texts, p. 84.

28. A part of the text is missing here: MK Folio 62 ends at the word ~~۱۳۳۰~~ in § 115 while the next folio is lost. Later copyists have in some instances continued the text without noticing the loss. For example in JJ the text beginning with ~~۱۳۳۰~~ ~~۱۳۳۰~~ in § 133 is copied continuously from this point. §§ 117-132 are to be found in only one MS. viz. W. (For further details about the missing part, see my Introduction). Ervad Sberiarji merely notes that some part of the text is lost at this point. Dastur Peshotanji stating in a footnote that some place is left blank in the copies available to him, has added the words

footnote that some place is left out. . . . i.e. [He who has by his own] good industry collected wealth and by that wealth [he becomes industrious and collects good deeds]. Both Peshotanji and Sheriarji then connect here the text of *Andarz i Vek-zat Farkha Piruz* omitting the introductory portion thereof, as if it were a continuation of the *Andarz i Atropat*. . . . Here it is the word used for a bag used in a

29. *Zegā*, a word of doubtful origin. Perhaps it is the word used for a bag used in a bag pipe.

30. What follows in §§ 119-148 is called *Hakhal i Rozha* and treated as a separate text in some MSS. Work is here assigned for each day of the month.

31. *Azpûn*, "bake". cf. Pers. پزیدن *pazidan* to cook.

32. *Lakhmā* 'bread,' a word of Chald. origin, to be found in all Semitic languages.

33. *Gāpsigšn*. "conversation", "chit-chat." See *Bahmā* = *Yasht*, II, 44, and *Andarz* & *Aoshnar* & *Danāk* § 42.

34. *Karaveh* "bottle," "flaggon", cf. Pers. قرايه "A large flaggon or vessel with two handles and a spout (especially made of glass, in which they allow wine to stand forty days in order to refine)."

35. *Ahatatān*, lit. "sew," Sem. for دوختن "to sew," Cf. Arabic خياطه کردن "to sew". In the Pahlavi Pāzand Glossary of Hoshangji and Haug the word is read *attuntan*, "to acquire", "to collect", "to fix", "to sew". In the meaning "to sew" the word is derived from Chald. origin and compared to Ar. خاطه "to stitch together."

36. It can be here noted that § 154 is a mere repetition of the first part of § 104. This as well as the ending which concludes the text show that this portion is undoubtedly the continuation of the *Andarz* & *Ātrōpāt* text.

ANDARZ-I VEH-ZĀT FARKHŌ PĪRŪZ.

1. *Aīzmūt*, past participle from *aīzmūtān*. Cf. Pers. آزمودن from Av. 𐬀𐬰𐬀 + 𐬀𐬰𐬀 "to measure," "to examine".

2. Lit. "Owing to that which he has not in his person."

3. The text from § 1 to § 31 is included by Dastur Peshotauji Sanjana and Ervad Sheriarji Bharucha in their publications of the "Andarz-i Ātrōpāt Māhraspandān" as §§ 117-147. The lines which precede this part of the text as published by Dastur Jamaspji from MK. do not appear in the other publications. The error is due to the fact that a folio of the MS. was missing containing the concluding portion of the "Andarz-i Ātrōpāt" and the beginning of "Andarz-i Vēhzāt". It was hence natural to believe that the same text was being continued in the subsequent folios.

4. Cf. Pers. اندوختن "to store up."

5. Lit. "He who is regardless of himself." Cf. Pers. کوسناخ or ستاخ "proud", "haughty."

6. *Farakhōh*, cf. Pers. فراخی from Av. root 𐬀𐬰𐬀 Sk. प्रश्, "to extend," "to be wide", hence "prosperity", "happiness".

7. Cf. Pers. توانگری "opulence"; from Av. root 𐬀𐬰𐬀 "to be able".

8. *Kam chabnūh*, lit. "having less wealth."

9. Lit. "More powerful."

10. From *prāyśntān*, "to adorn." Literally the sentence can be translated thus: "Name is adorned by wisdom".

11. *Dātak*, cf. Pers. دودمان or دودم "descent", "family".

12. *Aivarāh tōghshītār*, lit. "one who strives for help."

13. *Dān ghāyet vīndet*, lit. "obtains its origin"; i.e. "begins".

14. The Bridge here mentioned is the *Chinvat* Bridge which has to be passed by the souls of all departed ones after death. It is called by different names such as the judge's bridge, the bridge of the gatherer, the bridge of punishment. According to Pahlavi texts it extends from Mount Alburz to the Chakāt Dāitak.

15. *Lāgaram*, "help," "aid". Cf. Pers. لاجرم "help", "aid". Dastur Peshotanji reads *rag-i ūm* and translates "presence of good sense". Ervad Sheriarji adopts the reading *hūkānīghna* & *kherat* as in M17 and translates "good deeds of wisdom".

16. After the word *andāht*, Ervad Sheriarji adopts the reading of TD. which has the following insertion above the line: *yekarimānā ōlī hamrāp ī lak yātūnād* translating "which alone will follow thee." The concluding words which are found in MK. are there omitted. We are unable to know what the missing words must have been.

17. *Vashōt*, from *vashōstan*, "to deteriorate," Av. 𐬯𐬀𐬑𐬀 + 𐬯𐬀𐬑𐬀 Sans. 𐬯𐬀𐬑𐬀 "to tremble," "to be disturbed," i.e. "to disintegrate."

18. *Kārpūt*, Av. 𐬕𐬀𐬯𐬀𐬕𐬀 Sans. कल्प Cf. Pers. کالبد "skeleton," "bodily frame".

19. *Stōra*, Av. 𐬱𐬀𐬱𐬀𐬱𐬀 "cattle," "beast of burden," Dastur Peshotanji reads the word *salour*, "grand," "great," "one who enjoys greatness." Ervad Sheriarji reads it *glavar*, "much," "abundant" and compares it to Pers. ستبر.

20. *Spōhstan*, "to hide," "to keep away from."

21. All MSS. have *gāsūnak*, Ervad Sheriarji corrects it into *gehānak*, and mentions a commentary in Persian made by one of the copyists: کیهان نارا برند آزا گوید: "that is called *gihān* on which they carry dead matter." Even now Parsis call the bier on which the dead are carried to the *dakhma* or towers of silence by this term.

22. This term is used for the place where the dead bodies are deposited among the Zoroastrians. Cf. Pers. دخمه and ستان from Av. 𐬱𐬀𐬱𐬀𐬱𐬀 and 𐬱𐬀𐬱𐬀𐬱𐬀 Sans. स्थान "place".

23. For similar idea see *Danāk va Matnyû-i Kherad*, I, § 112 (Ervad Tehmuras' Edition).

24. *Vatarg-i 2-rās*, "road of the two paths." Perhaps the roads referred to are those leading to the best and the worst existence, heaven and hell, which open out from the *Chînvat* Bridge. Ervad Sheriarji reads: *frāz ōl vatarg āe rap ī dāstik vad Chînvat pūhal*, and translates: "from Chakāt Dāstī to the Chînvat Bridge." He breaks up the word *sarāyînend* into *dāstik vad* making some alterations in the text to introduce his idea of Chakāt Dāstī, "the mountain of justice and penitence." Dastur Peshotanji reads the sentence thus: *frāj val vadharg āe rās ghrāciend Chînvad-pūhal*, rendering "everyone reaches the road to the Chînvat Bridge, which is the only road."

AIYAYĀDGĀR I VAZÖRGMITRÖ.

1. By an obvious error Dastur Pesbotanji names this text *Matigān-i Ganj-i Shaytgan*, i.e. "Book of Royal Treasure", from the concluding words of § 1. The correct title as found in Dastur Jamaspji's Text is given here.

2. Vazorgmitro, better known by his Persian name as given in the *Shahnamah*, Buzarjmeher بزرجمهر was the well-known vazir of the Court of Khusrū Naushirwan, the Just. His Persian names بزرجمهر or بزرگمهر are variants of the Pahlavi name Vazorgmitro here found. Little is known about his father, Bokhte or Bokhtak.

3. Khusrū, the name of the great Persian Emperor, known throughout Asia and Europe of his times for his justice and noble character. It was perhaps his name that popularised the name کسره *kaereh*, as the title of a great Emperor and from it we get the words, Kaiser and Cæsar the title assumed by Emperors in Europe of later times, to show their greatness. The name Khusrū is derived from Av. 𐬕𐬀𐬱𐬀𐬱𐬀 (from 𐬕𐬀 "good" and 𐬱𐬀𐬱𐬀 "to hear") hence "well heard of", "renowned".

4. *Pavan ganj i shāyigān hanakhtūnt*, "deposited in the royal treasury". Dastur Peshotanji translates thus: "named it Ganj-i Shāyigān". But *hanakhtūnt*, always means "placed", "deposited". *Sham hanakhtūnt* means "named". But the word *sham* is not to be found in the text. Firdusi's reference in the *Shāhnāmah* is also clear on the point:—

نوشتم سخن چند بر بیلوی ابر دفتر و کاغذ خسروی
سپردم بگنجور تا روزگار بر آید بخواند مگر شهریار

5. *Farikhltt*, Cf. Pers. فریختن "to be well bred", "to be skilful", "to be of excellent understanding", "to be distracted" (Richardson).

6. *Sharitāth*, better *shalitāth*, from Ar. سلطه "to subdue", from which is derived the title Sultan, i.e. Emperor; see also Turkish *shalitāth*.

7. In the *Shāhnāmah* we get the following lines:—

ز روی و زاروی گرد آورد ز صد سال بر بودش نکدرد
شود خاک و بی بر شود رنج اوی بدشمن بماند همه گنج اوی
نه فرزند ماند نه تخت و کلاه نه ایوان شاهی نه گنج و سیاه

8. Cf. the *Shāhnāmah*:—

سخن گفتن نتر و کردار نیک بماند چنان تا جهانست ربک

9. See the *Shāhnāmah*:—

چنین گفت کان کو بود بیگناه نبرد است امری عن اورا ز راه

The dialogue which begins here is shown in the *Shāhnāmah* to have consisted of questions put by King Naushirwan and answers given by Buzarjmehar.

10. Cf. Yasht XXII, §§ 15, 29 seq.

11. *Nang*, Cf. Pers. ننگ "discord", "strife", "war".

12. *Drāja*, i.e. "wicked powers". Av. 𐬔𐬀𐬢𐬀 Sans. द्रष्टृ, "one who does harm", "a deceiver".

13. Cf. the lines in the *Shāhnāmah*:—

بدو گفت کسری که ده دیو چیست کز ایشان خرد را بیاید گریست
چنین داد پاسخ که آرز و نیاز دو دیوند با زور و گردنفراس
دیگر خشم رشکست و نشکست و کین چو نهام و دو روی تاباک دین
دهم آنکه از کس ندارد سیاس بیتیکی و هم نیست یزدان شناس

The lines which follow in the *Shāhnāmah* describe the power of each of these wicked passions.

14. *Sahmentar*, of. Pers. سهم "dread", "terror", hence "terrible", "dreadful".

15. *An-afrahāyashnīgtar*; an negative prefix, and *afrahāyashnīgtar*, "elevating". Cf. Pers. افراشتن Av. 𐬀𐬎𐬌𐬎𐬀 + 𐬀𐬎𐬌𐬎𐬀 "to rule", "to domineer"; hence "not elevating", "debasing". In Jamaspji's Text the reading of JJ with a little alteration is adopted, the word given being 𐬀𐬎𐬌𐬎𐬀𐬀𐬎𐬌𐬎𐬀 *an-awahāyashnīgtar*, "not reducing", hence "increasing" or "progressive". But the context requires a word showing the evil effects of the *drāj* and hence the reading of JJ is here preferred.

16. See the *Shāhnāmah*:—

ز دانا بیرسید پس شهریار که چون دیو با دل کند کارزار
به بنده چه داد است کیهانخدیو که از کار کوته کند دست دیو

17. See the *Shāhnāmah* :—

دل و جان دانا بدو روشن است	ز شمشیر دیوان خرد جوشن است
بدانش روان را همی پرورد	گذشته سخن یاد دارد خرد
که راهی دراز است پیش اندرون	خرد باد جان ترا رهنمون

18. *Farsdvandih*, "destructibility", cf. Pers. فرسای or فرسا "destroying". Dastur Peshotanji alters the word into *فردو-دو-دو* reading *freh-yāvandih*, "getting much" or "surplus produce".

19. The word is *ristak* in MK, and *rustak* in TD, JU. The latter appears to be more correct. See § 50 below.

20. Lit. "as a sample".

21. *Vāk*, "woe", "affliction". Cf. Persian رای "woe". See *Shāyast la Shāyast*, XX, § 12. *فردو-دو-دو* *freh-yāvandih*, i.e. "This too that woe is not be undergone for the world." Dastur Peshotanji corrects the word into *واک* *vākya*, "to purchase", comparing the word to Pers. *بای*.

22. *Pūhal*, lit. "the Bridge", clearly refers to the Chinvat Bridge, where punishment is meted out after death for sins committed during life on earth.

23. *Fravāhar*, Av. *𐬱𐬀𐬯𐬭𐬀𐬰𐬀𐬵𐬀𐬰𐬀*, guardian spirits or manes of the dead which protect the creation of Ahura Mazda. The Fravardin Yasht is devoted to the adoration of the Fravashis.

24. *Nihānīh*, lit. "concealment", hence "want of ostentation", "modesty." Pers. نهانی "concealment". Vide Dhahhar's *Andarz i Aōshnar i Dānāk*, p. 15, n. 2, for all the implications of this word.

25. *Ashtīh-khvāhīh*, *Khvāhīh*, "desire", or "love", and *ashtīh*, "peace", "harmony". Dastur Peshotanji reads *vahesht i yezdān khvāhīh*, "desire (from within) for the paradise of angels."

26. Lit. "State of being sinless."

27. The word *ghapir* found in the corresponding other lines is omitted here. Dastur Peshotanji notes in his text that the § 32 corresponding to our § 77 was omitted in one of the MSS. used by him.

28. Some word like *فارہنگ* *farhāng* "instruction" appears to be omitted herein.

29. See the *Shāhnāmah* :—

که فرهنگ بهتر بود یا کهر	ز دانا پرسید پس دادگر
که فرهنگ باشد ز کوه فرزون	چنین داد پاسخ بدو رهنمون
ز کوه سخن گفتن آسان بود	که فرهنگ آرایش جان بود
بفرهنگ باشد روان تندرست	کهر ییهن زار و خوار است و سست

30. *Nihānīh*, see n. 24 above. Dastur Peshotanji reads the word *veh-khōi*, "good disposition." As disposition is referred to in § 91 below, the reading suggested by Ervad Dhahhar in his *Andarz i Aōshnar i Dānāk*, p. 15, No. 2, is here adopted.

31. *Dahīk kārīh*, lit. "Dahak's work", i.e. "oppression". See n. 23 to *Chitak Andarz i Poryōtkashān*, above. The word can also be read *jahīk-kārīh*, meaning "courtezanship", *jahīk* Av. *𐬵𐬀𐬵𐬀𐬰𐬀𐬰𐬀* "libertine", "a courtesan".

32. *Pāj-awākīh*, Cf. Pers. پوز "lip" and *awākīh*, "help", hence "lip-sympathy".

33. See the *Shāhnāmah* :—

که ای نامور مرد فرهنگجوی	وزان پس پرسید کسری ازوی
که باید جهاندار از و تاج و تخت	بزرگی بکوشش بود یا بیغت

چنین داد پاسخ که بخت و هنر چنانچه چون نین و جان که یارند و جفت
چنانچه چو جفت با یکدیگر تنومند پیدا و جان در نهفت

34. Firdusi has summarised this paragraph in the following lines:—

و دیگر که گیتی فسانست و باد چون خوابی که بیننده گیرد بیاد
چو بیدار گردد نه بیند بچشم اگر بگوئی دید اگر درد و خشم

35. See the *Shāhnāmah*:—

دگر یرسبی برگشاد از نهفت بداننا ستوده کدام است گفت
چنین داد پاسخ که شاهی که بخت بیاراید و زور باید ز بخت
اگر دادگر باشد و نیکنام بیاید ز گفتار کردار کام

36. The verb "is" in this and sentences following is not found in the text but is added here in the translation.

37. Cf. the *Shāhnāmah*:—

بد و گفت کاند در جهان مستمند کدام است بد روز و نا سودمند
چنین داد پاسخ که درویش زشت که نه کام یابد نه خرم بهشت

38. See the *Shāhnāmah*:—

یرسبد از و نامور شهریار که از مردمان کبست امیدوار
بد و گفت آنکس که کوشانراست دوگشش بدانش نبوشاز است

39. *Barin* literally means the "heavens". Cf. Pers. برین "above", "heavenly" and جرج برین "the heavens"; "celestial sphere". The reference is here to the regular movements of the planets and stars.

40. See the *Shāhnāmah*:—

بد و گفت کسری که رامش کراست که دارد بشادی همی پشت راست
چنین داد پاسخ که آن کو ز بیم بود ایمن و باشدش زر و سیم

41. Firdusi expresses the same idea as under:—

بد و گفت ما را ستایش بچست نزدیک هر کس پسندیده کبست
چنین داد پاسخ که هر کو نیاز پیوشد همان رشک با تنگ و آز
همان کین و رشکش یاند نهان پسندیده باشد اندر جهات

42. *Afrūztar*, cf. Pers. افروختن "to burn", "to kindle", "to illuminate". Hence "lighted", "brilliant". Dastur Peshotanji reads the word *avarutjar*, "more successful".

43. The words *ghātktar va* are not found in the MSS. Dastur Peshotanji must have added them as found in § 144.

44. *Nazuk*, "delicate", "weak", "subtle". Cf. Pers. نازک. Dastur Peshotanji reading *najuk* translates it into "subject", "nation" without giving any derivation.

45. Dastur Peshotanji alters ل into د and takes the adjective *dānak* "wise" as qualifying *frazand*, "child" preceding it.

46. To this compare the following lines in the *Shāhnāmah*:—

یرسبد از و شهریار بلند که از ما که دارد دلی در دمنده
چنین گفت کانکو خردمند نیست نوگر کسی را که فرزند نیست

47. *Khastāmandtar*, cf. Pers. خسته حال بودن "to be in bad state", "to be afflicted": hence "miserable", "sad", "gloomy".

48. See the *Shāhnāmah*:-

نشسته بنم اندرون با گزنا: پیرسید شاه از دلی دردمند
که کردد بر او ابلهی پادشاه بدو گفت با دانشی یارسا

49. Dastur Peshotanji has separated the last few words into a separate question and answer: Q.—"Who attempts to be philanthropic? A.—He who does works useful (to all men)". Cf. the lines in the *Shāhnāmah*:-

که با از گذشته پشیمان گراست پیرسید و گفتش که برکوی راست
نزدیک آن تا سیاسات بسی و دیگر که کردار دارد کسی

49a. See the *Shāhnāmah*:-

همان بر دل هر کسی ارجمند چه دانی کز و تن بود سودمند
بود دل جز از شادمانی نجست چنین داد پاسخ که چون تندرست
همان آرزو تندرستی بود چو از درد روزی بستی بود

50. Cf. the reply in the *Shāhnāmah*:-

همه آرزو بینازی بود بدو گفت چون سرفرازی بود
نباید جز از کام دل چیز جست چو از بینازی بود تندرست

51. See the *Shāhnāmah*:-

که بر دل چه اندیشه باشد فزون از آئیس چنین گفت بارهنمون
بسازد خردمند با راهجوی چنین داد پاسخ که این را سه روی
مکر بیکونه بر تنش بد رسد یکی آنکه اندیشه از روز بد
که با مغز جان خواهد و خون و پوست بترسد ز کار فریبنده دوست
که بیکار نشناسد از یارسا سه دیگر ز بیدادگر پادشاه

52. Cf. the *Shāhnāmah*:-

که باشد بگیتی سزاوار تخت کز ایشان کدامست پیروز بخت
خرد دارد و داد و شرم و هنر چنین گفت کانکو بود دادگر

53. See the *Shāhnāmah*:-

چوانمردی و داد دادن نکوست چنین داد پاسخ که از مرد دوست
بسختی بود یار و فریاد رس نخواهد بتو بد بازدم کس

54. *Drūshht-avājān* for *drusht*. Cf. Pers. درشت "bitter", "harsh", "stern" from Av. root Sans. धृष् "to dare", "to venture". Firdusi uses the same word in the *Shāhnāmah* with a clear meaning:-

هر آنکس که آواز دارد درشت بر آژنگ رخسار بسته دو مشت

55. See the *Shāhnāmah*:-

که آن چیز کمی نگردد به نیز چه ماند بدو گفت جاوید چیز
نخواهد جدا بودن از یار نیک چنین داد پاسخ که کردار نیک

56. Firdusi has developed the idea in the following lines:-

چه باشد بیپنا فزون از سپهر بدو گفت شاه ای خداوند مهر
و ادیگر دل مرد یزدانپرست بگفتش یکی شاه بخشنده دست

57. Dastur Peshotanji inserts the following words after the question *و بزرگوار و بزرگوار* "obedience to the order of the father and mother and preceptor". He adds in a footnote that he found these words in one of the MSS. added by a later copyist. Appropriate words are found in the text as published by Dastur Jamaspji. The subsequent portion of the text from § 235 to the end is not given by Dastur Peshotanji at all, as the folio containing this portion was perhaps missing in the MSS. consulted by him. The concluding portion given by Dastur Jamaspji without any doubt belongs to the original text of Vazorgmitro as can be seen from the maintenance of the style of a catechism as in the principal text as also from the corresponding continuation in the *Shāhnāmeh*. The ending where the soul of Vazorgmitro is blessed also supports this view. Dastur Peshotanji includes *Chitak Andarz i Poryātkatshān* (§§ 121-159), and *Andarz i Dānākān ol Vahdānān* (§§ 160-169) in his *Ganj-i Shāhīgān* text remarking in his introduction that he believed it to be a part of Vazorgmitro's text without being written in a dialogue form as the earlier portion of the text was composed. The concluding portion of the text consisting of §§ 234-264 and the benedictory lines at the end is to be found in two MSS. only, JJ and JU. This part is translated and transliterated here for the first time.

58. See the *Shāhnāmeh* :—

بند او گفت که اندر چه چیز است رنج	کز آن کم شود مرد را آزر کسب
چنین داد پاسخ که ای شهریار	همیشه دلت باد چو تو نهار
بر سنده شاه بد خو ز رنج	نخواهد تن و زندگانی و کسب

59. The interrogatory sentence is omitted here in all MSS.

60. *Kayāns*, the title assumed by the rulers of the Kayānian dynasty of Kings in Persia beginning with Kai-Kobad. It was the second dynasty in Persia coming after the Peshdadian dynasty and several renowned Kings of Persia like Kai Kaus, Kai Khusru, and lastly Kai Vishtasp during whose reign Zarathushtra brought the new faith in Persia, belong to this dynasty. The word Kai is derived from Av. *𐬐𐬀𐬎𐬎𐬀* or *𐬐𐬀𐬎𐬎𐬀* or *𐬐𐬀𐬎𐬎𐬀* originally meaning "royal", "imperial".

ખુદાનાં નામથી (૨૩)

પોર્થોત્કચેશોની ચુટેલી શિખામણો.

(૧) અસલ જ્ઞાનવાળા પોર્થોત્કચેશોએ દીનની જાહેરાતથી કહ્યું કે: દરેક માણસ જ્યારે તે ૧૫ વરસની ઉંમરે પહેાંચે ત્યારે આ યીજો જાણવી જોઈએ કે: “હું કોણ છું? અને કોણનો છું? અને હું ક્યાંથી આવ્યો છું? અને હું પાછો ક્યાં જવાનો છું? અને હું ક્યા સંબંધ તથા તોખમનો છું? અને આ દુનિયામાં મારી ફરજ શું છે? અને મીનોષ બદલો શું છે? અને હું મીનોષ દુનિયામાંથી આવેલો છું કે આ દુનિયામાં પેદા થયેલો છું? અને હું અહુરમજ્દને લગતો છું કે અહમનને, યજ્ઞદોને લગતો છું કે દેવોને? ભલાંઓને લગતો છું કે ખુરાંઓને? માણસ છું કે દેવ? મારો રસ્તો કયો અને મારી દીન શું છે? મારો ફાયદો શું છે અને માઈ તુકસાન શું છે? મારો દોસ્ત કોણ તથા મારો દુશ્મન કોણ? મારી ખુન્યાદ એક છે કે બે? અને ભલામ શાથી છે અને ખુરામ શાથી, અને રોશની શાથી અને અંધાઈ શાથી; સુગંધ શાથી અને બદમો શાથી; ધર્મીપણું શાથી અને અધર્મીપણું શાથી; ઉંચે ચઢવું શાથી અને જીલમગારી શાથી છે?”

(૨) હવે કારણ આપનાર ખુલાસાએ પોતાનો હાથ આડીનના સમય પર મૂક્યો, અને અંદરથી ડહાપણના માર્ગે શક વગર જાણવું જોઈએ કે: “હું મીનોષ હસ્તિમાંથી આવ્યો છું, અને આ દુનિયાનો નથી; હું પેદા થયેલો છું, હસ્તિ ધરાવતો નથી; હું અહુરમજ્દને લગતો છું અને નહીં કે અહમનને લગતો; હું યજ્ઞદોને લગતો છું અને દેવોને લગતો નથી; હું ભલાંઓને લગતો છું અને નહીં કે ખુરાંઓને; હું માણસ છું, દેવ નથી; હું અહુરમજ્દની પેદાયશ છું અને અહમનની પેદાયશ નથી; મારી નીરખત તથા તોખમ ગાયોમર્દથી છે; મારી મા રૂપેન્દર્મદ અને મારો પિતા અહુરમજ્દ છે; માઈ માણસામપણું મિત્રો તથા મિત્રોયાનીથી છે, જોઓની પડેલી નીરખત તથા તોખમ ગાયોમર્દથી છે. (૩) ફરજ તથા બચાવનું માઈ કામ આ છે કે અહુરમજ્દ પોતાની હયાતીથી હમેશ હોતો અને હમેશ રહેશે, તે અમર પાદશાહી વાળો, અને હદવગરનો તથા પવિત્ર છે; અને અહમનને નાજુદી તથા અજુદીકપણાવાળો વિચારવો; અને પોતાનાં શરીરને અહુરમજ્દ તથા અમશાસ્પંદના સંબંધમાં અને અહમનથી તથા દેવોથી તથા દેવોની મદદથી દૂર રાખવું.”

(૪) આ દુનિયામાં પહેલાં દીન ઉપર ઉસ્તવાર રહેવું જોઈએ, અને તેથી તેણે કામ કરનાર અને પરસ્તેશ કરનાર થવું જોઈએ અને તેનાથી ફરવું ન જોઈએ; વિચારીને તેણે ભલી માજ્દયસ્તી દીન ઉપર આડીન રાખવું જોઈએ, અને તેણે તુકસાનમાંથી ફાયદાને, અને ભલાં કામોમાંથી ચુતાહને, અને ખુરામમાંથી ભલામને, અને અંધારામાંથી રોશનીને, અને દેવયસ્ત દીનમાંથી માજ્દયસ્તી દીનને ચુટવી જોઈએ. (૫) બીજું, તેણે પરણવું જોઈએ અને આ દુનિયાની ઓલાદ આણુ કરવી જોઈએ, અને તેથી તેનો કામ કરનાર અને તેનાથી ન ફરનાર થવું જોઈએ. (૬) ત્રીજું, તેણે જગીનને ફજદુપ કરવા મહેનત કરવી. (૭) ચોથું, ગોસ્પંદો તરફ કાયદેસર રીતે વર્તવું. (૮) પાંચમું, દિવસનો ત્રીજો ભાગ તથા રાત્રીનો ત્રીજો ભાગ તેણે દીનની મંદ્રેસા (અચેરપતસ્તાન)માં જવું જોઈએ, અને અજો લોકો પાસે ડહાપણની પુછ પરછ કરવી, દિવસનો ત્રીજો ભાગ અને રાત્રીનો ત્રીજો ભાગ કામ કરવામાં તથા આખાદાની

કરવામાં રોકતો, અને દિવસના ત્રીજા ભાગ તથા રાત્રીના ત્રીજા ભાગમાં ખાવું તથા ગમત કરવી તથા આચાર્યશ લેવી.

(૯) અને આ બાબદો વિષે બેગુમાન રહેવું કે ભલાં કામથી કાયદો તથા ગુનાહથી નુકસાન છે, અને અહુરમજ્દ મારો દોસ્ત તથા અહર્માન દુશ્મન છે, અને દીનનો માર્ગ એકજ છે. (૧૦) એક રસ્તો હુમત, અને હુખત, અને હુવર્તનો છે જે બહેસ્તની રોશની તથા પવિત્રાઇ તથા દાદાર અહુરમજ્દની ખવેદાનીવાળો છે, જે અહુરમજ્દ હંમેશ હોતો, અને હમેશ રહેશે. (૧૧) એક રસ્તો ધુરા વિચાર, અને ધુરા શબ્દો અને ધુરાં કામોનો છે જે દોજખનાં અંધારાનો, અને આખર થતો, અને સર્વ દુઃખ તથા મ્હોતવાળો છે, જે તે ધુરા ગનરાક મીનોઇની ધુરાખનો છે, જે હતો પણ રહેશે નહીં, જે આ પેદાયશમાં છે, પણ આ અહુરમજ્દની પેદાયશમાં રહેવાનો નથી, અને સેવટે નાશ થવાનો છે.

(૧૨) અને આ વિષે પણ બેગુમાન રહેવું કે બે અસલ શક્તિઓ છે; એક પેદા કરનાર તથા એક નાશ કરનાર. (૧૩) પેદા કરનાર અહુરમજ્દ છે જેનાથી સર્વ ભલાઇ તથા સર્વ રોશની મળે છે. (૧૪) નાશ કરનાર ધુરો ગનરાક મીનોઇ છે જે સર્વ ધુરાઇ અને મ્હોતવાળો ધુરો ઠગારો છે. (૧૫) અને આ કેટલીક ચીજો માટે પણ બેગુમાન રહેવું કે સોશાંસ તથા આ સાત કયાનીઓ સિવાય હરેક જણ મરણને પાત્ર છે.

(૧૬) અને જીંદગી રોશન કરવી, તથા શરીરનો નાશ, તથા ત્રીજી રાત્રનો હિસાબ, તથા રસ્તાખીજનું તથા સેવટની શારીરીક જીંદગીનું થવું, ચીન્યત પુલ પસાર કરવો, અને સોશાંસનું આવી પહોંચવું, રસ્તાખીજ તથા સેવટની શારીરીક જીંદગીનું કરવું એ સર્વ વિષે બેગુમાન રહેવું. (૧૭) અને અશોખનો કાયદો, તથા પોર્ષોત્કેશોની દીન, તથા નેક વિચાર, તથા સારથી બોલી, તથા સારી ચાલવાળો હાથ ધરાવવો જોઈએ. (૧૮) અશોખના કાયદામાં સર્વ ભલાં લોકો સાથે રહેવું. (૧૯) શાંતિ તથા સોખત કામ તથા ભલાં કાર્યોથી છે. (૨૦) સઘળાં ભલાં લોકો સાથે ખરાબર તથા ઠીક દીનદારીથી રહેવું. (૨૧) અને જે કોઇ હતા તથા જે કોઇ છે તથા જે કોઇ થશે તેઓ સાથે સરખાં ભલાં કામના તથા સરખી દીનવાળા થવું. (૨૨) ભલાં કામો કાયદાથી કરવાં અને તેથી વધુ મ્હોટું થવાય છે, કેમકે જે કોઇ તે પોતે કરે છે તે તેથી વધુ અશો થાય છે.

(૨૩) અને કહ્યું છે કે “માજ્દયસ્ની દીન કયુત્ર કરી હું તેમાં શક વગરનો થયો છું, નહીં તનની કે નહીં જનની ખુશાલી શાહ અને નહીં સારી જીંદગી કે નહીં લાંબી જીંદગી શાહ અને તનમાથી બુદ્ધિ છુટી પડે તો પણ હું ભલી માજ્દયસ્ની દીન તજીશ નહીં. તેમાં મને વિશ્વાસ છે. હું બીજી દીનને વખાણીશ નહીં, અને તેઓને મ્હોટી કરીશ નહીં તથા તેઓમાં ભરોસો રાખીશ નહીં.” (૨૪) કારણકે આ જાણીતું છે કે વિચાર તથા શબ્દ તથા કામમાંથી કામથી ચુકાદો અપાય છે. (૨૫) કેમકે આ જીંદગીમાં નાદાન વિચાર તથા હોંશીયાર કામ મળતું નથી. (૨૬) કેમકે કાય જે કાંઈ માણસો કરે છે તે તેઓના શરીરમાં મૂકાયના ૩ રસ્તાને લીધે છે. (૨૭) આ ત્રણ રસ્તાથી તે ૩ મીનોઇ જગા અને ૩ ધુરા રસ્તાઓ ધરાવે છે: વિચારથી તેને વોહૂમનની જગા અને ગુસ્સાનો રસ્તો મળે છે, શબ્દોથી તેને હડાપણની જગા અને હવસનો રસ્તો મળે છે, અને કાયથી તેને રપેન મર્જન્યુની જગા તથા ગનરાક

નૌનોમનો રસ્તો મળે છે. (૨૯) કારણ કે જે માણસ આ ત્રણ અંચાવનાર શક્તિઓ વિશે કહે છે તે પોતાનાં શરીરમાં તેના વિચારને ધુરા વિચારથી, તથા એકીને ધુરા શબ્દોથી, તથા કાર્યને ધુરાં ક્રમોથી અંચાવે છે.

(૩૦) તેથી આભારી થવું જોઈએ અને આભારીપણું આ છે કે શક્તિવાન થવું જેથી રવાન દોજખમાં ન જાય. (૩૧) કેમકે માણસ જ્યારે પિતાની પીઠમાંથી માતાનાં પેટમાં જાય છે ત્યારે “શિક્ષાને પાત્ર” થાય છે; ત્યારથી અસ્તવિદ્યત, તેનાં ગળાં ઉપર એક મિનોમ્ ફાંસો નાંખે છે; જીંદગી સુધી તે ફાંસો નહીં ભલા મીનોમ્થી કે નહીં ધુરા મીનોમ્થી ગળાંમાંથી દૂર કરી શકાય છે. (૩૨) સિવાય કે પોતાની ભલી કરણીથી જેઓ અશે છે તેઓ ગુજરી જ્યા પછી તે ફાંસો ગળામાંથી કાઢી નાંખે છે; અને જેઓ દ્રવંદો છે તેઓ તે ફાંસા સાથેજ દોજખમાં જાય છે.

(૩૩) તેથી સર્વ લોકો જેઓએ આ દુનિયામાં વારંવાર યત્ન કરવી જોઈએ; તેઓએ, જેઓ આંધળાં અને ખેહરાં અને પાગલાં હોય તેઓ સિવાય, હાથના તથા પગના ગુનાહ જાણવા જોઈએ, સિવાય કે તેઓ એટલું પણ કરે કે તેઓ એક એવંદોની દીની મદદેસા સ્થાપે અને જુદું શીખે. (૩૪) પિતા તથા માતાએ પોતાનાં ફરજંદને તેઓ ૧૫ વરસનાં થાય તે પહેલાં તેઓનાં ઘણાંક કાર્ય તથા ભલાં કામો શીખવવાં જોઈએ, અને જ્યારે આ કેટલીક ચીજો તે શીખે ત્યારે સઘળાં કામ તથા ભલાં કામો જે તે ફરજંદ કરે તેઓ તે પિતા તથા માતાનાં થાય છે, અને જે તેને એમ ન શીખવવાથી તેની તંગીથી કાંઈ ગુનાહ કરે તો તેની શરૂઆત પિતાથી તથા માતાથી છે.

(૩૫) ભલાં કામોથી તે સરખા કાયદાવાળો, અને ગુનાહથી જુદી દીન વાળો, અને ભલાઈથી આભારવાળો, અને તકરારથી સંતોષી, અને આજીનથી મ્હોટાઈવાળો, અને કામમાંથી બચાવવાથી કામમાં મહેનતુ થાય છે. (૩૬) અને સઘળા ગુનાહથી તમારે પરોમાન થવું જોઈએ, અને જે એક હાસમાં ગુનાહ છોડી દેવામાં ન આવે તો તે (ચીન્વન) પુલ ઉપર પહોંચે છે. (૩૭) હવસ તથા ધુરી ખાહેશોને ડહાપણથી નાશ કરો. (૩૮) લોભને સંતોષથી, અને યુસ્સાને સારા સ્વભાવથી, અને અદેખાઈને સારી નજરથી, અને મુફલેસીને સારાં નસીબથી, અને અશાંતિને શાંતિથી, અને દરજીને રાસ્તીથી મારો.

(૩૯) જાણવું કે બહેસ્તની જગા સારી છે, અને મીનોમ્ શહેર વધુ ખુશીભયુ છે અને આસમાનનો વિસ્તાર વધુ રોશનીવાળો છે, અને ગરોખ્માનું રહેઠાણ રોશન છે, અને ભલાં કામની કરણી છેવટની શારીરિક હાલત જેનાથી છુટકા નથી, તેની મ્હોટી ઉમેદવાળી છે.

(૪૦) ધુરાં લોકો તેઓની બળવાન શક્તિથી બરાબર રહેતાં નથી, કેમકે બરાબ જીંદગીથી બદી તેઓનાં શરીરમાં જાય છે, અને ભલાઈ દંકાઈ જાય છે. (૪૧) શિક્ષણથી લાયકાત ઉઘોગી થાય છે, કેમકે શિક્ષણ દાનાઈનું બી છે, અને તેનું ફળ ડહાપણ છે, અને ડહાપણ બન્ને દુનિયાનો શણગાર છે. (૪૨) તેથી કહેવું છે, કે શિક્ષણ આબાદીમાં શણગાર છે અને મુફલેસીમાં બચાવ છે, અને આકતમાં મદદગાર છે, અને તંગીમાં પેશો છે. (૪૩) કાંઈને માટે પણ કોઈની મશ્કરી કરવી નહીં, કેમકે મશ્કરી કરનાર માણસની મશ્કરી થાય છે, અને તે નાચાર તથા આપીત થાય છે, અને તેનાં છોકરાં બરાબ ચાલનાં તથા ઓછાં લગાયક થાય છે.

(૪૪) દરરોજ પુણ્યપરજી સારૂ ભક્તો લેકોના મેળાવડામાં જવું જોઈએ, કેમકે જે કોઈ ભક્તો લેકોના મેળાવડામાં વધુ જાય છે તે ભક્તો કામો અને અશોભ વધુ મેળવે છે. (૪૫) અને દરરોજ ત્રણ વખત આતશકહેલમાં જાઓ, અને આતશ-નીયાએશ કરો, કેમકે જે કોઈ આતશ કહેલમાં વધુ જાય છે અને આતશ-નીયાએશ વધુ કરે છે તે દોલત તથા અશોભ વધુ મેળવે છે. (૪૬) પિતા તથા માતા તથા સરદારને દુઃખી કરવાથી સખત પરહેજ રહેજે કેમકે તેથી શરીર છુરી નામનાવાળું અને રવાન દ્રવંદ થતું નથી.

(૪૭) જાણવું કે દ્રવંદ ગનરાક મીનોઈ જે અણહદ લઢાઈ કરાવે છે તે આ ત્રણને લીધે વધુ ભારી છે; આખતી નજરનું ઢુંડી થવું, અને કાનથી ન સાંભળવું, અને ત્રીજો અશાંતિનો દુજ. (૪૮) કારણ કે જાહેર છે કે સુરજ આ કારણ માટે દરરોજ ત્રણ વખત દુનિયાનાં લેકોને ફરમાન આપે છે. (૪૯) આમદાદે આ કહે છે કે “અહુરમઝદ તમેને કે જેઓ માણસો છેઓ તેઓને આ સર્વ કહે છે કે ફરજમાં તથા ભક્તો કામો કરવામાં ઉલોગી થાઓ, જ્યાંસુધી હું તમેને આ દુનિયામાં જાંદગી બહુ હું સાંસુધી.” (૫૦) બપોરે આ કહે છે કે “અને પરણવામાં તથા ફરજી પેદા કરવામાં તથા ખીજ ફરજોમાં ઉલોગી થાઓ કારણ કે છેવટની શારીરિક હાલત સુધી ગનરાક મીનો તથા નાશ કરનારાઓ આ પેદાયશથી દૂર થવાના નથી.” (૫૧) સાંજે આ કહે છે કે “તમેએ કીંધા હોય તે ગુનાહથી પરેમાન થાઓ, જેથી હું તે તમેને માફ કરું.” કેમકે આ જાણીતું છે કે જેની રીતે સુરજની રોશની જમીન ઉપર પહોંચે છે તેમ તેનું બોલવું જમીન ઉપર આવે છે.

(૫૨) આ હાડમંદ દુનિયામાં વિચાર અને રાજદ તથા કામથી, ખુરં ના વિચારતા, તથા ના બોલતા, તથા ના કરતા. (૫૩) યજ્ઞદોનાં બળથી, અને ડહાપણના રસ્તાથી, અને દીનનાં સાધનને મ્હોટું કરવાથી, મહેનત કરવી અને જોતું કે છેવટે પણ જ્યારે ભક્તો કામની કિંમત એટલી મ્હોટી થશે, અને હદ વગરનો ગનરાક મીનો તેનાં અણહીડપણાંથી દુઃખ આપનાર છે, અને અહુરમઝદ તેનાં આશકારાપણાંથી એમ કોશિશ કરે છે કે જે કાંઈ ફરજની બળવણી અને ભક્તો કામોને લીધે દીનથી જાહેર થયલું છે તે તેની કોશિશથી ફેરફાર વગરનાં થાય છે.

(૫૪) આ છેવટના હજારમાં જેની દીન હદવગરની છુરાઈ છે અને માજ્દયસ્તી દીન તેનો સારો ઉપાય છે, અને શાંતિની દીન મ્હોટો કાયદો છે, અને ભક્તો તથા નેક કામ કરનારાઓની અને ફરજ બળવનારાઓની દીની તકરાર થાય છે, અને અહુરીમનનું તથા દેવોનું ખસાર થવું તથા તેઓનાં કમીનાપણાંની પિછાણ અને જેમ પાછો શણગાર કરવાનો નમુનો, અને વચન તોડનારાઓનાં ઘટવાનો વખત, અને દેવયસ્તીના સાગીદારો, તથા નાસ્તીકોનો રસ્તો તેઓ જોય છે; અને જીલમગારોથી ભલી પેદાયશને બચાવવાની ઉમેદ, અને માજ્દ-યસ્તી કાયદાવાળા દેશોનો કેટલોઈ સંબંધ, અને તેથી વોહુમનની શાંતિથી દરેક જણ મ્હોટાઈ મેળવે છે; અને દીનથી ડહાપણનું ઉંચાણ તપાસવું અને ડહાપણથી અશોભનો રસ્તો શોધવો, અને સખાવતના રસ્તાથી રવાનને ખુશ કરવું, અને સારી નજરથી મ્હોટી પહવી મેળવવી, અને હુજરથી નામ મેળવવું, અને સારી મનસ્વીથી દોસ્તો એકઠા કરવા, અને ઉંચી વિચાર શક્તિથી ઉમેદ પસંદ કરવી, અને સારી ખાસીયતથી નેકી મેળવવી, અને અશોભથી રોશન ગરોથમાનનો રસ્તો શણગારવો, અને ત્યાં પોતાનાં ભક્તો કામો તથા કરણીનું ફળ ખવાય છે. (૫૫) આ હોંશિયાર શરીર! રવાનને જો, અને ભક્તો કામો કર,

કેમકે રવાન શરીર નથી, તે મીનોષ છે દુન્યવી નથી. (૫૬) શરીરને માટે રવાનની આખર છોડતો ના તથા જુલતો ના. (૫૭) રવાનની આખર સાથે તે ચીજો વિષે ખાહેશ ના રાખતો જે નાશ થનાર દુન્યવી દોલત જેવી છે, જેથી શરીર પુલ ઉપર પહોંચે, અને રવાનને સળ થાય; પણ એવી ચીજો વિષે રાખ કે જેનું ફળ હમેશની ખુશાલીની ખુશી હોય. (૫૮) અને ભલાં કામોં તથા નેક કરણી મહેનતથી છે; અને તેનું મૂળ બક્ષિસથી છે, અને બક્ષિસ ખાહેશથી, અને ખાહેશ હોશથી, હોશ મીનોષ જ્ઞાનથી, અને જ્ઞાન તે હથિયાર છે જે છે, હતું અને રહેશે. (૫૯) તેથી જાહેર થયલું છે કે ભલી પેદાયશની ગોઠવણ કરવી અરાખર જરૂરી છે, અને ગોઠવણ કરે તેવી ચીજો શીખવનાર થા; સઘળાંને માટેનો ફાયદો ધચ્છનાર બને દુનિયાને ચલાવનાર છે.

સંતોષ, અને ખુશાલી અને આનંદથી પુરું કીધું. -

ચજદાંનાં નામથી (૨૩)

[માજદયરની લોકોને ડાહ્યાંઓની શિખામણ.]

(૧) પહેલાં લોકો જેઓ દુનિયાનાં માજદયરનીઓ છેઓ, તેઓ આ નેક ડાહ્યપણ-વાળા શબ્દો જે અદુરમજદ અને અમેશારૂપદોની શિખામણ છે તે કાન દબ સાંભળે.

(૨) હાંશીયાર લોકો, ઉશહીન ગાદમાં તમારે ઉઠવું જોઈએ, અને પોતાના હાથ તથા મ્હોટું કાયદા મુજબ ગોરૂપદના “ગોમેજથી” ધોવું; અને પાણીથી પાક કરવું અને કાયદા મુજબ સ્વચ્છ વસ્ત્રો પહેરવાં, અને દીની નીરંગ સાથે માજદયરની કુશ્તી બાંધવી, અને ભલી મનસ્વીસાથના વિચાર, તથા શબ્દો, તથા કામેથી રવાન માટેની ફરજ તથા ભલાં કામો કરવાં, અને અશોભ પૂછનાર થવું. (૩) આજે જ્યારે દાદાર અદુરમજદે મારામાં આ દુન્યવી જીંદગી રાખી છે ત્યાં સુધી, અને જ્યાંસુધી મ્હોત આવે તથા ખરાબ પવન આ શરીર ઉપર ફુટે અને શરીર ભાંગી જાય તથા હોશ, અને શક્તિ, તથા અકલ, તથા જ્ઞાન અને શરીર આ હાડપિંજરમાંથી જુદાં પડે ત્યાંસુધી આ દુન્યવી યાત્રે છોડી દેવી જોઈએ; જ્યારે મારું હાડપિંજર રીમન તથા બીજું થઈ જાય ત્યારે સોશાંસ અને સેવટની શારીરિક જીંદગી સુધી લોકોના હોશ, અને શક્તિ, અને અકલ, અને જ્ઞાન, અને તન, અને હાડપિંજર એક બીજા સાથે બેળાતાં નથી.

(૪) સેવટે માણસોનું શરીર એક ઝાડ જેવું છે જે રોપવામાં આવે છે અને જે ઉગે છે, તથા વધે છે અને મ્હોટું થાય છે; જેને તોડવામાં તથા કાપવામાં આવે છે, અને જે પડી જાય છે અને આતશ ઉપર મૂકવામાં આવે છે; આતશ તેને બાળે છે, અને નાશ કરે છે, અને ઝડપી પવન તેને દુનિયામાં ફેલાવે છે; પછી જેણે તે રોપીઈ હોય તે તેને જોય છે તો પીછાણતો નથી કે તેનું ઝાડ છે કે નહીં.

(૫) આખરે દુનિયામાંનાં લોકોમાં તે વધુ મ્હોટા છે જે પોતાની મ્હોટી દોલતથી ફરજનાં ભલાં કામો એકઠાં કરે છે. (૬) જે પોતાના ખેશીઓ, દાસ્તો તેમજ બીજા દીનનાં લોકો સાથેના કાલ તોડતો નથી, અને કાલ તોડનારાઓના ખુરા વિચાર, તથા ખુરા શબ્દો, તથા ખુરા કામથી પોતાના નબીરાઓ તથા ખેશીઓને ફળવતો નથી.

(૭) “જે તે સારા વિચાર વિચારે, સારા શબ્દો બોલે, (તથા) સારાં કામો કરે.”

(૮) કેમકે જે મનથી સારા વિચારો વિચારે, વાચાથી સારા શબ્દો બોલે, અને કામમાં સારાં કામો કરે તે પોતાના સારા વિચાર તથા સારા શબ્દો તથા સારાં કામથી પોતાનું રવાન બહેસ્તને સોંપે છે. (૯) કેમકે રૂપીનાક મીનો સારા વિચારેલા વિચાર, સારા બોલાયેલા શબ્દો તથા સારાં કીધેલાં કામોવાળો છે; જે ગાથાની માજદયરની ભલી દીન, તથા સારી ખાસીયતનું શિક્ષણ અને અશોધનો રસ્તો છે.

(૧૦) “જે તે ખુરા વિચારો વિચારે, ખુરા શબ્દો બોલે, અને ખુરાં કામો કરે.”

(૧૧) કેમકે જે કોઈ મનથી ખુરા વિચારો વિચારે, વાચાથી ખુરા શબ્દો બોલે, તથા કામમાં ખુરાં કામો કરે તે પોતાના ખુરા વિચારો, ખુરા શબ્દો તથા ખુરાં કામોથી પોતાનાં રવાનને દોજખને સોંપે છે. (૧૨) કારણ કે ગનરૂક મીનો ખુરા વિચારેલા વિચાર તથા

ધુરા બોલાયલા શબ્દો, તથા ધુરા કીધેલા કામોવાળો, જાદુની દીનનો, અધર્મી પેશાનો તથા ફરેખી રસ્તાવાળો છે.

(૧૩) ભલા કામની મ્હોટી આશાએ ગુનાહ ના કરો. (૧૪) હોંશીયાર લોકો જીવાની માટે ખાત્રીમંદ હોતા નથી કેમકે ધણાં લોકો નાદાનીમાંજ આ દુનિયામાંથી ચાલી જાય છે, અને નાશુદ તથા અણુદીઠ થઈ જાય છે, અને જેઓ લાંબો વખત જીવે છે સેવડે વળી તેઓનો અંજમ પણ પસાર થવાનો, નાશુદ થવાનો અને અણુદીઠ થવાનો છે. (૧૫) હવે મારે રસ્તાખીજની તે ચીજને કરવી જોઈએ જે લાંબો વખત ચાલે તથા ખરાબ ન થાય.

(૧૬) શરીર વિષે જાણવું કે તે દુન્યવી કામ માફક પસાર થવાનું છે. જીલી જનારાઓ જે હાડખીંજર અગાઉ બહાર તથા નાજીક ગણવામાં આવતું હતું તેને તેની જગાએ લઈ જાય છે, અને ત્યાં તેને યાદ વગર મુકે છે; દહાડે દહાડે તે વધુ જીલાયલું તથા યાદ વગરનું થાય છે, હયાત લોકો તેને વિષે તકરાર કરે છે અને દરન ઇજતા નથી, ત્યારે હું જે રવાન છું અને તું મારાં શરીરથી મજરને લાયક છું તે કંગાલ તથા ગરજમંદ થાઉં છું.

(૧૭) આ નસીહત જે અસલનાં લોકોએ કહી છે અને ડહાપણવાળાઓ તરફની છે તે હું તમોને જાહેર કરું છું કે જે જે તમો સમ્યાપ્તથી આ દુનિયામાં કબુલ કરશો તો તમો જાહેર દુનિયાનો કાયદો હાંસલ કરશો. (૧૮) આ દુનિયા ઉપર ભરોસો રાખતા ના તેમજ દુનિયાની ધણીક ખાહેશ ઉપર, કેમકે આ દુનિયા કોઈ પાસે રહી નથી, નહીં મહેલ કે નહીં જાંદગીનું ઘર, કે નહીં દુગરની ખુશાલી જે આપવામાં આવે છે તથા જે જણાય છે (તે રહેશે). (૧૯) ઓ દુનિયાનાં લોકો, હમોએ કેટલાંક માણસો આ દુનિયામાં આવે છે તેઓને જોયા છે, ધણીકોએ આ દુનિયામાં કેટલાંક સાહેબો તથા લશ્કરના સરદારો જોયા છે જેઓએ માણસો ઉપર સરદારી ભોગવી છે, અને તેઓ લોકોમાં ધણી મ્હોટાઈથી ફરતા હતા એમ ધારીને કે તેઓ આ દુનિયામાં ધણાં મ્હોટા હતા, પણ તેઓની મ્હોટાઈ જતી રહી અને દરદ સાથે આરમાન તરફ ચાલી ગયા. (૨૦) જેની રીતે દરેક જણે આ જોયું કે શાને માટે તેણે આ દુનિયા ઉપર ભરોસો રાખવો જોઈએ જ્યારે તે આ દુનિયાને થોડા વખતની ગણુતા નથી અને શરીરને આસાનીવાળું સમજે છે તથા ભલાં કામો કરવાનું ચાલું રાખે છે; જ્યારે કાલે આપણને તે રાસ્ત જડજ પાસે જવું છે. ખુશાલીલયાં અને લાંબી જાંદગીવાળા તથા અશો તથા ફત્તેહમંદ તથા ખાહેશ પુરી પાડનાર થજો.

સંતોષ અને ખુશાલી તથા આનંદથી પૂરું કાઢું.

અશો તથા ભલા ખુદાનાં નામથી (૨૩).

ખુશરૂ-ઈ કવાતાનની નસીહત.

(૧) એમ કહે છે કે જ્યારે તેનો વખત પુરો થવા આવ્યો અને તેનો જીવ તનથી જુદો પડ્યો તેની અગાઉ, અમર રવાનના ખુશરૂ કોબાદે આ નસીહત આ દુનિયાનાં લોકોને આપી; “જ્યારે આ જીવ મારાં તનથી જુદો થાય ત્યારે મારું આ તખ્ત ઉપર ઉચ્કવું, અને તમેએ તે અરખાનવર લઈ જવું, અને અરખાનવરમાં મુકવું, અને દુનિયાનાં લોકોને ખાંચ મારીને કહેજો કે: “ઓ આદમીઓ! શુનાહ કરવાથી પરહેજ રહેજો; અને ભલાં કામો કરવા માટે ખંતીલા થજો; અને દુન્યવી દોલતને ઉતરતી ગણજો, કેમ કે આ તે તન છે જે શરીર ગઘ કાલે એવું હતું કે તેનાથી લોકો ત્રણ પગલાં દૂર રહેતાં હતાં; અને દરેક જગાએ તથા દરેક વખતે અશોમ તથા દુન્યવી દોલતમાં વધારો કરવું હતું, જે આજે તેની રીમન હાલતને લીધે જો કામ તેને પોતાનો હાથ લગાડે તો યરશતુમથી પોતાને પવિત્ર કરવાની જરૂર પડે, અથવા તેને યજ્ઞદોની યજ્ઞને તથા અશો લોકો સાથેની વાતચીત કરવા દે નહીં; અને ગઘ કાલે પાદશાહીના દબ્દબાને લીધે પોતાનો હાથ કામને આપવું ન હતું, જ્યારે આજે રીમનીનાં બહાનાને લીધે કામ તેને હાથ લગાડવું નથી.

(૨) “ઓ દુનિયાનાં લોકો! એવી રીતે ચાલો કે આશીર્વાદ પામે, સાચા વિચારથી ચાલજો, અને દુનિયાનાં લોકો માટેનાં કામ કરવા સારું હલવાળા કારોબારમાં મેહનત તથા ખંત-વાળા થજો. (૩) કામમાં વ્યવસ્થા તથા મધ્યમપણું જાળવજો, અને દીનમાં સખી તથા રાસત થજો, તથા સાચાં લોકો સાથે એકમત થજો. (૪) જીંદગીને માટે નસીહત આપનારાઓની શિખામણ સાંભળજો અને તમારું કામ અંદાજ તથા મધ્યમપણુંથી કરજો. (૫) પોતાનાં ભાગ્યથી સંતોષી થજો, અને બીજાની દોલતની ખાલેશ ના કરતા. (૬) ગરીબોને ભેટ આપવામાં જખીલાઇ કે બેપરવાહી ના કરતા; જાણવું કે માણસ કેમ લાચાર થાય છે, સાહેબી તથા દોલત જતી રહે છે, મોટી સંપત્તિ, અને પ્યાર, અને આફત, અને ગરીબી પસાર થઇ જશે. (૭) અહીં જીંદગી ટુંકી છે, લાં રસતો લાંબો છે, અને સખત તકરાર તથા રાસત જડજ છે, લાં સારાં કામો ઉછીનાં મળતાં નથી: તે આશીર્વાદ મેળવતો નથી તથા પોતાનું કામ પુરું કરતો નથી, અને તે ધણાં ભલાં કામો કરે, તે સિવાય તેનું શરીર તથા રવાન સ્વિકારાતાં નથી, ત્યારે તે ચીનવત પુલ પસાર કરી શકતો નથી કેમ કે લાં મેહોર તથા રશતુ જેવા રાસત જડજો છે.

(૮) “ભલા થજો કે તમે ગરોશ્માની થાવો. (૯) બીજાની મશકરી ના કરતા કે તેથી કીર્તિવંત થાવો, કારણ કે ભલાઇ તથા ખુરાઇ દરેક જગાએ તથા દરેક માણસથી થઇ શકે છે. (૧૦) આ દુનિયાને થોડા વખતની ગણજો, અને શરીરને આસાનીવાળું તથા ભલાઇ કરવાની છે એમ ગણજો, મીનોઇ દુનિયાને પોતાની કરવા માટે મહેનત કરજો.

(૧૧) “આ પણ કેલવામાં આવ્યું છે કે દરેક જણે જાણવું જોઇએ કે “હું કયાંથી આવ્યો છું? અહીં હું શા માટે છું? મારે કયાં પાછું જવું છે? લાં મારી પાસે તેઓ શું માંગશે?” (૧૨) હું એમ જાણું છું, કે “હું દાદાર અહુરમજ્દ પાસેથી આવ્યો છું; હું અહીં ખુરાઇ અટકવવા આવ્યો છું; અને દાદાર અહુરમજ્દ પાસે પાછું જવું છે; મારી પાસે અશોમ અને કહાપણ શીખવનારની ફરજ અને એક સરખી શણગારેલી ખાસીયત માંગે છે.” (૧૩) શહેનશાહ ખુસરૂનું રવાન અમર થજો! જેણે આ શિખામણ આપી છે, અને આ હુકમ ફરમાવ્યો છે, એમ થજો!

સંતોષ તથા ખુશાલી સાથે તમામ કામું છે.

ખુદાનાં નામથી (શરૂ). આત્રોપાત મારેસ્પંદની શિખામણો.

આ અમર રવાનવાળા આત્રોપાત (આદરખાદ) મારેસ્પંદની શિખામણ છે.

(૧) આ બહુશીતું છે કે આત્રોપાતને પોતાનું બતી ફરજંદ ન હતું, અને યજ્ઞદેની સેતાયશ કરવા પછી ઘણો વખત ન થયો કે આત્રોપાતને એક ફરજંદ થયું, અને સ્પીતમાન જરતુશ્ત્રની સારી ખાસીયત હપરથી તેનું નામ જરતુશ્ત્ર રાખ્યું, અને (આત્રોપાતે) કહ્યું કે: “મારા દીકરા, હા, કે હું તને શિક્ષણ શીખવું.”

(૨) “મારા દીકરા! હાલાં કામનો વિચાર કરનાર થજે, નહિં ગુનાહના વિચારવાળો કેમકે માણસ બવેદાન સુધી હવવાતો નથી, કેમકે મીનોમ્મ ચીજ વધુ લાયક છે. (૩) જે કાંઈ થઈ ગયું હોય તે બૂલી જ અને જે કાંઈ ન બનવાનું હોય તે વિષે દીલગીર તથા દુઃખી ના થતો. (૪) સાહેબ તથા સરદાર માણસ સાથે બેપરવા અને મગર ના થતો. (૫) જે કાંઈ તારે માટે સાઈ ન હોય તે બીજા સાથે કરતો ના. (૬) સાહેબો તથા દોરતોમાં એક મતનો થજે. (૭) તાંડ શરીર બીજાની તોડરીમાં સોંપતો ના. (૮) જે કોઈ તારી સાથે ગુરસો તથા કાનો દેખાડે તેનાથી દૂર રહેજે. (૯) હમેશાં તથા દરેક જગોએ ખુદા ઉપર ઉમેદ રાખ, અને તેને દોરત ગણજે જે તારી તરફ ફાયદાવાળો હોય. (૧૦) યજ્ઞદો તથા અમેશાસ્પંદની ચીજને માટે મહેનતુ તથા જન આપનાર થજે. (૧૧) સ્ત્રીને છુપી વાત કહેતો ના. (૧૨) જે કાંઈ સાંભળે તે ઉપર ધ્યાન આપજે અને મૂર્ખાઈથી બોલતો ના. (૧૩) તારી પોતાની સ્ત્રી તથા ફરજંદને શિક્ષણથી દૂર રાખતો ના, જેથી દીલગીરી તથા મ્હોટું દુઃખ નહિં પડેએ અને તું પશીમાન ન થાય. (૧૪) કવખતે હરતો ના. (૧૫) જવાબ આપવા પછી તથા પહેલાં માફકસર વિચાર કરજે. (૧૬) કોઈને પછુ કશાં માટે હરતો ના.

(૧૭) અજ્ઞાન માણસ સાથે ભેદ ના ધરાવ. (૧૮) ગુરસાવાળા માણસ સાથે મુસાફરી ના કર. (૧૯) મૂર્ખ માણસ સાથે તકરાર ના કર. (૨૦) ઘણી દોલતવાળા માણસ સાથે ખાણ ખાનાર ના થતો. (૨૧) મુકલેસ માણસ સાથે ખાણ ખાનાર ના થતો. (૨૨) છુરી છુનીયાદના તથા છુરી તોખમના માણસનું કરજ લેતો ના અને આપતો ના કેમ કે તને ભારી વ્યાજ આપવું પડશે, અને દરેક વખતે તારા દરવાજા ઉપર બિભો રહેશે, અને હમેશાં તારા દરવાજા ઉપર પેગામચી મોકલશે અને તેથી મ્હોટી નુકસાની નીપજશે. (૨૩) ખરાબ નજરના માણસને મદદ સાઈ ના લેતો. (૨૪) અદેખાધવાળા માણસને દોલત ના દેખાડતો. (૨૫) પાદશાહોને ખોટી સલાહ ના દેતો. (૨૬) ઇજ્જ કરનાર તથા ખોટું બોલનાર માણસના શબ્દો ના સાંભળતો. (૨૭) લોકોને સજ્જ કરવામાં ઘાતકી ના થતો. (૨૮) સલામાં તકરાર ના કર. (૨૯) લોકોને મારતો ના. (૩૦) જગા માટે લડતો ના. (૩૧) છુટા ખવાસના, કામ બાજુનાર અને હોંશીયાર સારી ખાસીયતના માણસ સાથે પૂછપરછ કર અને તેનો દોરત થા. (૩૨) બેપરવાઈથી મ્હોટી આફત ન આવે તે સાઈ કરમાં રહે. (૩૩) જખરા કીનાબોર માણસથી દૂર રહે. (૩૪) લખનાર માણસ સાથે દુશ્મન ન થા. (૩૫) મૂર્ખ બોલનાર માણસ આગળ તારો ભેદ ન કહે. (૩૬) કહાપણવાળા મ્હોટી ગદવીવાળા માણસને બહાલો ગણ તથા તેને સવાલ પૂછ અને તેનું સાંભળ. (૩૭) કોઈનેથી જુદું કહેતો ના. (૩૮) જેને શરમ ન હોય તેને તારી દોલત દેતો ના. (૩૯) ચીજ ઉપર છુરી નજર હોય એવા માણસ પાસે કાંઈ ચીજ ગીરો રાખતો ના. (૪૦) ન રાક્ષી માટે અને ન જુદાઈ માટે સોગંદ ખાતો ના.

(૪૧) જ્યારે પરણવાની ઇચ્છા રાખે ત્યારે પાસે અરથ ધ્યાનમાં રાખજો. (૪૨) તારે પોતાને માટે તારીજ સ્ત્રી બોલાવજો. (૪૩) જો દોલત ધરાવે તો પહેલાં પાણી, ખેતર, તથા જમીન ધણી ખરીદજો, કેમકે તેનું કુળ ન મળે તોપણ મુદ્દલ હાથમાં રહેશે. (૪૪) લોકોને તારા શબ્દોથી ન સતાવ, જો કે તું તેમ કરવા શક્તિવાન હોય તો પણ. (૪૫) લોકોનાં કીના તથા નુકસાન માટે જતો ના. (૪૬) તારી પાસે દોલતની શક્તિ હોય તો સખાવત કર. (૪૭) કોઈ પણ માણસ સાથે ઠગાઈ ન કર કે તું પણ વધુ દુઃખી ન થાય. (૪૮) સારી પદ્ધતિ-વાળા માણસને બહોલો તથા મોટો ગણુ અને તેનું કહેવું કમુલ કર. (૪૯) તારા ખેતીઓ તથા દોસ્તો સિવાય બીજાઓ પાસે કરજ લેતો ના. (૫૦) શરમવાળી સ્ત્રી સાથે દોસ્તી રાખ અને તેને હોંશીયાર તથા ડાહ્યા માણસને શાદીમાં આપ, કેમકે હોંશીયાર તથા ડાહ્યા માણસ સારી જમીન જેવો છે જેમાં બી નાખવામાં આવે તો તેમાંથી સારાં સારાં ફળો નીપજો છે. (૫૧) ખુલ્લું બોલનાર થજો. (૫૨) વિચાર કીધા વગર બોલતો ના. (૫૩) અરાબર રીત વગર કરજ આપતો ના. (૫૪) તથા શીખેલી શરમાલ સ્ત્રી સાથે દોસ્તી રાખ અને તેનેજ પરણ. (૫૫) સારા ખવાસના તથા લાયક કામ બાણનાર માણસને, તે જો કે ગરીબ હોય તો પણ, તારો જમાઈ કર કેમકે દોલત યજ્ઞદોની બહેલી છે. (૫૬) ગરીબીમાં આવી પડેલાં માણસને હસતો ના કેમકે તું પણ વધુ ગરીબ થશે. (૫૭) એક માનવાળો માણસ ગુનાહ કરે તો તેને કેદ કરતો ના પણ એક સુટેલા, છુટોગ અને હોંશીયાર માણસને તેને દારોગો કરજો.

(૫૮) જો તને છોકરો હોય તો તેને અચપણમાંજ શાળામાં મોકલજો કેમકે શિક્ષણ શેશનીની આંખ છે. (૫૯) શિક્ષણ શબ્દો વિચારીને બોલ, કેમકે શબ્દો બોલવા સારા છે અને રાખવા સારા છે, અને તે બોલવા કરતાં રાખવા સારા હોય છે. (૬૦) સાચું બોલનાર માણસને પેગામચી કરજો. (૬૧) માર પડેલા (એટલે દુઃખી) માણસનો ભરોસો ના કર, અને વિશ્વાસુ અને ખાત્રીવાળા માણસ તરફ જેમ સચ્ચતા રખાય તેમ સારી રીતે રહે. (૬૨) શબ્દો મીઠા બોલ. (૬૩) બોલી મીઠી રાખ. (૬૪) વિચાર નેક રાખ. (૬૫) પોતાની વખાણુ ન કર જેથી નેક કરણીવાળો થશે. (૬૬) સાહેબો તથા પાદશાહોની નાખુશી ના ખેંચતો. (૬૭) મોટા કાયદાવાળા તથા ભજા માણસને સવાલ પૂછ. (૬૮) ચેર માણસ પાસેથી કાંઈખી ચીજો લેતો ના તથા આપતો ના અને તેઓને કંગાલ કરજો. (૬૯) દોઝખના કરથી સખ સંભાળથી કરજો. (૭૦) દરેક માણસ સાથે કોઈ પણ ચીજ સાફ ખેપરવા તથા મગર થતો ના.

(૭૧) તાબેદાર થજો કે જેથી સારા ભાગ્યવાળો થશે. (૭૨) ગુનાહ વગરનો થજો જેથી નીકર થશે. (૭૩) ઉપકારી થજો કે જેથી ભજાઈને લાયક થશે. (૭૪) એક મતવાળો થજો કે જેથી વિશ્વાસુ થશે. (૭૫) સાચ્યા બોલવાળો થજો જેથી તું ભરોસાપાત્ર થશે. (૭૬) ડાહ્યપણુ-વાળો થજો કે જેથી ધણુ દોસ્તવાળો થશે. (૭૭) સારી દોસ્તીવાળો થજો કે જેથી પ્રખ્યાત થશે. (૭૮) પ્રખ્યાત થજો કે જેથી સારી છાંદગીવાળો થશે. (૭૯) સારાં ભાગ્યવાળો અને દીન દોસ્ત થજો કે જેથી અશો થશે. (૮૦) રવાનને પૂછવાવાળો થજો કે જેથી બહેશ્તને લાયક થશે. (૮૧) બહેસ કરનાર થજો કે જેથી ગરોધમાનને લાયક થશે.

(૮૨) બીજાઓની સ્ત્રીને ફસાવતો ના, કેમકે તેથી રવાનનો ભારી ગુનાહ થાય છે. (૮૩) નીચ તથા અસંતોષી માણસને રાખતો ના કેમકે તે ઉપકારી થતો નથી. (૮૪) ગુસ્સા તથા કીનાને ખાતર રવાનને ઇજ ના કર. (૮૫) કામ કરવામાં તથા બોતવામાં મીકાસ તથા

નમનતાઈ રાખજે કેમકે નમનતાઈથી તારી પીઠ લાંગતી નથી અને મીઠા સત્તાત્રથી છલ ગંધાતી નથી. (૮૬) પહેલો શબ્દ જુરા ખવાસથી ન બોલ. (૮૭) જ્યારે અનુમનમાં બેસે ત્યારે અજ્ઞાન માણસ પાસે ન બેસ કે જેથી તું અજ્ઞાન ન જણાય. (૮૮) શાદીની મીઠલસમાં તને બેસવા લાયક હોય તેનાથી ઉંચી જગોએ બેસતો ના કે કોઈ તને તે જગોએથી ઉઠાડે નહીં અને નીચલી જગોએ બેસાડે. (૮૯) દુન્યવી મીલકત તથા દોલત ઉપર ભરોસો ના રાખ કેમકે દુન્યવી મીલકત તથા દોલત એક પક્ષી જેવાં છે જે એક ઝાડ ઉપરથી બીજાં ઝાડ ઉપર બેસે છે અને કોઈ પણ ઝાડ ઉપર રહેતું નથી. (૯૦) તારા પિતા તથા માતા તરફ માનવંત અને શબ્દો સાંભળનાર તથા તાબેદાર થજે કેમકે એક માણસ જેના માતૃપિતા શ્રવતાં હોય તે જંગલમાંના સિંહ જેવો છે જેનેથી દરેક પ્રાણી ડરે છે; અને જેનાં માતૃપિતા નથી તે એક વિધવા સ્ત્રી જેવો છે જેની પાસેથી કોઈ કાંઈ ચીજ લઈ જાય તો કાંઈ કરી શકતી નથી અને દરેક જણ તેણીને પીડા સમાન ગણે છે. (૯૧) તારી દીકરી એક હોંશીયાર તથા ડાહ્યા માણસને આપજે કેમકે હોંશીયાર તથા ડાહ્યો માણસ એક સારી જમીન જેવો છે જેમાં બી નાખવામાં આવતાં પુષ્કલ અનાજ પેદા થાય છે.

(૯૨) કોઈથી અપમાન સાંભળવા ન માંગે તો કોઈને અપમાન કરતો ના. (૯૩) બોલવામાં ઉતાવળ્યો અને મૂર્ખ ન થતો, કેમકે ઉતાવળ્યો તથા મૂર્ખ માણસ એક આતશ જેવો છે જે જ્યારે જંગલમાં પડે છે ત્યારે સઘળાં પક્ષી તથા માહીએને બાળે છે અને પીડાકારક શ્રવણોને પણ બાળે છે. (૯૪) જેનાથી તેનાં પિતા તથા માતા દુઃખી તથા નાખુશ હોય તેવા માણસ સાથે હમકાર (એટલે સાથે કામ કરનાર) ના થતો, જેથી તને કાયદામાં ખટનામ ન થવું પડે, અને કોઈની પણ દેહતી તથા મહેર મળે નહીં. (૯૫) જુરી શરમ તથા હવસને ખાતર તારાં રવાનને દોજખમાં સોંપતો ના. (૯૬) બે રીતના શબ્દો બોલતો ના. (૯૭) અનુમનમાં બેસે ત્યારે જુદા માણસ પાસે બેસતો ના કે તેથી તું પણ વધુ દરદમંદ ન થાય. (૯૮) આસાન પમનો (એટલે મેહનત) થજે કે જેથી તું રોશન આંખવાળો થશે. (૯૯) રાત્રમાં ઉઠવાવાળો થજે કે જેથી કામ પુરું કરનાર થશે. (૧૦૦) જુના દુસ્મનને નવો દોસ્ત ના કર, કેમકે જુનો દુસ્મન એક કાળા નાગ જેવો છે જે ૧૦૦ વર્ષ સુધી કીનો જૂલતો નથી. (૧૦૧) જુના દોસ્તને નવો દોસ્ત કરજે કેમકે એક જુનો દોસ્ત જુના દારૂ જેવો છે જે જેમ વધુ જુનો થાય તેમ પાદશાહોને પીવા માટે સારો લાયક થાય છે. (૧૦૨) યજ્ઞોને આરાધનાર થજે અને તારૂં દીલ ખુશ રાખજે કે જેથી યજ્ઞોની મદદથી ભક્ષાર્થ વધારનાર થાય. (૧૦૩) રાજ કરનાર માણસને અપમાન ન કરતો કેમકે તેઓ દેશની પાસખાની કરે છે અને દુન્યાનાં લોકોને નેકી બહે છે.

(૧૦૪) અને, મારા દીકરા, આ પેદાયશમાં લોકોની મદદ માટે ડહાપણ સારી ચીજ છે, કેમકે કદાચ દોલત જતી રહેશે, અથવા ચોપચું ઢાર મરી જશે પણ ડહાપણ રહી જશે. (૧૦૫) દીન ઉપર ઉત્તવાર થવાની મહેનત કર કેમકે સંતોષ મેળવું ડહાપણ છે, અને તેથી મેહોટી મીનોઈ ઉમેદ મળે છે. (૧૦૬) દરેક વખતે તારાં રવાનને યાદ રાખ. (૧૦૭) તારાં નામને ખાતર તારી ફરજ ના છોડ. (૧૦૮) તારા હાથ ચોરીથી, અને પગ આળસાઈથી, અને મન હવસના વિચારથી દૂર રાખ કેમકે જે ભલાં કામ કરે છે તે બહોળો મેળવે છે, અને જે ગુનાહ કરે છે તે શિક્ષા પામે છે. (૧૦૯) જે કોઈ દુસ્મન સાથે કુવો ખણે છે તે પોતેજ તેમાં

પડે છે. (૧૧૦) બલો માણસ આસાચશ બોગવે છે, અને ખુરો માણસ મ્હોટું દુઃખ તથા શીકરમાં પડે છે. (૧૧૧) જીવાન સ્ત્રી સાથે શાદી કર. (૧૧૨) દારૂ માફકસર પી કેમ કે જે કાંઈ દારૂ હદ વગર પીએ છે તેનાથી ઘણી જાતના ગુનાહ થાય છે. (૧૧૩) જ્યારે તું ઘણાક સપ્તનાં મંત્ર દીક જાણુતો હોય ત્યારે વારંવાર તારો પગ સપ્ત ઉપર મૂકતો ના કે જેથી તને તે કંખે નહીં અને તેજ જગોએ મરી ન જાય. (૧૧૪) જ્યારે તું પાણીમાં તરતાં સારી રીતે જાણુતો હોય ત્યારે વારંવાર મજબુત પાણીમાં ન જા કે જેથી તું ઘસકાઈ ન જાય અને તેજ જગોએ મરી ન જાય. (૧૧૫) કાંઈપણ રીતે તું વચન તોડનાર ના થતો જેથી તારી કીર્તિ જતી ન રહે. (૧૧૬) બીજાની દોષત અગાડતો ના, અને તારી પોતાની દોષત સાથે બેળતો ના, જેથી તારી પોતાની દોષત અજુદીઠ તથા ગાયબ ન થાય, કેમકે જ્યારે કાંઈ પોતાની ન હોય એવી દોષત પોતાની દોષત સાથે રાખે છે તે

(૧૧૭).....ખુશ ન થા કેમ કે માણસ એક હવાથી ભરેલી કાથળા જેવો છે જ્યારે તેમાંથી હવા જતી રહે છે ત્યારે તેમાં કાંઈ ચીજ રહેતી નથી. (૧૧૮) માણસ એક દુધ પીતાં બાળક જેવો છે જે ખાસીયત ધરાવવા પછી તેને છોડતો નથી.

(૧૧૯) અહુરમઝદ રોજે દારૂ પી અને ખુશ થા. (૧૨૦) વોહુમન રોજે નવાં કપડાં તથા જમો પહેર. (૧૨૧) અદીબહેસ્ત રોજે આતશકદેહમાં જા. (૧૨૨) શહરવર રોજે ખુશ થા. (૧૨૩) રપેન્દમંદ રોજે જમીનની ખેતી કર. (૧૨૪) ખુરનાદ રોજે કૂવો ખોદ. (૧૨૫) અમરદાદ રોજે રોપા તેમજ ઝાડ રોપ.

(૧૨૬) દએ-પ-આદર રોજે માંયું ઘો તથા વાળ અને નખ કાપ. (૧૨૭) આદર રોજે મુસાફરીના રસ્તાએ જા, અને તાન ન જીજ કેમકે તેથી મ્હોટો ગુનાહ થાય છે. (૧૨૮) આવાં રોજે પાણીથી પરહેજ રહે અને પાણીને હેરાન ન કર. (૧૨૯) ખુરશીદ રોજે છોકરાંને નિશાળમાં મૂક જેથી તે શીખેલું તથા ભણેલું થાય. (૧૩૦) માહ રોજે દારૂ પી અને દોસ્તો સાથે ચુક્તેગો કર અને માહ સાહેબ પાસે ભેટ માંગ. (૧૩૧) તીર રોજે છોકરાને તીર ફેંકતાં અને મારતાં અને ઘોડેસ્વારી કરતાં શીખવા મોકલ. (૧૩૨) ગોશ રોજે ગોસ્પંદની પરવરેશ કર અને ગોધાને તેનું કામ શીખવ.

(૧૩૩) દએ-પ-દીન રોજે માંયું ઘો તથા વાળ અને નખ કાપ, અને દરાખ તેના વેલા ઉપરથી પાછી શીશામાં નાંખ જેથી સારી થાય. (૧૩૪) મેહર રોજે જો કાંઈથી મૂશકેલી આવી હોય તો મેહર પાસે ઉભો રહે અને મેહર આગળ દાદ માંગ તથા બંદગી કર. (૧૩૫) સરોશ રોજે અશો સરોશ આગળ રવાનના છુટકારા સાથે દોઆ માંગ. (૧૩૬) રસ્ને રોજે તારો ધંધો તથા જે કાંઈ કામ તું કરવા માંગે તે બરાબર કર. (૧૩૭) કવદીન રોજે સોગંદ ના ખા અને તે દિવસે અશો કવાહરની સેતાયશ કર જેથી તું વધુ ખુશાલ થશે. (૧૩૮) બેહરામ રોજે ધરનો તથા મકાનનો પાયો નાંખ કે જલદી કામ પુરું થાય; અને જંગ તથા લડાઈમાં જા કે ક્તેહમંદ પાછો આવે. (૧૩૯) રામ રોજે સ્ત્રી પરણુજે અને કામ તથા રામશની કર અને જડજ પાસે (દાદ માંગવા) જા કે ક્તેહ તથા છુટકારો મળે. (૧૪૦) ગોવાદ રોજે યજ્ઞરને કર અને તેનું કામ ન કર.

(૧૪૧) દએ-પ-દીન રોજે જે કાંમ કરવા માંગે તે કર, અને સ્ત્રીને ઘરે લાવ, તથા તારા બાલ અને નખ કાપ, અને જામો પહેર. (૧૪૨) દીન રોજે નાશકરક જીવડાં માર. (૧૪૩) અશીસવંધ રોજે નવી ચીજ ખરીદ અને ઘરે લાવ. (૧૪૪) આસ્તાદ રોજે થોડા તથા ગોધાને જીવાન આગળ છોડ કે દસ્તીથી પાછા આવે. (૧૪૫) આસ્માન રોજે દૂરની મુસાફરીના રસ્તાએ જા કે જેથી ખરાબર આવે. (૧૪૬) જમીયાદ રોજે દારૂ ના પી. (૧૪૭) મારસ્પંદ રોજે જામો ઉમેર, અને સીવ તથા પહેર, અને સ્ત્રી સાથે સંબંધ કર કે જેથી તેજ, ખહાદુર તથા ભણું ફરજંદ જન્મે. (૧૪૮) અનેરાન રોજે વાળ તથા નખ કાપ અને સ્ત્રી સાથે સંબંધ કર કે નામવાર ફરજંદ જન્મે.

(૧૪૯) કેમકે જ્યારે તુંને આખાદી મળે ત્યારે ખુશ ના થા, જ્યારે દુઃખ આવી પડે તેથી દુઃખી ના થતો કેમકે થોડા વખતની આખાદી તે દુઃખ છે; અને થોડા વખતનું દુઃખ સાફ છે, અને કોઇ ઉચાઇ નથી કે જેની આગળ નીચાણ નથી અને કોઇ નીચાણ નથી કે જેની પછી ઉચાણ નથી હોતું. (૧૫૦) ખોરાક ખાવામાં લોભી ન થવો. (૧૫૧) અને દરેક જાતનો ખોરાક ખાઇ ન જા, અને જલદી જલદી શાદીમાં તથા મહોટાંઓની મીજલસમાં ન જા જેથી તું લાચાર ન થશે. (૧૫૨) કંઈ ચાર ચીજો માણસનાં શરીર સાફ જે એક અજ્ઞાન માણસ પોતાનાં શરીર સાથે કરે તે એટલી ખરાબ છે? એક ખાન દેખાડવું, એક મગફળીની છુરી શક્તિ જે ઝળકતા માણસ સાથે ધિક્કારથી વર્તે છે, એક નાદાન સ્વભાવવાળો મહોટો માણસ જે નાની ઉમરની સ્ત્રી સાથે પરણે છે, અને એક જીવાન માણસ જે છુટ્ટી સ્ત્રી સાથે પરણે છે. (૧૫૩) માણસની દોસ્તી તેની સારી મનસ્વી અને ભલો સ્વભાવ તથા સારી વાત ઉપરથી જણાય છે. (૧૫૪) અને મારા દીકરા, હું તને કહું છું કે લોકોને મદદ કરનાર ચીજોમાં ડહાપણ સાફ છે.

આત્રોપાત મારેસ્પંદ જેણે આ નસીહત કીધી તથા ફરમાન આપ્યું તેનું સ્વામ અમર થાઓ. એમ થાઓ.

વેહ-જાત ફરખો-પીરજની શિખામણો.

સાચું બોલનાર તથા ડહા વેહ-જાત ફરખો પીરજે કહ્યું છે કે: મેં અનુભવ્યું છે કે ડહાપણુ લલા મીનોથી જે, અને કામ આ દુન્યવી હયાતિમાંનું છે. દરેક સ્ત્રીજ ડહાપણુથી નક્કી થાય છે. જે ડહાપણુથી ભરેલો હોય તે હંમેશાં સુખી છે, અને જે ડહાપણુ વગરનો હોય તે દુઃખમાં રહે છે; જે જાણીઓ હંમેશાં પોતાનાં કામને લીધે સુખી છે. એક કે જે તે ડહાપણુ ધરાવે તેથી (સારું નરસું) જાણી શકે છે, અને એક કે જે તે ડહાપણુ ન ધરાવે તેને લીધે ડહાપણુ વગરનો હોય તે. જે ડહાપણુવાળા તથા હાંશીયાર માણસો હોય છે: એક દાનાવ દરતુર જે જ્યારે મીઠકત તથા દીનનાં સાધનો ધરાવતો ન હોય અને જ્યારે તે તેને લાવવું ન પડે ત્યારે તે હાંશીયાર છે. જે જાણુ ખીમાર નથા દુઃખી હોય છે જેઓ ખોતેજ દુઃખ તથા સંકટ પોતા માટે પેદા કરે છે.....

(૧)જે મહેનતુ હોય અને લલાં કામો એકઠાં કરે અને પોતાની ફરજ છોડી ન દે, તે તેનાં નસીબે મોટો થાય છે. (૨) જે કાંઈ પોતાને માટે બેદરકાર નથી રહેતો તથા સર્વથી હલકા ગુનાહથી અસતોષી થાય છે, અને જે કાંઈ સર્વથી મોટું સાંધન મળે તે ચુંટતો નથી, (૩) અને તે સાંધનોથી તેનું કામ કરતો નથી, (૪) તે આજસાધ નસીબથી છે અને નહીં કે કામથી એમ માને છે. (૫) જે કાંઈ ફાયદો મેળવવા સારું મહેનતુ છે તે ડહાપણુવાળો છે, અને જે કાંઈ નસીબથી બેપરવાહ હોય તે આશાવાળો છે.

(૬) કેમ કે મેં અનુભવ્યું છે કે ડહાપણુથી પ્રાણીઓમાંથી સર્વ અરાખી દૂર કરી શકાય છે; સુખ અને મદદગાર પણ ડહાપણુથી છે. (૭) કેમકે ડહાપણુ માણસને ઉંચી જગોએ પહોંચાડે છે, અને સધળી કાચંકર પીડાઓથી બચાવે છે. (૮) ડહાપણુ જીંદગીને જાળવનાર તથા બચાવનાર છે, અને ડહાપણુ શરીરને બચાવનાર તથા મદદ કરનાર છે. (૯) તવંગરીમાં ડહાપણુ સારું છે અને ગરીબાઇમાં ડહાપણુ મોટો બચાવ છે. (૧૦) અહીં (એટલે આ જીંદગીમાં) મદદ સારું ડહાપણુ સારું છે, અને તહીં (એટલે તે ભવિષ્યની જીંદગીમાં) પણ ડહાપણુ ટેકો તથા બચાવ આપે છે. (૧૧) ડહાપણુનું હથિયાર ધણું બળવાન છે. (૧૨) ડહાપણુ એક માણસનાં નામને શલુગારે છે. (૧૩) સખાવત ડહાપણુથી છે. (૧૪) ડહાપણુ ધણું મદદગાર છે (૧૫) એક માણસનાં કુટુંબને પ્રખ્યાત કરવાનું સાધન ડહાપણુથી દેખાય છે. (૧૬) ડહાપણુથી દીનને મદદ કરનારનું જ્ઞાન મધ્યમ વખાણુવાળું થાય છે. (૧૭) ડહાપણુથી જ્ઞાન ઝળકે છે, અને ડહાપણુથી એક માણસ બેહતર કામ કરનારો થાય છે. (૧૮) કારણકે જેની પાસે ડહાપણુ છે તે સારો કામ કરનારો થાય છે; કેમકે જેની પાસે ડહાપણુ છે તેની પાસે દોલત પણ છે; કેમકે દરેક જાણુ કામ ડહાપણુથી શરૂ થાય છે.

(૧૯) કારણકે વળી જેની જીંદગીનો વખત ૧૦૦ વરસ સુધી લંબાય ને માટે પણ સેવટે (ચીનવત) પુલ ઉપરનો રસ્તો છે. (૨૦) જાણુવું કે તે વખતે મારું બળવાન કુટુંબ મારેથી છુટું પડશે; કેમકે ફાયદો સધળા સારા બદલાની મદદથી એકઠો થાય છે અને દરેક ધણી પોતાની સ્ત્રીને.....(૨૧) કારણ કે એક ડહાપણુવાળો માણસ પોતાનું કામ શરૂઆતથી જાણે છે, જ્યારે અજ્ઞાન માણસ તે સેવટે જીએ છે.

(૨૨) કારણ કે જ્યારે એક માણસનું શરીર બગડી ગયું, અને શરીરનું પાંજરું ભાંગી જાય ત્યારે જીવ તેનાં શરીરને ભૂલીને ઉડી જાય છે, રવાન તેની કામ કરવાની શક્તિ ગુમાવે છે; અને તેથી શરીરનું હાડપીંજર નકામું થાય છે, અને તે ઉડી ગયેલું રવાન પોતાની શારીરીક હયાતિમાં કરેલાં કામો માટે દુઃખી થાય છે. (૨૩) તે વખતે બંધ થયેલી આંખો પાછી ખુલતી નથી; રોગી થયેલું અંતઃકરણ પાછું હાલતું નથી; ભાંગી ગયેલો હાથ પાછો ઉગતો નથી; અને ભાંગી ગયેલો પગ પાછો ચાલતો નથી. (૨૪) જો એક ભારખરદાર જનનર આવે તો તે પોતાના ભાર વગર જતું નથી; તેમજ જ્યારે નસીબ આવે ત્યારે તેને દૂર રાખી શકાતું નથી. (૨૫) તે વખતે શરીરને તેની કરકટી (ગેહાન) ઉપર મૂકવામાં આવે છે, અને નસાને એટલે મરી ગયેલાં શરીરને “દાખ્ખા”માં મૂકવામાં આવે છે. (૨૬) આ વેળા એક કુટુંબ બીજા કુટુંબ સાથે મળી જવાનું. (૨૭) તે વખતે દોલત તથા હોકમ બીજા સાહેબ પાસે જવાનાં, સ્ત્રી (બીજા) ધણીનો વિચાર કરશે, અને મીઠકત તેના વારસને મળશે. (૨૮) જીવ એક જગામાં છુટો રહેશે અને શરીર બીજા જગામાં છુટું પડશે; નસો પોતાની જગાએ રહેશે અને કુતરાઓ તથા પક્ષીઓ તેની પાસે તકરાર કરતાં બેસશે. (૨૯) મ્હોટાં તથા હલકાં, શેઠ અને નોકર, ગરીબ માણસ અને સખી માણસ તેમજ અશે લોકો પણ તે રહેઠાણમાં આવશે.

(૩૦) જે માણસ અશે લોકોના હોકમો તથા તેઓના યુક્તિઓ તોડે છે તેઓ મીત્રોષ જીંદગીમાં નીચેની જગામાં જાય છે, એક દીકરો જે પોતાના પિતાની સામે વતો તેના પ્રમાણે. (૩૧) બે રાહના રસ્તા આગળ તેઓ ઉંચા ચીન્વત પુલ ઉપર પહોંચે છે જ્યાં દરેક રવાન તેણે શારીરીક જીંદગીમાં કરેલાં કામો જુએ છે.

સંતોષ તથા ખુશાલી, તથા આનંદ સાથે ખતમ થયું.

યજ્ઞદાનાં નામથી (૨૩). ચાદગારે વળેરગમહેર.

જેઓ પોતાનાં શરીર તથા રવાન તથા દોલતથી ભલાં છે તેઓ અશો અને સારાં થાઓ. એમ થાઓ.

(૧) હું વળેરગમહેર બોલતોને બેટા વફાદાર ખુસની દરબારનો વજીર, મેં આ પાદગાર ભલી શક્તિઓની મદદ તથા જોર સાથે, અને ભલાં શિક્ષણવાળા મીનોષ શક્તિની મદદથી, તથા શહેનશાહ ખુસના હુકમથી લખ્યું છે, કે તે જેઓ મ્હોટાં લોકો જે સારાં તથા ઉમદા કામો કરવા સરળયલાં છે તેમની અંદર ખુશીથી મ્હોટાં થવા માટે નસીહત તરીકે કામ આવે; અને આ પુસ્તક મેં પાદશાહી ખબનામાં મૂક્યું છે.

(૨) સધળી દુન્યવી દોલત નાશ થવાની, તથા ખરાબ થવાની તથા ફરી જવાની છે, તેથી જે યજ્ઞદાને લીધે પણ લાયક થયો હોય તેને બેટ તરીકે તે દોલત મળે છે; રંજ વગરની મહેનત પણ તેને હોંશીયાર કરે છે; તે મ્હોટી દોલત એકઠી કરે છે; અને મ્હોટું કામ કરે છે તથા સત્તા મેળવે છે, સર્વથી ઉંચી પદવી પામે છે, તથા સર્વથી વધુ નામના ધરાવે છે, ધરો તથા મકાનોને રોશન કરે એવાં જાણીતાં કામો કરે છે; તેથી લાંબી જીંદગી, ફરજંદનો વધારો, અને કામથી તથા દીનથી મ્હોટી આશા તથા ભલા બદલાતું જોડાણ થાય છે; અને તેથી લોકોનો કાયદો, પેદાયશનો બચાવ તથા પાદશાહીનું કામ તથા દુનિયામાંનું સર્વ સુખ પણ થવા પામે છે, અને તેઓ એક બીજાના ગવાહી તથા એક કાયદાવાળા થાય છે.

(૩) કેટલીક દુન્યવી ચીજોનાં ભરોસાપણાં વિષે ધણી લાંબી નજર રાખવાથી અને ૧૦૦ વરસની મુદતમાં સર્વથી લાંબી જીંદગીવાળું શરીર પણ આખર થાય છે, અને પાદશાહી નાબુદ થાય છે; અને ૪૦૦ વરસની મુદતમાં કુટુંબનો નાશ થાય છે અને નામ બૂલાઈ તથા વિસરાઈ જાય છે, અને ઘર તથા મકાન વેરાન તથા અપવિત્ર હાલતમાં આવી પડે છે, તથા ઓલાદ અને સગાંઓ નીચી હાલતમાં આવે છે, અને કમી થાય છે; અને કેશોશ નીબંધ જાય છે તથા રંજ તેમજ મહેનત બરબાદ જાય છે, અને પાદશાહી વખતના સાહેબને મળે છે, અને તેઓની દોલત આબાદીના વખતમાં જેઓએ તેને પેદા કરી હોય તેઓ પાસે ચાલુ રહે છે; અને ફરજોગદની ચીજો હમેશ સુધી રહે છે તથા નાશ થતી નથી. ફક્ત અશોષ ફરજોગદની છે અને અશોષનું કામ કોઈથી ચોરાતું નથી.

(૪) હવે હું અશોષથી વર્તવાને ખાહેશમંદ તથા ખંતી છું, અને ગુનાહથી દુર રહું છું; તેથી વખતના સાહેબોના હુકમવાળાં કામથી તે બિચું થાય છે, અને તેથી છુરો પાદશાહ લાચાર થાય છે, અથવા મારી સર્વજ્ઞાનની ખાહેશથી હું જાણીને ગુનાહથી પરહેજ રહું છું. યજ્ઞદાની હરિત વિષે, છુરી શક્તિઓની નાબુદી વિષે, દીન અને રવાન, અને બેહેશ્ત તથા દોખખ અને ત્રીજી રાતના હિસાબ, તથા રસ્તાખીજ અને સેવટની શારીરીક જીંદગી વિષે હું ખીચુમાન છું. હું શરીરની અશોષ તથા સુખ, જીંદગી, રવાન તથા દુન્યવી અને મીનોષ દુનિયાની સર્વ ભલાઈ વિષે ધણોજ ખાહેશમંદ છું. વળી દુન્યવી નામના સાર મેં આ થોડીક ચીજો આ પાદગારમાં પ્રગટ કરી છે કે:

(૫) કયો માણસ વધુ બાગ્યવાન છે? (૬) જે ગુનાહ વગરનો હોય તે.

(૭) કોણ વધુ ચુનાઈ વગરનો છે? (૮) જે ચજ્જોનો કાયદો વધુ બળવે, તથા જે શુરી શક્તિઓના કાયદાથી વધુ પરહેજ રહે તે.

(૯) ચજ્જોનો કાયદો કયો તથા શુરી શક્તિઓનો કાયદો કયો? (૧૦) ચજ્જોનો કાયદો ભલામ છે, અને શુરી શક્તિઓનો કાયદો ખુરામ છે.

(૧૧) ભલામ શું છે તથા ખુરામ શું છે? (૧૨) ભલામ, સારા વિચાર, તથા સારા શબ્દો, તથા સારાં કામોથી છે, અને ખુરામ, ખુરા વિચાર, તથા ખુરા શબ્દો, તથા ખુરાં કામોથી છે.

(૧૩) સારા વિચાર, અને સારા શબ્દો અને સારાં કામો શું છે, તથા ખુરા વિચાર અને ખુરા શબ્દો, અને ખુરાં કામો શું છે? (૧૪) સારા વિચાર મધ્યમપણે વિચારવામાં અને સારા શબ્દો સખાવતમાં, અને સારાં કામ રાસ્તીમાં છે. (૧૫) ખુરા વિચાર અપ્રમાણીક વિચારવામાં, ખુરા શબ્દો બખીલાઈમાં તથા ખુરાં કામો જુઠાઈમાં છે.

(૧૬) મધ્યમ વિચાર એટલે શું, તથા સખાવત શું, અને સચ્ચાઈ શું છે? અપ્રમાણીક વિચાર શું, તથા બખીલાઈ શું, અને જુઠાઈ શું છે? (૧૭) મધ્યમ વિચાર આ છે કે જ્યારે એક માણસ જોય કે તેની જરૂર કરતાં આ દુનિયાની વધુ દોલત તેની પાસે છે ત્યારે તેણે પોતાની ખાહેશ તે ચીજો તરફ ફેરવવી કે જેથી તેનું શરીર પુલ ઉપર પહોંચે તથા રવાન દોળખમાં નહીં જાય. (૧૮) સખાવત આ છે કે કોઈ શરીરનો હિસ્સો શરીરથી, તથા રવાનનો હિસ્સો રવાનથી દૂર નહીં રાખે. (૧૯) સચ્ચાઈ તે માણસ દેખાડે છે જે પોતાનાં રવાન તરફ સચ્ચાઈથી તથા ઠગાઈ વગર વર્તે છે. (૨૦) અપ્રમાણીક વિચાર તે માણસ કરે છે જે આ દુનિયા મહેમાની માટેની તથા મીનોઈ દુનિયા દુઃખવાળી ગણે છે; અને પોતાની ખાહેશ એવી ચીજો પર લગાડે છે જેનું સેવટ આ થાય કે શરીર પુલ ઉપર નાશ પામે તથા તેથી રવાનને સખ થાય. (૨૧) બખીલાઈ તે માણસ દેખાડે છે કે જે શરીરનો હિસ્સો શરીરથી તથા રવાનનો હિસ્સો રવાનથી દૂર રાખે છે. (૨૨) જુઠાણું તે માણસ દેખાડે છે જે શરીરની ખાહેશ સાથે તથા રવાનની ઠગાઈથી જીવે છે.

(૨૩) ભલામથી કોણ વધુ સર્વોત્તમ છે? (૨૪) જે ડહાપણવાળો હોય તે.

(૨૫) અને ડહાપણવાળો કોણ? (૨૬) જે શરીરનું સેવટ સમજે છે, રવાનના હરીફને પીછાણે છે, અને પોતાનાં શરીરને રવાનના હરીફથી કેમ બચાવવું તથા તેને નીડર કેમ રાખવું તે વધુ સારી રીતે જાણે છે.

(૨૭) શરીરનું સેવટ શું છે? તેનો હરીફ કોણ છે જેને ડહા માણસો તેથી વધુ સારી રીતે પીછાણી શકે? (૨૮) શરીરનું સેવટ આ શારીરીક આકારનો નાશ છે; અને આ દુજો રવાનના હરીફ છે જેઓને ફરેબ સારૂ ખુરા અંધ મન-યુએ પેદા કરીધા છે, લોભને ગરીબ કરવા અને તેઓની સામે થવા માટે.

(૨૯) આ દુજો કયા અને કેટલા છે? (૩૦) લોભ, અને મુદ્દલસી, અને ગુસ્સો, અને અદેખાઈ, અને તકરાર, અને હવસ, અને કીનો, અને આળસાઈ અને અધર્મીપણું તથા ચુંગલીનાં દુજ છે.

(૩૧) આ કેટલાક દુજોમાંથી કયા વધુ જીલમગાર છે? (૩૨) લોભ વધુ અસંતોષી તથા લાચારીવાળો છે. (૩૩) મુદ્દલસી વધુ દુઃખી તથા દુઃખવાળી છે. (૩૪) ગુસ્સો વધુ

જુરી સત્તાવાળો તથા બેમરવત છે. (૩૫) અદેખાઇ ઇન્નની ખાલેશવાળી તથા જુરી આશાવાળી છે. (૩૬) તકરાર લઢાઇ કરાવનારી છે. (૩૭) હવસ વધુ આપમતલખી તથા નાશ કરનાર છે. (૩૮) કીનો વધુ ભયંકર તથા નીચું જોવાવનાર છે. (૩૯) આળસાઇ વધુ સુરતી કરનાર તથા જુલાવનાર છે. (૪૦) અને અધમીપણાંનો દુજ ઘણો છુપાવનાર તથા ફેરખી છે. (૪૧) અને યુગલી ઘણી બેમરવત છે.

(૪૨) આ જાહેર છે કે ગનરાક મીનોએ અહુરમજ્દની પેદાયશ સારૂ ચીજો પણ એટલી ભારી કરી છે કે લોકોનાં મનમાંથી કામની સેવટે મળનાર લલાં કામનો બદલો તથા યુનાહની સજા છુપાં રહે. (૪૩) દાદાર અહુરમજ્દે આ દુર્જોને દૂર રાખવા માટે તથા લોકોની મદદ સારૂ તેઓના બચાવ તરીકે આ મીનોએ ચીજો પેદા કરી છે: જાતિ અક્કલ, મેળવેલું ડહાપણ, અને સ્વભાવ, અને આશા, અને સંતોષ, અને દીન અને વીદવાન સાથની પુછપરછ.

(૪૪) આ જુદી જુદી મીનોએ શક્તિઓનું કાર્ય શું છે? (૪૫) જાતિ અક્કલનું કાર્ય શરીરને યુનાહ કરવાના ડરથી સાચવવાનું અને તેને કાયદા વગરના કામથી જાળવવાનું; અને દુન્યવી દેલતનો નાશ આ શરીરનાં સેવટના નમુના તરીકે રાખવાનું છે; અને તે દેલતમાંથી પોતાનાં કશોગદનાં કામો ઓછાં ન કરવાં જોઈએ; અને તેથી કોઈએ પોતાના યુનાહો વધારવા ન જોઈએ. (૪૬) મેળવેલાં ડહાપણનું કાર્ય લલાઇની શીખામણ તથા રસ્તો જાણવાનું તથા તે ઉપર રહેવાનું છે; જે ચીજો પસાર થવાની હોય તે જોવાનું તથા જે ચીજો કાયમ રહેવાની હોય તે જાણવાનું છે; જે ચીજો બની શકે નહીં તેવી હોય તે માટે ખાલેશ ન રાખવી તથા જે કામ પુરું ન થાય એવું હોય, તે શરૂ ન કરવું જોઈએ. (૪૭) સારા સ્વભાવનું કાર્ય શરીરને જુરી ખાસીયતો તથા હવસી ખાલેશથી બચાવવાનું છે, જેથી તે સારા સ્વભાવવાળું થાય, અને તેને સારી ખાસીયતોથી શણગારવું તથા તેને નમુના તરીકે રાખવું. (૪૮) આશાનું કાર્ય કામનાં ફળને શરીર સાથે જોડવાનું તથા શરીરને મહેનત તથા સારાં કામ તરફ લઇ જવાનું છે. (૪૯) સંતોષનું કાર્ય શરીરને હદ બહારની ખાલેશથી બચાવવાનું તથા અસંતોષથી પોતાની કોશેશને દૂર રાખવાનું તથા હદ બહારના વિચારના ડરમાં રાખવાનું છે; અને તે ચીજો જેથી આખરી ઊંચું થવાનું થાય તે ચીજ પણ આપવી નહીં, અને જે ચીજો યરાયર ચુંટેલી હોય તથા જે બનાવ બનતાં અટકાવી ન શકાય એવો હોય તેની ઉપર મહેનત કે રંજ બરપાદ ન કરવી જોઈએ. (૫૦) દીનનું કાર્ય શરીરને યુનાહની સજાથી તથા લલાં કામના બદલાથી જાણીતું કરવાનું છે, અને ચજ્જોની શીખામણ તથા રસ્તો જુરી શક્તિઓની (શીખામણ તથા રસ્તો) થી જુદો રાખવાનું છે. (૫૧) વીદવાન સાથની પુછપરછનું કાર્ય શરીરને હવસ તથા આપમતલખથી બચાવવાનું છે, અને જાંદગી એવી રીતે ગાળવી જોઈએ કે કોઈને કાંઈ ઇજા થાય તો તે તેના વાંકથી ન હોય.

(૫૨) આ મીનોએ શક્તિ સિવાય લોકોનાં શરીર માટે શું વધુ જોરાવર છે? (૫૩) ડહાપણ વધુ હોંશીયાર, તથા મનશક્તિ વધુ મેળવનાર, તથા હોંશીયારી વધુ બેગી કરનાર છે. (૫૪) અને સ્વભાવ વધુ કીંમતી, તથા ખાસીયત વધુ શણગારવાળી છે. (૫૫) અને સંતોષ વધુ ભરોસેદાર છે. (૫૬) અને આશા વધુ જાંચી, જાંદગી વધુ પવિત્ર, અને હોંશીયારી વધુ ડહાપણવાળી, તથા ક્વાહર વધુ મહેનતુ છે.

(૫૭) માણસોમાં કયો દુજર સારો છે? (૫૮) જ્ઞાન તથા ડહાપણ.

(૫૬) આ (મે)માંથી શું વધું સારું છે? (૬૦) જે તેઓને શરીરને વધુ નિડર, અને વધુ યુનાહ વગરનું અને વધુ રંજ વગરનું કેમ રાખવું તે જાણતાં શીખવે તે.

(૬૧) માણસો માટે ડહાપણુ બેઠતર છે કે જ્ઞાન? (૬૨) ડહાપણુ કામ જાણવા માટે અને જ્ઞાન કામ પસંદ કરવા માટે.

(૬૩) કયો સ્વભાવ સારો છે? (૬૪) નમનતાષ્ઠ તથા મીઠો અવાજ.

(૬૫) આદત કઈ સારી? (૬૬) મર્યાદા તથા શાંતિની ખાહેશ.

(૬૭) કાયદો કયો સારો? (૬૮) લલાઇનો.

(૬૯) વધુ નેકાવાળી ખાહેશ કઈ? (૭૦) યુનાહ વગરની જીંદગી.

(૭૧) કયું ભણું કામ સારું છે? (૭૨) સંતોષની દોલત.

(૭૩) ચાલચલણ કઈ સારી? (૭૪) દીનને યાદ રાખવાની.

(૭૫) શિક્ષણુ કયું સારું? (૭૬) જેથી વખતની રચના થાય છે અને જેથી સ્વા-નતો છુટકારો કેમ થાય તે વધુ જાણાય છે.

(૭૭) નામના કઈ (સારી)? (૭૮) સારી દોસ્તી તથા સારી સત્તા.

(૭૯) નામ શાથી મ્હોટું (થાય છે)? (૮૦) ફરજથી.

(૮૧) કયો દુશ્મન વધુ જીલમગાર છે? (૮૨) ધુરાં કામો.

(૮૩) માણસો માટે શિક્ષણુ સારું કે જાતિ અક્કલ? (૮૪) શરીરનું આગળ વધવું શિક્ષણથી છે, અને ભલો ખવાસ ધરાવવો એ જાતિ અક્કલથી છે.....શરીરનો શણગાર છે તથા સારો ખવાસ એ બન્ને શરીર અને જીંદગીનું રક્ષણુ કરનાર છે.

(૮૫) ખાસીયત અને આદત અને ડહાપણુ અને ખીજ સધળી સારી ખાસીયતો કેમ માણસનાં શરીરમાં ઓછી દુઃખ દેનારી તથા સંકટ વગરની થાય છે? (૮૬) ડહાપણુ જ્યારે તેને વિચારશક્તિ નથી. (૮૭) હુન્નર જ્યારે તેને મગફરી નથી હોતી. (૮૮) તર્કશક્તિ જ્યારે તેને અધર્મીપણું નથી હોતું. (૮૯) ભલી ખાસીયત જ્યારે તેને કીનો નથી હોતો. (૯૦) સંતોષ જ્યારે તેને હલકું મન નથી હોતું. (૯૧) ભલો ખવાસ જ્યારે તેને ખખી-લાઇ નથી હોતી. (૯૨) સારો અંદાજ જ્યારે તેને ખગાડ કરવાની (ટવ) નથી હોતી. (૯૩) સચાઇ જ્યારે તે ધુરાં કામ નથી કરતો. (૯૪) આશા કે જ્યારે તેને આજસાઇ નથી. (૯૫) સખાવત જ્યારે તેને કંજુસાઇ નથી હોતી. (૯૬) સારું બળ જ્યારે તેને અસંતોષ નથી હોતો. (૯૭) શરીરનો ખચાવ જ્યારે તેને ખીમારી નથી હોતી. (૯૮) નમનતાષ્ઠ જ્યારે તેનામાં ઠગાઇ નથી હોતી. (૯૯) ખીકણુપણું જ્યારે તેને બેપરવાઇ નથી હોતી. (૧૦૦) ભલી દોસ્તી જ્યારે તેનામાં જીલમગારપણું નથી હોતું. (૧૦૧) ઐક્યતા જ્યારે તેને જીદાઇ નથી હોતી. (૧૦૨) ફરજ જ્યારે તેનામાં આજસાઇ નથી હોતી. (૧૦૩) હિંમત જેને અદેખાઇ નથી હોતી. (૧૦૪) જ્ઞાન જેને મોહકેની દીલસોજી નથી હોતી.

(૧૦૫) માણસોને એક ચીજ મળે તે તેનાં નસીબથી છે કે કામથી? (૧૦૬) નસીબ અને કામ બન્ને એકબીજાં સાથે શરીર અને જીંદગી માફક બેઠાયલાં છે. (૧૦૭) કેમકે જીંદગી વગરનું શરીર ફક્ત એક નકામું હાડપીંજર છે, અને શરીર વગરની જીંદગી એક પવન છે જે ખ્યાતમાં આવતો નથી, અને જ્યારે તેઓ બન્ને જોડાય છે સારે તેઓ બળવાન તથા ધણાં ફાયદાવાળાં થાય છે.

(૧૦૮) નસીય એટલે શું અને કામ એટલે શું? (૧૦૯) માણસો જે ચીજો મેળવે તેનું કારણ નસીયથી છે અને તેનું સાધન કામથી છે.

(૧૧૦) દુન્યવી દોલત શાના જેવી છે? (૧૧૧) કોઈ સ્વપ્નામાં ચીજો જોય તેવી, કોઈ વખત સારી અને કોઈ વખત નકારી, અને જ્યારે તે હૃદયમાંથી જાગે છે ત્યારે તે ચીજો રહેતી નથી.

(૧૧૨) આ જગતમાં કોણ રહોદું છે? (૧૧૩) એક પાદશાહ જે ભણું કરવાની તેની ખાહેશમાં હીમતવાન તથા ફત્તેહમંદ હોય.

(૧૧૪) અને કોણ વધુ કંગાલ છે? (૧૧૫) યુરી શક્તિવાળો યુનાહગાર રાખસ.

(૧૧૬) ધુરાં નસીયવાળો વધુ કોણ છે? (૧૧૭) દીન જાણનારો યુનાહગાર માણસ.

(૧૧૮) વધુ ગરજ વગરનો કોણ? (૧૧૯) જે વધુ સંતોષી હોય તે.

(૧૨૦) દોલતમાં વધુ સંતોષી કોણ? (૧૨૧) વધુ સારી શક્તિવાળો માણસ.

(૧૨૨) વધુ સારી શક્તિવાળો કોણ? (૧૨૩) જે કોઈ વધુ ધુરાં માણસોનું અલુ-દોષપણું ગરજને લીધે છે એમ ધારે તે.

(૧૨૪) વધુ ઉમેદવાળો કોણ? (૧૨૫) મહેનતુ માણસ જે પેદાયશને મદદ કરનારો હોય.

(૧૨૬) ઉદ્યોગ તે શું અને પેદાયશને મદદ કરવી તે શું? (૧૨૭) ઉદ્યોગ તે છે કે જે માણસને સારો ધંધો કરતો બનાવે અને તેથી તે યુનાહ વગર તથા રંજ વગર જે કામોથી સજા મળે તેથી દૂર રહેવાની કોશિશ કરે. (૧૨૮) પેદાયશની મદદ ભલી પેદાયશ માટેનાં સારાં પરિણામ માટેનાં કામ કરવાથી છે.

(૧૨૯) વધુ બળવાન શું છે? (૧૩૦) દુનિયાને છોડવાનાર આકાશ.

(૧૩૧) વધુ રાસ્ત શું છે? (૧૩૨) સેતારાનાં ફરવાનો વખત.

(૧૩૩) વધુ અજાણ્યથીભરેલું શું? (૧૩૪) તે કે જે વધુ વખત રહે તે.

(૧૩૫) વધુ ચુંટનાર કોણ? (૧૩૬) ધણા અનુભવવાળાં ઝાઝાં માણસો.

(૧૩૭) વધુ ખુશાલ કોણ? (૧૩૮) જેણે કર તથા રહોટી આફતથી પોતાને બચાવ્યો હોય તે.

(૧૩૯) વધારે પસંદ કરવા લાયક કોણ? (૧૪૦) જે પોતાના ધુરાં હવસને શરમથી, અને ચુસ્તાને ખમવાની શક્તિથી, અને અદેખાઈને ધુરાં નામથી, તથા લોભને સંતોષથી, તથા જીલમગારપણાને ધ્રુ-સાફથી દાખે તે.

(૧૪૧) વધુ સારી નામનાવાળો કોણ? (૧૪૨) જે માણસો તરફ અવાઝ કરવી વધુ કાયદેસર ગણે તે.

(૧૪૩) વધુ પ્રખ્યાત કોણ? (૧૪૪) જે વધુ બળવાન તથા જાગરતો હોય તે.

(૧૪૫) વધુ બળવાન તથા જાગરતો કોણ? (૧૪૬) જે પોતાનાં કામો તથા દીનથી પેદાયશ તરફ વધુ સારો હોય તે.

(૧૪૭) વધુ ખુશ કરનાર કોણ? (૧૪૮) ભણાં ફરજંદ તથા ધણીની ખાહેશ પાળનાર સ્ત્રી.

(૧૪૯) વધુ ઉમદા કાણુ ? (૧૫૦) એક ગરીબ માણસ, લાચાર તથા લોભ વગરનો, જે સારી મદદ કરવા સારૂ મેહનત કરે છે અને પોતાની ભલામતી મોટી ઉમેદ સારૂ કોશેશ કરે.

(૧૫૧) વધુ અસંતોષી કાણુ ? (૧૫૨) જખ્ખી થયેલો તથા બળવાન દુશ્મન.

(૧૫૩) વધુ દુઃખી કરનાર કાણુ ? (૧૫૪) ખુરી નામનાવાળો ભયંકર ધણી તથા દુઃખ દેનાર ફરજંદ.

(૧૫૫) વધુ ભયંકર કાણુ ? (૧૫૬) નબળી પણ જીલમગાર પાદશાહી.

(૧૫૭) વધુ કંગાલ કાણુ ? (૧૫૮) લાયક માણસ જે પોતાનો ગુણ ગુમાવે, અને એક બળવાન માણસ જે નબળો થઈ જાય, અને એક ઉમેદભર માણસ નાસીપાસ થાય, અને એક આપમતલબી માણસ જે પોતાની ઉમેદ ખર લાવે તે.

(૧૫૯) વધુ દુઃખી કાણુ ? (૧૬૦) એક શક્તિવાન માણસ જેને લાયક ફરજંદ ન હોય, અને એક લાયક માણસ જેને નાલાયક તથા દુઃખ દેનાર ફરજંદ હોય તે.

(૧૬૧) વધુ દલગીર કાણુ ? (૧૬૨) એક લાયક માણસ જેની ઉપર એક નાલાયક માણસ ફાવે, અને એક ડહાપણવાળો માણસ જ્યારે તેને એક ખુરાં જ્ઞાનવાળા માણસનો હુકમ બળવો પડે, અને એક ભલો માણસ જે એક ખુરા માણસના હાથ નીચે હોય તે.

(૧૬૩) વધુ ઉંચે ચઢાવનાર કાણુ ? (૧૬૪) એક ભલી છંદગીવાળો તથા સારી ઉમેદવાળો માણસ જે ગુનાહ વગરનો હોય તે.

(૧૬૫) વધુ પરતાવો કરનાર કાણુ ? (૧૬૬) એક આપમતલબી માણસ જે પોતાનાં કામની સેવટ પોહોંચે, એક ખુરા માણસ જે પોતાનાં રવાનને પીછાણે, એક હવસી માણસ જે પાછગથી ડહાપણ મેળવે, અને લોભ વગરનો માણસ જે નાલાયક માણસને ફાયદો મદદ કરવા સારૂ કોશેશ કરે.

(૧૬૭) વધુ ભડી ખાહેશવાળો કાણુ ? (૧૬૮) તે માણસ કે જેનાથી ભલામ ઉત્પન્ન થાય તથા જે સારો મદદગાર હોય તે.

(૧૬૯) વધુ ખુરી નામનાવાળો કાણુ ? (૧૭૦) જે લોકોને નુકસાન કરવું વધુ ધાય-દાસર ગણે તે.

(૧૭૧) આ દુનિયામાં લોકો કાણુને વધુ લાયક ગણે છે ? (૧૭૨) જે જ્યાં સુધી શરીર તંદરોસ્ત હોય ત્યાં સુધી પોતાની ખાહેશ પામવા મેહનત કરે, અને જ્યારે શરીર બીમાર હોય ત્યારે શરીરની તંદરોસ્તી સારૂ, તથા જ્યારે શરીર આશા વગરનું થાય ત્યારે રવાનના છુટકારા સારૂ કોશેશ કરે તેને.

(૧૭૩) શાને માટે લોકો વધુ ખાહેશમંદ થાય છે ? (૧૭૪) ખાહેશ મેળવવા સારૂ અને ગરજથી દૂર થવા સારૂ.

(૧૭૫) ખાહેશ મેળવવી તથા ગરજની ગેરહાજરી એટલે શું ? (૧૭૬) ખાહેશ મેળવવી એટલે કોઈ જે કાંઈ સઘળું આહે તે પામવામાં છે, અને ગરજની ગેરહાજરીમાં તે મેળવી શકાય છે.

(૧૭૭) શાથી લોકો વધુ તરસ્યાં (અચવા અધીરાં) થાય છે ? (૧૭૮) જેનાથી તેઓ ભલામની આશા રાખતાં હોય તેનાથી.

(૧૭૯) શાથી આ દુનિયાનાં લોકોએ વધુ ડરવું જોઈએ ? (૧૮૦) ખરાબ વખતથી અને ધુરાં કામથી, અને દગારા દોરતથી તથા ધુરાં દયા વગરના પાદશાહથી.

(૧૮૧) શામાં તેઓએ વધુ ભરોસો રાખવો જોઈએ ? (૧૮૨) સારા વખતમાં, અને સારાં કામમાં, અને દગાઈ વગરના દોરતમાં તથા એક દીની પાદશાહમાં જે આગળ વધનાર તથા કાયદા પ્રમાણે ચાલનાર હોય.

(૧૮૩) કયો વખત સારો ? (૧૮૪) જેમાં ધુરાં કામ કરનારાઓની ખાસીયત તથા ધુરાઈ ઓછી લાગે તે.

(૧૮૫) દીન કયું સારી ? (૧૮૬) જેથી યજ્ઞદોનો ઇનસાફ, ધુરી શક્તિઓની ધુરાઈ, ભલાં કામોનો બદલો તથા ગુનાહની સજા વધુ જણાય તે, અને જેથી વધુ નેકોનો રસ્તો અને માર્ગ તથા વધુ કાયદેસર ભલાં કામો નીપજે છે.

(૧૮૭) સાહેબ અને સરદાર કયો સારો ? (૧૮૮) જે લોકોનો વધુ સારો મિત્ર હોય, અને વખતને વધુ સારી રીતે ચુંટી જાણતો હોય, અને વધુ કાયદેસર રીતે લોકો તરફ બલાઈ કરી શકતો હોય તે.

(૧૮૯) અને કયો દોરત સારો ? (૧૯૦) જે સંકટમાં વધુ આસરો આપનાર તથા મદદ કરનાર હોય તે.

(૧૯૧) મોટો દોરત કોણ ? (૧૯૨) જે વધુ નમનતાઈવાળો, અને વધુ ઉમદા, તથા વધુ મીઠું બોલનારો હોય તે.

(૧૯૩) મોટો દુસ્મન કોણ ? (૧૯૪) જે મગર તથા જીલમગાર, તથા ધિક્કારવા-જેગ તથા કડવું બોલનારો હોય તે.

(૧૯૫) ક્રોશોગદનો દોરત કોણ ? (૧૯૬) ભલાં કામો.

(૧૯૭) ક્રોશોગદનો દુસ્મન કોણ ? (૧૯૮) ધુરાં કામો.

(૧૯૯) ક્રોશોગદ સુધી રહે અને ખરાબ ન થાય એવું શું ? (૨૦૦) સવાબનાં કામોનો જથ્થો.

(૨૦૧) વધુ સાઈ શું ? (૨૦૨) ભલાં લોકો સાથેનો સંબંધ.

(૨૦૩) વધુ કાયદાકારક શું ? (૨૦૪) વીદ્વાનો સાથે એસવું.

(૨૦૫) વધુ ભરોસો રાખવા લાયક શું ? (૨૦૬) સાચું બોલનારાંઓની જલ.

(૨૦૭) વધુ ખુશાલી ભયું શું ? (૨૦૮) નીડરપણું.

(૨૦૯) અને વધુ નીડર શું ? (૨૧૦) બલાઈ તથા ફરજનો વખત.

(૨૧૧) વધુ ભાગ્યવંત શું ? (૨૧૨) નિર્દોષતા તથા સાઈ પરિણામ.

(૨૧૩) વધુ રહેલ શું ? (૨૧૪) નિર્દોષતા તથા સંતોષી સ્વભાવ.

(૨૧૫) વધુ કીમતી શું ? (૨૧૬) વિદ્વાન તથા ભલાં લોકો સાથેનો ખ્યાર.

(૨૧૭) વધુ જળકવું શું ? (૨૧૮) ડહાપણવાળાં લોકોનાં કામો.

(૨૧૯) વધુ લાંબું શું ? (૨૨૦) સખાવતનો હાથ.

(૨૨૧) વધુ ટુંકું શું ? (૨૨૨) બખીલોનો હાથ.

(૨૨૩) વધુ આશિર્વાદ પામેલું શું ? (૨૨૪) આપવાની રીત.

- (૨૨૫) વધુ વાળખી શું? (૨૨૬) ભલાં કામ કરનારાઓનો બદલો.
 (૨૨૭) વધુ ગેરવાળખી શું? (૨૨૮) ખુરાં કામ કરનારાઓની બક્ષીશ.
 (૨૨૯) વધું માફકસરનું શું? (૨૩૦) સંતોષી સ્વભાવવાળાંની ખાદેશ.
 (૨૩૧) વધુ ખુશબોદાર શું? (૨૩૨) સારી વિખ્યાતી.
 (૨૩૩) વધુ ભારે શું? (૨૩૪) સાહેબો તથા સરદારોની કબુલાત તથા મિત્રો અને

દેારતોની રમત.

- (૨૩૫) વધુ ખરાબ શું? (૨૩૬) જીલમગારની નબર.
 (૨૩૭) અને વધુ નિષ્ફળ શું? (૨૩૮) મદદ ન કરે એવાઓને બેટ અને ખુરાં

લોકો સાથનો સંબંધ.

- (૨૩૯) વધુ ટુંકું કરનાર શું? (૨૪૦) બખીલનો હાથ.
 (૨૪૧) વધુ રંજદાયક શું? (૨૪૨) ખુરી શક્તિવાળા પાદશાહોની પરસ્તેશ.
 (૨૪૩) અને વધુ તેજ શું? (૨૪૪) ભલાં લોકોના વિચાર.
 (૨૪૫) વધુ દુઃખી શું? (૨૪૬) ખુરાંઓ સાથે હોવું.
 (૨૪૭) વધુ નાણુક શું? (૨૪૮) પાદશાહોના વિચાર.
 (૨૪૯) વધુ ભયંકર શું? (૨૫૦) ખુરા સીતમગાર પાદશાહનો જીલમ.
 (૨૫૧) વધુ નાશકારક કોણ? (૨૫૨) ખુરી પેદાયશનાં દાનાવ લોકો.
 (૨૫૩) વધુ લોભી કોણ? (૨૫૪) ભલી પેદાયશનાં ખુરાં લોકો.
 (૨૫૫) વધુ ભારી શું? (૨૫૬) વચત તોડનારાના વિચાર.
 (૨૫૭) વધુ ભરોસા વગરનું શું? (૨૫૮) ખુરાં તથા ખરાબ જ્ઞાનવાળાં લોકો સાથનો

સંબંધ.

.....જે ચીજો લોકો સારૂ સારી છે.

(૨૫૯) વધુ ખુરું શું? (૨૬૦) દોલત સંધરવી તથા ગરીબી વિચારવી.

(૨૬૧) વધુ મીઠું શું? (૨૬૨) યજ્ઞદોની સખાવત.

(૨૬૩) સર્વ ચીજોથી સરસ શું? (૨૬૪) યજ્ઞદોનો ચુકાદો.

વજોગમિત્રો, બોખતેનો દીકરો, અને તે કથાનીઓ અને પહેલવાનો તથા વીરો જેઓએ

પોતાની જીંદગી મજદુરની દીનને અર્પણ કરી છે તેઓ અમર થાઓ ! તેઓની જજો
 “અસર રોશની”માં થાઓ ! એમ થાઓ ! એમ વધુ થાઓ !

આશિર્વાદ સાથ તમામ.

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

(Note:—The Roman figures given in this glossary after the transliteration of words indicate the number of the six texts in the order in which they are printed in this collection.)

ભજ્જ (aḥjāt), IV, § 3, v., "passed", યજ્જ યજ્જ, from Av. root *yas-* "to move", "to pass on". Cf. Pers. وزیدن "to pass". Dastur Peshotanji and Eryad Sheriarji both read *hāhjt*, "well selected."

અજ્જ (aḥjānak), IV, § 41, n., "expenditure", અરજ, from Av. root *yas-* "to move", lit. "that which goes out", "debit."

અન-અફ્રાશ્યાશ્યત્તર (an-afrašyāshyātgar), VI, § 38, adj., "more debasing". અજ્જ અજ્જ કરતર. An = not + *afrašyāshyātgar* = elevating + *tar* comparative suffix, hence lit. "more not elevating" i.e., "more debasing". If we adopt the text in JJ the word is *anarāhshyātgar* lit. "not reducing" (from Av. root *vaksh-* "to increase") hence "more increasing".

અપપત્ત (apapāt), IV, § 127, v., "bake", અપ. Cf. Pers. پزیدن "to cook".

અતિમન (ātīmān), IV, § 25, v., "give", અપ. Dastur Peshotanji derives it from Sem. *atane* "gift", "reward". Eryad Sheriarji compares it to Pers. تمنی "desire".

કારાર્દ (karārēh), IV, § 133, n., "bottle", "flaggon". શરીરો, અરારો. Cf. Pers. قرايه "a large flaggon with two handles and a spout especially made of glass in which they allow wine to stand 40 days in order to refine." (Richardson.)

કર્તસ (kartsā), I, § 31, n., "belly", "abdomen", "womb." કે, અર્. Semitic for شکم "belly".

કાર્પાત (kārpāt), V, § 22, n., "bodily frame", "skeleton". કાર્પાત. Av. *karpat*, Vedic Sans. कल्प or कृष्, Lat. corpus, Pers. کالبد.

કશ્શક (kashshak), II, 18, n., "palace", અજ્જ. Cf. Pers. کوشک "a palace", "an edifice".

અહાસ્ટામંદતર (ahastāmandtar), VI, § 161, adj., "more miserable". અજ્જ અજ્જ. Cf. Pers. *ahastāmandtar* "to be in a bad state", "to be afflicted", hence "miserable", "gloomy".

ખાતુત (khātutān), IV, § 147, v., "sew", રી. Sem. for دوختن "to sew". cf. Arabic *khātut* "to sew" or Ar. خاطه "to stitch together".

પારાબ (parāb), IV, § 39, n., "pledge" અર. Cf. Pers. گرو "pledge", "pawn", "mortgage".

ગુબાર (gūbār), IV, § 94, n., "blame", અજ્જ. Cf. Pers. گواره زدن "to blame".

જાલ (chālā), I, § 31, n., lit. "collar", "neck". અજ્જ, "opening of a garment." Dastur Peshotanji reads the word *jārman*, "neck".

